

Miljöförvaltningen
Tjänsteskrivelse till Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Datum:
2024-02-15

Diarienummer:
MHN-2023-00064

Handläggare:
Sara Johansson

Årsuppföljning och bokslut 2023

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar

1. **att** fastställa verksamhetsberättelse för miljö- och hälsoskyddsnämnden 2023,
2. **att** fastställa uppföljning av verksamhetsplan 2023,
3. **att** fastställa analys av ekonomiskt utfall 2023,
4. **att** fastställa nämndens sammanställda analys 2023,
5. **att** fastställa svar på särskilda frågor om synpunktshantering, samt
6. **att** översända ovanstående handlingar till kommunstyrelsen.

Ärendet

Årets ekonomiska resultat var ett överskott om 0,1 miljoner kronor. Både intäkter och utgifter var lägre än budget. Det beror främst på att nämnden haft viss underbemanning. Det innebär dels att all planerad tillsyn inte kunde utföras, dels att kostnader för personal blev lägre än budget. Under hösten genomfördes rekryteringar för att under kommande år kunna genomföra tillsyn som inte kunde genomföras 2023 och för att minska väntetiderna för lantmäteriförrättningar.

Beredning

Ärendet har beretts av förvaltningen.

Ärendet bedöms inte ha konsekvenser för barnperspektivet, jämställdhetsperspektivet eller näringslivsperspektivet.

Föredragning

Övergripande

Nämnden har fokuserat på att genomföra grunduppdraget, på att effektivisera arbetet bland annat genom digitalisering och att ge god service till nämndens målgrupper. Exempelvis har arbete genomförts för att driftsätta sju nya e-tjänster, en tillsyns-app som gör det möjligt att dokumentera tillsynsbesök digitalt direkt i fält har börjat användas vid tillsyn av enskilda avlopp och KLM har gått igenom alla sina handläggningsrutiner. Förvaltningens personal har spetskompetens och har därför svarat på frågor i media, föreläst vid nationella och regionala konferenser samt vid universitetskurser.

Livsmedelskontrollen har genomfört omfattande arbete för att ställa om till ny riskklassningsmodell och efterhandsdebitering. Avdelningen har året samlat in underlag för och beslutat om riskklassning för ca 1700 verksamheter.

Ekonomiskt resultat

Nämnden redovisar ett överskott om 0,1 miljoner kronor för året.

Totala intäkter för helåret uppgick till 54,3 miljoner kronor vilket är 3,2 miljoner kronor lägre än budget. Avvikelsen gentemot budget beror främst på att antalet anställda var lägre än planerat och att all tillsyn därmed inte kunde genomföras.

Kostnaderna för helåret uppgick till 86,6 miljoner kronor vilket är 3,3 miljoner kronor lägre än budget. Avvikelsen utgörs främst av lägre personalkostnader om 4,3 miljoner kronor och ökade kostnader för övriga tjänster med 0,6 miljoner kronor.

Nämndens tillsynsskuld har minskat från 2,1 miljoner kronor till 1,6 miljoner kronor. Avdelningarna för hälsoskydd och miljöskydd har inte kunnat genomföra hela tillsynsplanen för 2023 och därför byggt en ny skuld som förs över till 2024 (ingår i de 1,6 miljoner kronor som nämns ovan).

Bidrag till fokusmålen

Nämnden bedömer att planerade nämndmål, åtgärder och aktiviteter med koppling till fokusmål 1 uppfylldes helt på helår och att planerade nämndmål, åtgärder och aktiviteter med koppling till fokusmål 2, 3, och 4 uppfylldes i hög grad. Nämnden har haft viss personalomsättning, vilket lett till något lägre bemanning än planerat på helår samt att tid behövt läggas på att lära upp nyanställd personal. Därför kunde inte all planerad tillsyn genomföras under 2023 och väntetiden för handläggning av lantmäteriförrättningar ökade. Under hösten genomfördes rekryteringar för att under kommande år kunna genomföra tillsyn som inte kunde genomföras 2023 och för att minska väntetiderna för lantmäteriförrättningar.

Ekonomiska konsekvenser

Handlingarna redogör för det ekonomiska resultatet men beslutet i sig innebär inte ekonomiska konsekvenser för nämndens ekonomi.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 15 februari 2024
- Bilaga 1, Verksamhetsberättelse för miljö- och hälsoskyddsnämnden 2023
- Bilaga 2, Uppföljning av verksamhetsplan 2023
- Bilaga 3, Analys av ekonomiskt utfall 2023
- Bilaga 4, Nämndens sammanställda analys 2023
- Bilaga 5, Svar på särskilda frågor om synpunktshantering

Miljöförvaltningen

Monica Pettersson
Tf. förvaltningsdirektör

Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Verksamhetsberättelse

Nämndbehandlas
2024-03-06

Diarienummer:
MHN-2023-00064

Handläggare:
Sara Johansson

Verksamhetsberättelse

För miljö- och hälsoskyddsnämnden 2023

Innehåll

Verksamhetsrapporten	3
Sammanfattning	3
Ekonomiskt resultat	3
Tillsyn, tillståndsprövningar, förrättningar och kontroller	3
Särskilt viktiga frågor.....	6
Bakgrund.....	8
Den kommunala organisationen	8
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	8
Miljöförvaltningen.....	9
Begräppningsdefinitioner	10
Tillsyn, tillståndsprövningar, förrättningar och kontroller.....	12
Myndighetssamverkan mot illegal verksamhet	12
Miljösamverkan.....	13
Avdelningen för miljöskydd	13
Avdelningen för hälsoskydd	19
Avdelningen för områdesskydd och enskilt vatten och avlopp	24
Kommunala lantmäterimyndigheten	28
Enheten för livsmedelskontroll.....	30
Tillståndsenheten	34
Viktiga händelser på miljöförvaltningen	39
Arbete med digital utveckling	39
Beredskap och säkerhet	39
Bemötande och service.....	40
Medarbetare och ledare	41
Kommunikation	44
Nätverk och spridande av nämndens kompetens.....	46
Resultat för miljöförvaltningens verksamheter	48
Uppföljning av indikatorer	50
Kommunfullmäktiges fokusråd och uppdrag.....	52
Ekonomiskt resultat miljö- och hälsoskyddsnämnden	53

Verksamhetsrapporten

Den här verksamhetsrapporten omfattar miljö- och hälsoskyddsnämndens (nämndens) verksamhetsresultat och ekonomiskt resultat i förhållande till verksamhetsplan och budget 2023.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag är att skapa en god livsmiljö och hållbar samhällsutveckling i Uppsala kommun. Nämnden svarar för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, strålskyddslagen, livsmedelslagen, alkohollagen, spellagen, lagen om tobak och liknande produkter, lagen om tobaksfria nikotinprodukter, lagen om handel med vissa receptfria läkemedel, lagen om sprängämnesprekursorer, lagen om åtgärder mot föroreningar från fartyg samt för den kommunala lantmäterimyndigheten. Miljö- och hälsoskyddsnämnden stöds av miljöförvaltningen.

En stor del av nämndens arbete utgörs av tillsyn och kontroll inom nämndens ansvarsområden samt lantmäteriförrättningar. Därutöver arbetar nämnden mot de fokusmål och uppdrag som ges av kommunfullmäktige varje år.

Sammanfattning

Ekonomiskt resultat

Miljö- och hälsoskyddsnämndens resultat 2023 är 0,1 miljoner kronor.

Årets taxeintäkter uppgick till 52 miljoner kronor vilket är en ökning jämfört med räkenskapsåret 2022.

Nämndens kostnader uppgick till 86,6 miljoner kronor vilket är en ökning med 11,2 miljoner kronor. Ökade arbetsplatskostnader, gemensamma interna kostnader samt personalkostnader är förklaringen till avvikelsen.

Personalkostnaderna utgör cirka 71% av förvaltningens totala kostnader vilket är i linje med 2022. Personalstyrkan har dock ökat i jämförelse med räkenskapsåret 2022. Den totala sjukfrånvaron för miljöförvaltningen bedöms som låg och är i linje med föregående år.

Kommunbidraget uppgick till 32,4 miljoner kronor vilket är en ökning med 1,9 miljoner kronor mot föregående år. Det beror på att nämnden under 2023 fått tidsbegränsade extra medel för omställning av livsmedelskontrollen.

Avgiftsfinansieringsgraden uppgick till 60% procent under 2023.

Tillsyn, tillståndsprövningar, förrättningar och kontroller

Myndighetssamverkan mot illegal verksamhet

Nämnden har upprätthållit kontaktvägar till och samverkan med andra myndigheter för att bättre kunna bidra i samhällets arbete mot illegal verksamhet. Exempel på myndigheter är polisen, arbetsmiljöverket, Skatteverket, brandförsvaret och länsstyrelsen.

Flera tillsynsinsatser genomfördes och nämnden gjorde områdesinventeringar för att se om det i ett geografiskt område finns verksamheter som borde ha anmälts eller

registrerats hos nämnden men som inte är kända för nämnden. All personal vid förvaltningen har fått en utbildning om arbetslivskriminalitet.

Miljösamverkan

Arbetet i miljösamverkan syftar till en ökad samsyn och en mer enhetlig myndighetsutövning. Nämnden deltog aktivt i arbetet med att utveckla Mitt Miljösamverkan dels genom arbete i styrgruppen, dels genom medverkan i flera av de tillsynsprojekt som pågår och utbildningsinsatser som genomförs. Områden som varit aktuella under perioden är köldmedier, städning i skolor och förskolor samt artbestämning av kebabskött.

Avdelningen för miljöskydd

Fler miljöfarliga verksamheter fick besök under 2023 jämfört med tidigare år. Handläggning av inkommande ärenden krävde mer handläggningstid än förväntat.

På grund av personalomsättning och deltagande i utökad beredskap blev den tillgängliga tiden för tillsyn mindre än planerat och tillsynsplanen för 2023 kunde inte genomföras fullt ut. Avdelningen prioriterade tillsyn på de verksamheter som har årlig avgift och kommunbidragsfinansierade tillsynsprojekt, såsom förebyggande tillsyn av förorenad mark och samverkan mot illegal verksamhet. Avdelningen utförde 93 procent av den tillsyn som planerats på årlig avgift, 45 procent av den tillsyn som planerats på timavgift och 95 procent av den tillsyn som planerats för kommunbidragsfinansierade tillsynsprojekt. Den planerade tillsynen på anmälningspliktiga (C) och ej anmälningspliktiga verksamheter (U) som inte kunde genomföras under året planeras att genomföras kommande år.

Avdelningen för hälsoskydd

Tillsynen kom i gång bra under första delen av året med en hög takt av inspektioner. Personalförändringar medförde dock att avdelningen inte kunde genomföra tillsynsplanen för 2023 i dess helhet. Avdelningen har rekryterat och lärt upp flera nya inspektörer under året och var vid årets slut fullt bemannad. Sett till bemanningen för helåret har avdelningen varit en årsarbetskraft kort i förhållande till vad som skulle behövts för att genomföra tillsynsplanen i dess helhet. Trots det utförde avdelningen 86 procent av den tillsyn som planerats på årlig avgift, 89 procent av den tillsyn som planerats på timavgift och all den tid som var planerad för tillsyn på tillsynsprojekt som finansierats med kommunbidrag. Den tillsyn som inte kunde genomföras under året planeras att genomföras kommande år.

Avdelningen för områdesskydd och enskilt vatten och avlopp

Tillsyn och prövning av enskilda avlopp och områdesskydd gick sammantaget enligt plan.

Antalet inkommande ärenden gällande avlopp, remisser och ansökningar var färre än prognos och betydligt färre än förra året. Orsaken var framför allt minskat byggande på landsbygden. Väntetiden för handläggning av ansökan om tillstånd för enskilda avlopp minskade märkbart under året och är nu mycket kort. Under 2023 genomförde nämnden den tillsyn av äldre avlopp som bortprioriterades under våren 2022.

Kommunala lantmäterimyndigheten

Antal fattade beslut ökade under 2023 jämfört med 2022. Handläggningstiderna för de ärenden som avslutades under året är dock långa jämfört med föregående år. Det beror till stor del på att väntetiden ökat, vilket dels beror på underbemanning på såväl administratörer som förrättningslantmätare, dels på att mycket tid har lagts på äldre ärenden som ännu inte kommit till avslut. Det ledde till att färre nya ärenden kunde påbörjas under året.

Under året har myndigheten anställt ytterligare en administratör, samt gått igenom samtliga rutiner för att effektivisera arbetet. För att ytterligare förstärka möjligheten att korta ner väntetiderna och minska ärendebalansen har fem nya förrättningslantmätare börjat och rekrytering av ytterligare en erfaren förrättningslantmätare och en ingenjör har slutförts.

Livsmedelskontroll

Det har inkommit fler matförgiftningar och klagomål än förväntat. Antalet livsmedelsverksamheter som upphört blev fler än prognos, samtidigt som antalet nyregistreringar blev färre än prognos. Arbetet med att utföra både planerade kontrollbesök och handläggning av klagomål och matförgiftningar har fungerat väl. Det har även fungerat bra med handläggning av administrativa ärenden så som registreringar och avregistreringar. Tidigare år har fler förelägganden riktats mot dricksvattenanläggningar, men där syns det nu att kontrollen haft effekt och färre beslut om åtgärd har behövts.

De fokusområden som livsmedelskontrollen haft för året så som till exempel fuskkontroll, införande av efterhandsdebitering samt riskklassning har löpt på enligt plan. Riktad tillsyn genomfördes för att upptäcka livsmedelsfusk. Avdelningen lade mycket resurser på att ta fram arbetsätt för efterhandsdebitering och under tertial 2 påbörjades efterhandsdebitering för nya anläggningar. Omfattande arbete gjordes med justeringar av taxor och föreskrifter samt anpassning av verksamhetssystem. Avdelningen har under året samlat in underlag för och beslutat om riskklassning för cirka 1700 verksamheter, samt utbildat personal i den nya riskklassningsmodellen.

Tillståndsenheten

Arbetet har fungerat bra under året. Uppställda mål för 2023 har uppnåtts. Kontrollköp var en viktig tillsynsinsats som visade på stora avvikelser.

Siffrorna för antalet öppnade anmälningar om förändringar av PBI, antalet öppnade tillsynsärenden serveringstillstånd och antalet inkommande ansökningar om stadigvarande serveringstillstånd skiljer sig på olika sätt tydligt från tidigare års siffror. Vad detta beror på är dock svårt att dra slutsatser om i dagsläget, men skulle kunna vara kopplat till det ekonomiska läget i samhället i stort i kombination med pandemirelaterade skulder för företagen.

Särskilt viktiga frågor

Arbete med digital utveckling

Digitalisering handlar både om implementering av nya IT-stöd och om förändrade arbetssätt.

Under året har arbete genomförts kring sju nya e-tjänster.

Flera kartor som stödjer inspektörer vid planering och tillsyn har producerats under året. En tillsyns-app har börjat användas vid tillsyn av enskilda avlopp. Förberedelser genomfördes för att kunna använda appen inom fler tillsynsområden 2024.

Samtliga användare av ärendehanteringssystemet Ecos har fått tillgång till en portal som innehåller rapporter med data från Ecos. Rapporterna kommer bland annat möjliggöra för handläggare att själv följa upp sina pågående ärenden och nedlagd tid och på så vis ha bättre kontroll.

Beredskap och säkerhet

Nämnden arbetar sedan flera år tillbaka aktivt med beredskap för allvarliga störningar. Detta arbete har letts av en beredskapssamordnare. Under 2023 utökade förvaltningen till två beredskapssamordnare. Beredskapssamordnarnas kompetenser kompletterar varandra. Dessutom stärks kontinuiteten hos funktionen med två beredskapssamordnare. Förvaltningen genomförde en övning i att arbeta analogt.

Nämnden tog fram förslag på organisation för höjd beredskap.

Förvaltningen var nåbar dygnet runt, alla dagar, för att bistå vid olyckor och utsläpp.

Kommunens medarbetarundersökning

Årets medarbetarundersökning besvarades under mars 2023. Svarefrekvensen var fortsatt mycket hög (98 %) och totalindex ökade från 76 till 79. Arbetsgivaren har analyserat resultatet och gett återkoppling i skyddskommitté och samverkan. Medarbetare fick resultatet presenterat till sig på förvaltningsövergripande nivå samt på avdelningsnivå. Handlingsplaner upprättades och aktiviteter utfördes utifrån resultaten i medarbetarundersökningen.

NKI

Miljöförvaltningen har de senaste åren haft höga NKI-värden¹ för de fyra verksamhetsområden som ingår i mätningarna: miljöskyddstillsyn, hälsoskyddstillsyn, livsmedelskontroll och serveringstillstånd.

I resultatet för helåret 2022 som publicerades i april 2023 hade serveringstillstånd mycket högt resultat och högst i Uppsala kommun. Livsmedelskontrollen uppvisade ett stabilt högt – mycket högt resultat. Miljöskydd hade ett godkänt resultat som låg nära högt för företagsärenden, bedömningen från offentliga verksamheter och privatpersoner låg mycket högt. Hälsoskydd låg också i det övre spannet av godkänt.

---

¹ NKI redovisas på en skala mellan 1–100, där 100 är högsta betyg. Betyget värderas sedan enligt följande; >80 Mycket högt, 70–80 Högt, 62–69 Godkänt, 50–61 Lågt, <50 Mycket lågt.

Dock är resultaten från hälsoskydd svårtolkade eftersom resultaten även innehåller svar rörande enskilda avlopp.

Nätverk och spridande av nämndens kompetens

Förvaltningen har spetskompetens och anlitas att föreläsa i många sammanhang, både på nationella konferenser, vid länsträffar och kommunsamverkan samt i universitetskurser. Förvaltningen fick vid flera tillfällen uttala sig i media, i egenskap av sin expertis. Förvaltningen samverkade också med ett stort antal andra myndigheter.

Bakgrund

Den kommunala organisationen

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ. Kommunfullmäktige representerar folket i kommunen och tar beslut i kommunens viktigaste frågor. Kommunfullmäktige tar beslut om kommunens inriktning, verksamhet och ekonomi, beslutar om den kommunala förvaltningens organisation och verksamhetsformer, väljer ledamöter och ersättare till kommunstyrelsen och nämnderna samt väljer revisorer som granskar kommunens verksamhet. Kommunfullmäktige beslutar vilka nämnder som ska finnas och väljer dess ledamöter. Varje nämnd ansvarar för ett visst område.

Nämnderna ansvarar för den löpande verksamheten inom kommunen, förbereder ärenden som ska beslutas av fullmäktige och genomför beslut som fattas i fullmäktige.

Varje nämnd stöds av en förvaltning vars uppdrag är att genomföra de beslut som nämnderna fattar och förse nämnderna med beslutsunderlag. I förvaltningarna arbetar anställda tjänstepersoner och i praktiken är det de som sköter genomförandet av kommunens verksamheter, men de förtroendevalda har alltid det yttersta ansvaret.

Kommunfullmäktige ger nämnderna årliga uppdrag och fleråriga fokusmål. Nämnderna upprättar därefter verksamhetsplaner som beskriver hur varje nämnd ska nå fokusmålen och vilka beslut som måste tas. I slutet av året beskriver varje nämnd sedan i en verksamhetsberättelse resultaten för sin verksamhet samt hur de har genomfört de uppdrag och mål som getts ut av Kommunfullmäktige.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag är att skapa en god livsmiljö och hållbar samhällsutveckling i Uppsala kommun. Nämnden svarar för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, strålskyddslagen, livsmedelslagen, alkohollagen, spellagen, lagen om tobak och liknande produkter, lagen om tobaksfria nikotinprodukter, lagen om handel med vissa receptfria läkemedel, lagen om sprängämnesprekursorer, lagen om åtgärder mot förorening från fartyg samt för den kommunala lantmäterimyndigheten. Nämnden arbetar också förebyggande genom att sprida information, ge råd och anvisningar. Målet är ett friskt och tryggt Uppsala som utvecklas strukturerat och hållbart.

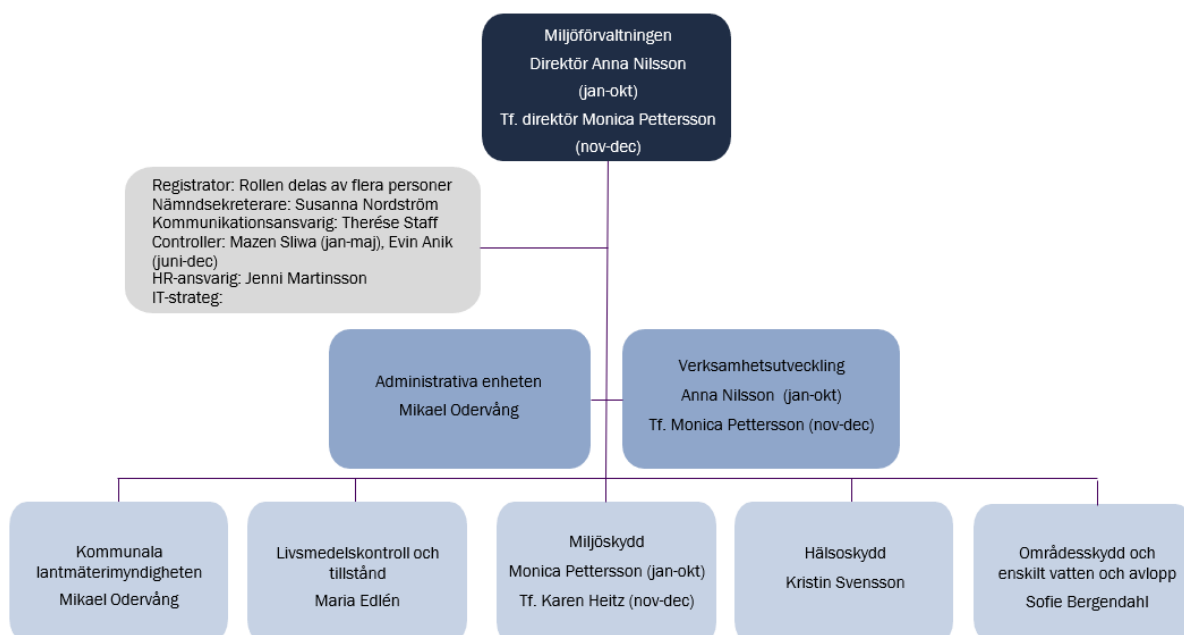
Miljöförvaltningen

Miljö- och hälsoskyddsnämnden stöds av miljöförvaltningen. Miljöförvaltningens verksamhet delas upp i åtta verksamhetsområden vilka organiseras i fem avdelningar som åskådliggörs i organisationsbilden nedan.

Verksamhetsområdena är:

- Miljöskyddstillsyn
- Hälsoskyddstillsyn
- Enskilt vatten och avloppstillsyn
- Områdesskydd
- Samhällsbyggnad och miljöövervakning
- Kommunala lantmäterimyndigheten
- Livsmedelskontroll
- Tillståndsenheten

Förutom de fem avdelningarna finns en administrativ enhet samt två verksamhetsutvecklare som stödjer förvaltningens övergripande arbete. Dessutom finns stabsfunktioner från kommunledningskontoret knutna till miljöförvaltningen som stödjer med registratur, nämndsekretariat, kommunikation, ekonomi, HR och IT.

Begreppsdefinitioner

De begrepp som används i verksamhetsberättelsen förklaras under detta avsnitt.

Tillsyn	<p>Aktiviteter som syftar till att säkerställa att lagstiftningen följs. Förebyggande tillsyn definieras som de aktiviteter som planeras utifrån risk och erfarenhet. Uppföljande tillsyn föränleds av att brister har uppmärksamats i en verksamhet.</p> <p>Inom alkoholtillsynen finns yttre respektive inre tillsyn. Yttre tillsyn definieras som den tillsyn som sker på plats på serveringsstället. Inre tillsyn är den tillsyn som genomförs genom förfrågningar till andra myndigheter (granskning av bland annat handel och vandel).</p>
Kontroll	<p>Aktiviteter som syftar till att säkerställa att livsmedels- och foderlagstiftningen följs. Likheter med tillsyn är stora, men tillsyn enligt miljöbalken har en bredare innebörd än kontroll via livsmedels- och foderlagstiftningen. Motsvarigheten till förebyggande tillsyn och uppföljande tillsyn benämns i livsmedelslagstiftningen som normal kontroll respektive extra offentlig kontroll.</p>
Förrättning	<p>Ett ärende inom kommunala lantmäterimyndigheten som oftast tillkommit genom en ansökan och som alltid leder till ett myndighetsbeslut fattat av en förrättningslantmätare. En förrättning hanterar frågor gällande fastighetsbildning, fastighetsbestämning, servitutsfrågor m.m.</p>
Inspektion	<p>Ett föränmält eller oanmält tillsynsbesök för att kontrollera hur en verksamhet eller fastighetsägare lever upp till krav och informera om lagstiftningen.</p>
Besök	<p>Alla möten på plats hos verksamhetsutövaren.</p>
Ärende	<p>En avgränsad fråga som myndigheten/förvaltningen arbetar med. Det innehåller handlingar som har upprättats eller inkommit till förvaltningen.</p>
Ärendebalans	<p>Antal ärenden som inte är avgjorda.</p>

Remiss	Ett ärende som myndigheten får för yttrande.
Anmälan	Alla ärenden där någon gör en anmälan om något. Genererar ett beslut, men inte ett tillstånd.
Ansökan	Alla ärenden där någon ansöker om något. Genererar ett beslut eller ett tillstånd.
Klagomål	Aktiviteter för att se att lagstiftningen följs. Tillsynen föränleds av att andra misstänker brister. Här inkluderas "extra offentlig kontroll".

Tillsyn, tillståndsprövningar, förrättningar och kontroller

Nämnden bidrar till en hållbar samhällsutveckling genom sitt grunduppdrag med tillsyn, tillståndsprövningar, förrättningar och kontroller. Genom att kontrollera att miljöbalken, livsmedelslagen, alkohollagen och lagen om tobak och liknande produkter med flera följs minskar utsläppen av miljöskadliga ämnen, maten blir säkrare att äta och folkhälsan blir bättre. Genom ett effektivt, rättssäkert och serviceinriktat arbete och tydlig och lättillgänglig information ger nämnden kommunens invånare och verksamheter förutsättningar att göra rätt och bidrar till likvärdiga konkurrensvillkor. På så sätt bidrar nämnden till de globala hållbarhetsmålen och de nationella miljökvalitetsmålen.

Myndighetssamverkan mot illegal verksamhet

Nämnden har under året utvecklat och upprätthållit kontaktvägar till andra myndigheter för att bättre kunna bidra i samhällets arbete mot illegal verksamhet. Exempel på myndigheter är polisen, arbetsmiljöverket, Skatteverket, brandförsvaret och länsstyrelsen.

All personal vid förvaltningen fick i mars en föreläsning av representanter från Arbetsmiljöverket och polisen om ”Myndighetsgemensamt uppdrag mot arbetslivskriminalitet” (A-krim).

Nämnden har i sin ordinarie tillsyn och kontroll även samverkat med andra myndigheter för ökad upptäckt av illegal verksamhet. Berörda områden är både miljö- och hälsoskyddstillsyn, livsmedelskontroll och tillståndsenheten.

Nämnden genomförde områdesinventeringar för att se om det i ett geografiskt område finns verksamheter som borde ha anmälts eller registrerats hos nämnden men som inte är kända för nämnden. Nämnden hittade flera anmälningspliktiga verksamheter vid områdesinventeringarna.

I samverkan med andra myndigheter genomförde nämnden en ny sorts tillsyn som innebar att avfallstransporter stoppades och kontrollerades. Vid första tillsynstillfället hade 82 procent av transporterarna brister i sin dokumentation, vid tredje tillsynstillfället hade andelen avvikelser sjunkit till 30 procent. Genom korrekt dokumentation motverkas avfall används som inkomstkälla inom kriminell verksamhet.

I en annan myndighetsgemensam insats gjorde nämnden kontroll av en butik där det hittades både livsmedel som inte får säljas på grund av sitt innehåll, kött utan spårbarhet samt öl trots att tillstånd för försäljning av alkohol saknades.

Nämnden har informerat andra kommuner om våra insatser på länsstyrelsens vägledningsdag.

Miljösamverkan

Arbetet i miljösamverkan syftar till en ökad samsyn och en mer enhetlig myndighetsutövning. Nämnden deltog aktivt i arbetet med att utveckla Mitt Miljösamverkan dels genom arbete i styrgruppen, dels genom medverkan i flera av de tillsynsprojekt som pågår och utbildningsinsatser som genomförs.

Förvaltningen var med och organiserade och genomförde två utbildningstillfällen kring köldmedier för handläggare i Mitt Miljösamverkan (över 50 deltagare per tillfälle). Projektgruppen tog även fram ett handläggarstöd i form av en rutin för handläggning av årsrapporter. Förvaltningen deltog också i ett projekt om städning på skolor och förskolor, ett projekt om klagomålshantering samt medverkade i att ta fram en gemensam provtagningsplan inriktad på artbestämning av kebabskött och sedan genomföra provtagning.

Inom ramen för Mitt Miljösamverkan finns även en gemensam arbetsyta som alla inspektörer har tillgång till. Där ställdes, besvarades och diskuterades tillsynsrelaterade frågor och utmaningar. Arbetsytan var ett uppskattat stöd för inspektörerna.

Genom miljösamverkan stärker nämnden sina kontakter med kommuner i länet och angränsande län.

Avdelningen för miljöskydd

Nämnden utövar tillsyn enligt miljöbalken till skydd för miljön. Tillsynen är en viktig del i arbetet med att skapa en god livsmiljö och hållbar samhällsutveckling i Uppsala kommun. Tillsynen omfattar ett stort antal olika typer av verksamheter så som lantbruk, bioteknisk industri, fordonsservice, avloppsreningsverk, täkter och förbränningsanläggningar.

Fokus i tillsynen 2023 var att:

- Leverera tillsyn till de verksamheter som ska ha tillsyn 2023 enligt behovsutredningen.
- Samverka med andra myndigheter kring tillsyn av misstänkt illegal verksamhet och genomföra egen tillsyn på miljöfarliga verksamheter för att upptäcka misstänkt illegal verksamhet.
- Arbeta med förorenade områden, identifiera ansvariga för förorenade områden och förelägga om markundersökningar och slutligen efterbehandling.
- Minska klimatpåverkan genom tillsyn av energihushållning och energianvändning.
- Utveckla arbetet och kunskapen kring PFAS-föroreningar i mark och vatten och fortsätta arbetet med källspårning av PFAS.
- Bidra i kommunens övergripande arbete med att ta fram lokala åtgärdsprogram för vatten.
- Delta i förvaltningens och kommunens arbete med plan- och bygglov genom att svara på remisser.
- Leverera tillsyn till de verksamheter som inte har fått den planerade tillsynen 2022 på grund av otillräckliga personalresurser.
- Delta i miljösamverkan i Uppsala län inom miljöskydd.

Nationell strategi för tillsyn enligt miljöbalken

I nämndens verksamhetsplan finns tillsyn inom alla fokusområden i den nationella strategin. Den nationella tillsynsstrategin anger flera tillsynsområden och fokusområden som berör miljöskydd. De tillsynsområden som är aktuella för miljöskydd är förorenad mark, avfall och miljöfarlig verksamhet. De fokusområden som berörs är bland annat illegal avfallshantering, uppdaterade miljöbalkstillstånd, växtnärläcksage från jordbruk och hästgårdar, fordonstvättar och fordonsverkstäder, kvalitetssäkrad kontroll utsläpp till vatten, dagvatten, energihushållning, masshantering, tillsyn av riskklass 1 och 2, samt anmälan om avhjälpandeåtgärd enligt § 28 i FMH.

Tillsyn

Den ordinarie förebyggande tillsynen inom miljöskydd omfattar verksamheter med påverkan på vatten, mark och luft. Det innebär tillsyn på tillståndspliktiga (A och B) och anmälningspliktiga (C) verksamheter samt ej anmälningspliktiga verksamheter (U) inom många olika branscher. Därutöver genomför nämnden tillsynsprojekt som till exempel tillsyn på frisörer och inventering av miljöfarliga verksamheter i industriområden.

Miljöskydd	Planerad tillsyn 2023	Genomförd tillsyn per 31 december 2023	
		Timmar	Andel av planerat för helår
Tillsyn av objekt med årlig avgift (inkl. köldmedia och tillsynsskuld)	3 865 timmar	3590	93 %
Tillsyn med timavgift inkl. uppföljande tillsyn	1 235 timmar	560	45 %
Tillsyn med kommunbidrag (tillsynsprojekt)	1 220 timmar	1162	95 %

Under 2023 har all planerad tillsyn på köldmedia utförts (100 %) och största delen av den planerade tillsynen på tillståndspliktiga A- och B- verksamheter (91%). Även en stor andel av den planerade tillsynen på anmälningspliktiga C-verksamheter har utförts (73 %). Vid tillsynen prioriterades tillsyn på verksamheter med större miljöpåverkan, vilket speglas i den högre andelen av utförd tillsyn för A- och B-verksamheter jämfört med tillsyn utförd på C-verksamheterna och speciellt jämfört med tillsyn utförd på U-verksamheterna. Prioriteringen speglas även i utfallet för den planerade tillsynen på årlig avgift, oberoende av prövningsnivå, som uppgick till 93 % under 2023.

För anmälningspliktiga och ej anmälningspliktiga verksamheter med årlig avgift har 224 timmar av årets planerade tillsyn överförts till 2024.

Av den planerade tillsynen på ej anmälningspliktiga U-verksamheter har 46 procent genomförts under året. Motsvarande gäller även för tillsyn med finansieringstyp timavgift, inklusive uppföljande tillsyn, där 45 procent av den planerade tillsynstiden har utförts. Anledning till den låga andelen utförd tillsyn i dessa kategorier är att en del av den planerade tillsyn på timavgift behövde nedprioriteras under hösten 2023, till förmån för miljöfarliga verksamheter med större miljöpåverkan och kommunbidragsfinansierade tillsynsprojekt såsom förebyggande tillsyn av förorenad mark och

samverkan mot illegal verksamhet. Den nedprioriterade tillsyn planeras att genomföras under 2024.

Sammanlagt har antalet inspektioner samt antalet besökta miljöfarliga verksamheter av alla nivåer ökat under 2023 jämfört med 2022, med 132 % för inspektioner respektive 157 % för besökta verksamheter.

Personalförändringar har varit en anledning till att en del av tillsynen behövde nedprioriteras under året. Personalförändringar har medfört att avdelningen lade mer tid på introduktion, framtagande av nya rutiner och samsyn inom olika tillsynsområden och ärenden än planerat. Det i kombination med att flera på avdelningen deltog i den utökade beredskapen innebar att den tillgängliga tiden för tillsyn under året blev mindre än planerat. Rekrytering genomfördes under hösten och vintern för att kunna leverera den nedprioriterade tillsynen under kommande år.

En annan anledning till att mindre tillsyn kunde utföras än planerat är att handläggningstiden för hantering av klagomål och incidentrapporter, samt anmälningar, ansökningar och informationsärenden var högre än förväntat.

Förorenade områden

Inom arbetet med förorenade områden låg årets fokus på nedlagda deponier och förorenade områden med stor risk för människors hälsa och miljön. Arbetet genomfördes enligt plan och omfattade bland annat granskning av riskklass för ungefär 60 deponier, vidare arbete avdelningen med ett urval av dessa objekt med riskklass 2 (stor risk för människa och miljön), ansvarsutredningar för ett järnbruk och granskning av miljötekniska markundersökningar för fem handelsträdgårdar.

Energitillsyn

Avdelningen har under perioden fortsatt med energitillsyn. Avdelningen har under 2024 utfört energitillsyn vid 107 verksamheter, bland annat laboratorier, fordonsvårdsverksamheter och lantbruk. Av dessa arbetade 67 med energibesparande åtgärder och 12 har en energikartläggning. Nämnden samarbetade med Energi- och klimatrådgivarna i Uppsala län och med Energikontoret i Mälardalen. Dessa medverkade vid tillsynsbesök hos verksamheter och bidragit med expertis inom området energianvändning.

PFAS

Avdelningen har under året fortsatt sin omvärldsbevakning inom PFAS-området och deltagit i konferenser och nätverksmöten kring PFAS. Nämnden träffade Förvarsinspektören för hälsa och miljö för att utbyta erfarenheter kring tillsyn av PFAS-föreningar. Nämnden fortsatte med tillsyn av PFAS-förorenade områden, som till exempel brandövningsplatser, samt sitt arbete med källspårning för att kunna kartlägga av spridningen av PFAS. Nämnden har även genomfört provfiske i Fyrisån för att analysera förekomst av PFAS i fisk. Analysen blev dock försenad på grund av externa omständigheter.

Kommungemensamt vattenarbete

Avdelningen har löpande under året deltagit i det kammungemensamma vattenarbetet, bland annat med att delta i framtagande av lokalt åtgärdsprogram för Vendelån och vid revidering av åtgärdsprogrammet för Fyrisån.

Inkommande ansökningar och anmälningar

Det totala antalet inkommande ärenden var något lägre än 2022 och i nivå med 2021. På grund av förändrat ordval i lagstiftningar har en del ärendetyper bytt namn, från att vara anmälnings- eller ansökningsärenden till att benämnas informationsärenden eller händelsestyrd tillsyn. Exempel är ”anmälan om installation av cistern” som ändrats till ”information om installation av cistern”. Dessa ärenden behöver därför summeras med antal inkommande ansökningar och anmälningar, för att få jämförbarhet över åren.

Nedlagd tid för handläggning av anmälningar, ansökningar och motsvarande ärenden var högre än planerat. Det beror bland annat på att avdelningen under 2023 även handlagt ärenden som inkom under 2022.

De vanligaste ärendetyperna var anmälan om installation av värmepump och ansökan om tillstånd till värmepump. Efter värmepumpsärenden är de vanligaste anmälningsärendena anmälan om ny eller ändrad miljöfarlig verksamhet samt anmälan om efterbehandling av förorenat område. Även anmälan om att cistern tagits ur bruk, anmälan om dagvattenanläggning, anmälan om sanering av PCB, anmälan av driftstörningar och anmälan av kemisk bekämpning förekommer. De vanligaste ansökningsärendena efter värmepumpar är ansökan om kemisk bekämpning, men även ansökningar om dispens från bland annat deponeringsföreskrifter, spridning av gödsel och förbud mot växtskyddsmedel förekommer.

Inkommande remisser

Avdelningen besvarade löpande inkommande remisser från andra myndigheter och även interna remisser från bygglovsavdelningen och planavdelningen. Antalet inkommande ärenden i form av remisser minskade jämfört med föregående år men tidsåtgången för remisser följde prognosen. Det fanns några stora remisser som tog betydlig mer tid än genomsnittet, till exempel remisser inom tillståndsprocesser.

Remisser avseende tillståndsprövningar avser oftast stora miljöfarliga verksamheter, främst inom områden för avfallshantering, bergtäkter och bioteknik. Inom ramen för dessa remisser har nämnden möjlighet att lyfta viktiga synpunkter och påverka villkor. Under 2023 har avdelningen lagt ungefär 250 timmar på handläggning av remisser avseende tillståndsprövningar.

Avdelningen hanterar även flera andra typer av remisser. De vanligaste under året var remisser gällande lokaliseringsprövningar och bygglov samt vattenskyddsdispens. Det handlades också remisser avseende vattenverksamheter, kemiska produkter och ändringar i lagstiftningen. Även remisser om förhandsbesked, samrådsärenden och planärenden förekom.

Ofta berör ärendena flera avdelningar och hanteras då gemensamt. Under året har 42 remisser om bygglov och förhandsbesked besvarats inom miljöskydds regi. Miljöskydd har även lämnat synpunkter i en stor del av ytterligare 102 remisser om bygglov och förhandsbesked som förvaltningens övriga avdelningar har ansvarat för. Avdelningen lade även tid i planärenden som handläggs tillsammans med andra avdelningar och har yttrat sig över ett flertal detaljplaner.

Inkomna klagomål och incidentärenden

Under 2023 särredovisades klagomål från incidentrapportering. Klagomål utgörs oftast av nedskräpningsärenden eller klagomål på buller, avfallshantering och eldning. Incidentrapporteringen utgörs oftast av kemikalieutsläpp, det vill säga utsläpp med brådskande karaktär som sker under dagtid samt kväll och natt men det kan också utgöras av bränder eller att en verksamhetsutövare rapporterar in en störning som till exempel bräddning av avloppsvatten.

Antalet klagomål är lite lägre än föregående år. Om i stället antalet klagomål och incidentrapporter redovisas samlat för att kunna jämföra med tidigare år, så har det kommit in fler ärenden i denna kategori jämfört med föregående år. Nedlagd tid på klagomålsärenden motsvarar prognosen. Tillsammans med incidentrapporteringar överskrider däremot den nedlagda handläggningstiden prognosen för 2023, med 28 procent.

Bland klagomålsärenden under året är nedskräpningsärenden de vanligaste. Därefter följer klagomål på kemikalieutsläpp, skrotbilar, lukt, buller och avfallshantering. Även klagomål om vattenkvalitet och andra typer av störningar förekommer. Bland incidentärenden är de vanligaste kemikalieutsläpp, följt av driftstörningar och bränder.

Informationsärenden för kännedom

Antalet informationsärenden för kännedom har ökat de senaste åren i samband med nya krav i lagstiftningen. Från 2022 till 2023 har antalet informationsärenden av denna typ ökat med 77 procent. Vanligtvis hanteras dessa ärenden med handläggningstid på kommunbidrag. En betydande ökning i handläggningstiden för inkomna informationsärenden för kännedom kan påverka tillgänglig tid för att utföra tillsyn eller handlägga andra inkommande ärenden. För att kunna följa utvecklingen framåt har ett nytt nyckeltal lagts till i tabellen med verksamhetsresultatet för antalet informationsärenden för kännedom.

Verksamhetsresultat

Miljöskydd	December 2021	December 2022	December 2023
Antal inspektioner	418 ¹⁾	294	388
Antal verksamheter som fått besök	360 ¹⁾	185	290
Antal inkommande ansökningar	80	85	58
Antal inkommande anmälningar	241	268	207
Antal inkommande informationsärenden för tillsyn ²⁾	-	-	61 ²⁾
Antal remisser	143	156	123

Antal klagomål	96	103	95
Antal inkomna incidentrapporter	1	29	51
Antal inkommande informationsärenden för kännedom	-	178	230

- 1) På grund av covid-19 har tillsyn bedrivits på nya sätt. Inspektionsbesök ersattes av digitala möten eller genom inhämtande av information och dialog på telefon och e-post.
- 2) Inkluderar ärenden information om cisterninstallation, information om köldmedieinstallation och konvertering av köldmedieaggregat, information om nedgrävningsplats för häst samt underrättelse om påträffad förorening, vilka tidigare har varit anmälnings- och tillståndsärenden och som tidigare år räknades med under antalet anmälningar och ansökningar.

Sammanfattande bedömning

Fler miljöfarliga verksamheter fick besök under 2023 jämfört med föregående år. Handläggning av inkommande ärenden krävde mer handläggningstid än förväntat.

Personalförändringar medförde att avdelningen inte kunde genomföra tillsynsplanen för 2023 i dess helhet. Avdelningen behövde lägga mer tid på introduktion, framtagande av nya rutiner och samsyn inom olika tillsynsområden och ärenden än planerat. Det i kombination med att flera på avdelningen deltog i den utökade beredskapen innebar att den tillgängliga tiden för tillsyn under året blev mindre än planerat. Därför prioriterades under hösten tillsyn på årlig avgift och kommunbidragsfinansierade tillsynsprojekt såsom förebyggande tillsyn av förorenad mark och samverkan mot illegal verksamhet.

Trots det har avdelningen utfört 93 procent av den tillsyn som planerats på årlig avgift, 45 procent av den tillsyn som planerats på timavgift och 95 procent av den tid som planerats för tillsyn inom tillsynsprojekt som finansierats med kommunbidrag. Den planerade tillsynen på anmälningspliktiga (C) och ej anmälningspliktiga verksamheter (U) som inte kunnat genomföras under året planeras att genomföras kommande år. Avdelningen har rekryterat under hösten och vintern för att kunna leverera enligt tillsynsplanen 2024.

Avdelningen för hälsoskydd

Nämnden utövar tillsyn enligt miljöbalken och strålskyddslagen till skydd för människors hälsa. Tillsynen syftar till att förhindra att människor blir besvärade eller sjuka av inomhusmiljön eller bristfällig hygien. Tillsynen är riskbaserad och fokuserar på vardagsmiljön för känsliga grupper, som barn, unga och äldre samt verksamheter med ökad risk på grund av till exempel stickande eller skärande inslag. Det innebär bland annat tillsyn av förskolor, skolor, vårdlokaler, bassängbad och tatuering.

Fokus i tillsynen 2023 var att:

- Leverera tillsyn till de verksamheter som ska ha tillsyn 2023 enligt behovsutredningen.
- Fortsätta att utveckla samarbetet med de aktörer som är viktiga för inomhusmiljön i skolor, fritidshem, förskolor och vårdboenden.
- Bidra i arbetet med luftkvalitet.
- Samverka med andra myndigheter kring tillsyn av misstänkt illegal verksamhet och genomföra egen tillsyn på hygieniska verksamheter för att upptäcka misstänkt illegal verksamhet.
- Delta i miljösamverkan i Uppsala län inom hälsoskyddstillsyn.
- Fortsätta en förstärkt tillsyn av radon i flerbostadshus.

Nationell strategi för tillsyn enligt miljöbalken

Den nationella tillsynsstrategin anger fyra fokusområden för tillsynsområdet hälsoskydd. De utpekade fokusområden i strategin för 2022–2025 är inomhusmiljö i bostäder, likvärdig tillsyn av yrkesmässigt hygienisk verksamhet, bassängbad samt inomhusmiljö och egenkontroll i förskola och skola med extra fokus på städning.

Avdelningen har tagit hänsyn till den nationella strategin och dess fokusområden i tillsynsplaneringen med målet att uppfylla de angivna effektmålen genom tillsyn på till exempel skolor, förskolor, bassängbad och hygieniska verksamheter.

Tillsyn

Tillsynen kom i gång bra under första delen av året med en hög takt av inspektioner. Personalförändringar medförde dock att avdelningen inte har kunnat genomföra tillsynsplanen för 2023 i dess helhet. Avdelningen har rekryterat och lärt upp flera nya inspektörer under året och var vid årets slut fullt bemannad. Sett till bemanningen för helåret har avdelningen varit en årsarbetskraft kort i förhållande till vad som skulle behövts för att genomföra tillsynsplanen i dess helhet. Trots det har avdelningen utfört 86 procent av den tillsyn som planerats på årlig avgift, 89 procent av den tillsyn som planerats på timavgift och all den tid som var planerad för tillsyn på tillsynsprojekt som finansierats med kommunbidrag. Den tillsyn som inte kunde genomföras under året planeras att genomföras kommande år.

Gym och idrottsanläggningar

All den för året planerade tillsynen på gym och idrottsanläggningar är genomförd enligt plan. Både gym och idrottsanläggningar nyttjas vanligtvis av många personer dagligen och därför är det viktigt att verksamheten har en fungerande egenkontroll. I tillsynen är fokus på lokalens skick, ventilation, städning, hygien och att förebygga tillväxt av legionella.

Förvaltningen såg i tillsynen att de flesta idrottsanläggningar saknade städning på helgerna trots intensiv uthyrning på lördagar och söndagar, vilket leder till bristande hygien och utmaningar i att minska och förhindra smittspridning. För att säkerställa hälsosamma inomhusmiljöer på idrottsanläggningar ser förvaltningen ett stort behov av att verksamheterna har städning alla dagar som en anläggning används. Förvaltningen har i tillsynen haft dialog med Uppsala kommuns arenor och fastigheter och kommunicerat att helgstädning snarast behöver införas i de 10 mest använda idrottshallarna i kommunen och att på sikt bör samtliga idrottshallar som används under helger inkluderas. Verksamhetsutövaren har meddelat att helgstäd kommer införas för de 13 idrottshallar som används mest och att avsikten är att på sikt utöka detta till att inkludera samtliga idrottshallar som används under helger.

Förskolor, skolor och fritidshem

Fokus i tillsynen på skolor och förskolor är städning i enlighet med nationella tillsynsstrategins utpekade fokusområden. Barns inomhusmiljöer har stor betydelse för deras välbefinnande och hälsa. Utöver bostaden är förskolan och skolan platser där barn vistas en stor del av sin tid. Många förskolor och skolor har brister i inomhusmiljön, till exempel förekommer ofta högre halter av damm i förskolan och skolan jämfört med andra arbetsmiljöer.

Under 2023 genomförde förvaltningen 182 inspektioner på skolor, förskolor och fritidshem. Verksamheterna har tagit till sig miljöförvaltningens anmärkningar om bristfällig städning och avser i de flesta fallen att följa Folkhälsomyndighetens allmänna råd om städning. Förvaltningen behöver följa upp att de planerade förändringarna genomförs.

Personalförändringar på avdelningen har påverkat mängden tillsyn som utfördes på skola och förskola och målet för årets tillsyn har inte nåtts fullt ut. För förskolorna nådde nämnden 81 procent av tillsynmålet och för skolorna 92 procent.

Vård- och omsorgsboenden

På grund av personalomsättning prioriterades resurser om från tillsyn på vård- och omsorgsboenden till förskola och skola i början av året. Under året utförde nämnden 77 tillsynsbesök på vård- och omsorgsboenden. Sett till det ursprungliga målet har 70 procent av tillsynen levererats.

Fokus vid tillsynen var att kontrollera att verksamheten har fungerande egenkontrollrutiner för att säkerställa att de boende har en god inomhusmiljö. Fokus är på frågor om legionella, ventilation, buller, fukt, radon, temperatur och städning.

Nämnden såg att det är problem med inomhustemperaturen på många boenden. Det var för kallt vintertid och för varmt på sommaren. Det krävs ytterligare åtgärder för att säkerställa rätt temperaturintervall i lokaler där de boende vistas, i så väl allmänna utrymmen som boenderummen. Nämnden såg också fortfarande brister kopplade till det förebyggande arbetet mot legionella, till exempel utebliven kontroll av vattentemperaturer och avsaknad av spolning av tappställen som inte används.

Genom tillsyn på vård- och omsorgslokaler bidrar nämnden till en jämlik hälsa.

Strandbad och bassängbad

Under 2023 fanns totalt nitton strandbad i kommunen, varav arton kommunala. Tillsyn på strandbad omfattar varje år flera insatser innan badsäsongen börjar. Två tillsynsmöten genomfördes med stadsbyggnadsförvaltningen som är verksamhetsutövare för de kommunala baden. Verksamhetsutövarnas kontrollplaner granskades och badplatsernas klassificering av Havs- och vattenmyndigheten kontrollerades. Tillsynsbesök på strandbaden genomfördes enligt plan. Förvaltningen granskade och rapporterade löpande analys svar under sommaren. Sommaren präglades av skyfall och mycket nederbörd, vilket medförde en del markavrinning efter regn. Markavrinning för med sig föroreningar och påverkade badvattenkvaliteten negativt i år. Under sommaren utfärdade nämnden fem avrådanden från bad på grund av otjänligt vatten. Utöver det utfärdades 12 avrådan från bad på grund av algblomning.

I tillsynen av bassängbad följde nämnden upp brister som noterades i tillsynen, bland annat genom föreläggande om åtgärdskrav. Utöver det har nämnden hanterat flera ärenden för driftstörningar där störningarna medförde risk för människors hälsa. Bristen på tillgång till badanläggningar i kommunen i kombination med att befintliga anläggningar är äldre och slitna medför ett stort tillsynsbehov. För att förhindra att ett högt besöksstryck på äldre badanläggningar medför risk för att badande blir sjuka efter bad, har förvaltningen lagt mer resurser än tidigare på tillsyn på bassängbad. Bland annat utreddes höga trikloraminalter, vilka kan påverka hälsan negativt.

Tillsyn av radonmätningar i flerbostadshus

Avdelningen genomförde tillsyn av radonmätningar i flerbostadshus. Genom tillsynen bidrar nämnden till att minska risken för att människor utsätts för höga radonhalter i sina bostäder och till att åstadkomma likvärdiga förutsättningar i bostäder med avseende på strålmiljön.

Tillsynen kommer att fortsätta under de kommande åren, med planer på att totalt granska 1 200 fastighetsägare till flerbostadshus. Ett positivt resultat av detta arbete är att fler fastighetsägare har börjat mäta radonhalter i sina byggnader sedan tillsynen intensifierades. Under 2023 genomförde avdelningen 113 procent av den planerade tiden, vilket motsvarar totalt 1 170 timmar tillsyn av radon i flerbostadshus. Under samma år avslutades 340 radonärenden, vilket innebär att fastigheterna i dessa ärenden har mätts enligt Strålsäkerhetsmyndighetens metodbeskrivning och har halter under riktvärdet.

Fastighetsbeståndet kan variera hos olika fastighetsägare, från några få lägenheter upp till flera hundra lägenheter. Totalt har ärenden hos nästan 800 fastighetsägare slutförts.

Uppsökande bostadstillsyn

Under hösten utförde hälsoskyddsavdelningen uppsökande bostadstillsyn i Valsätra, Sävja, Stenhagen och Sala Backe. Totalt genomfördes 38 tillsynsbesök inom ramen för den uppsökande bostadstillsynen. Ett resultat från tillsynen är bland annat att det upptäcktes större gamla fuktskador. Genom att aktivt arbeta för att nå ut med information om rätten till en god inomhusmiljö till de delar av kommunens invånare där kunskap om nämndens verksamhet kan vara lägre kan nämnden bidra till att skapa förutsättningar för en jämlik hälsa i Uppsala kommun.

Tillsyn av luftkvalitet

Inom ramen av arbetet med bättre luftkvalitet genomförde nämnden bland annat tillsynsmöten med stadsbyggnadsförvaltningen, följde upp förelägganden och uppdaterade emissionsdatabasen.

Nämnden har sett till att luftmätningar vid Vaksalaskolan blir utförda i Luftvårdsförbundets regi. Skolgårdsmätningarna visar att luftföroreningarna ligger som förväntat, i nivå mellan Kungsgatan och bakgrundsstationen på Dragarbrunnsgatan.

Det syns en positiv utveckling av indikatorerna för luftkvalitet. Under 2023 fanns det för första gången noll dagar där normvärdet för kvävedioxid överskridits, jämfört med 31 dagar för 5 år sedan.

Luftföroreningar påverkar både hälsa och miljön. De kan göra människor sjuka och förkorta den förväntade livslängden. Genom tillsyn, medverkan vid utbildning och luftmätningar bidrar nämnden till bättre luftkvalitet i kommunen. Nämnden är i rollen som tillsynsmyndighet delaktig i arbetet med handlingsplanen för bättre luftkvalitet. Nämnden bidrar genom sitt arbete som tillsynsmyndighet till kommunens åtgärdsprogram för bättre luftkvalitet.

Hälsoskydd	Planerad tillsyn 2023	Genomförd tillsyn per 31 december 2023	
		Timmar	Andel av planerat för helår
Tillsyn av objekt med årlig avgift	3 250 timmar	2 799	86 %
Tillsyn av objekt med timavgift (förebyggande & uppföljande)	1 865 timmar	1 663	89 %
Tillsyn med kommunbidrag (tillsynsprojekt)	890 timmar	892	100 %

Inkommande ansökningar och anmälningar

Förvaltningen har under 2023 hanterat 74 anmälningar av anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter, varav 48 anmälningar om hygienisk verksamhet och 18 anmälan om ny skola/förskola. Stor del av anmälningarna om hygienisk verksamhet inkom efter att nämnden genomfört områdesinventering och upptäckt flera verksamheter som borde ha lämnat in anmälan till nämnden. Utöver det har förvaltningen hanterat 282 ärenden gällande avfallshantering, till exempel anmälan

om kompostering (88 ärenden) och ansökan om uppehåll i sophämtning. Det ligger något högre än förväntat antal inkommande ansökningar och anmälningar för året.

Inkommande remisser och klagomål

Det har kommit in något fler klagomålsärenden (109 procent av förväntat) och avdelningen har lagt mer tid på hantering av klagomålsärenden (885 timmar, 111 procent) än uppskattat för året. Avdelningen hanterade 273 klagomål under året. Av dessa gällde 96 ärenden inomhusmiljön, 69 ärenden störande buller och 28 klagomål avsåg störningar från djur så som tappar, skällande hundar eller råttor.

Avdelningen har hanterat 63 remisser, varav 40 remisser om alkoholserving och 14 remisser om bygglov/förhandsbesked.

Smittspårning

Smittspårningsarbetet har genomförts enligt plan. Förvaltningen arbetade med att utreda ett misstänkt utbrott av pontiacfeber i en badanläggning och hanterade flera smittskyddsärenden. Utredning av misstänkt utbrott av pontiacfeber startades i samråd med Smittskydds enheten efter att sex ungdomar och unga vuxna tävlingssimmare tidsnära insjuknade i lunginflammation. Under 2023 har nämnden tagit emot färre smittspårningsärenden jämfört med samma 2022. Nämnden har vidare arbetet med att hålla en bra beredskap utifrån personella resurser, materiella resurser och kompetens hos personal för att snabbt kunna spåra smittan och undanröja risk för vidare smittspridning.

Verksamhetsresultat

Verksamhetsresultat hälsoskyddstillsyn	December 2021	December 2022	December 2023
Antal inspektioner	481	548	622
Antal verksamheter som fått inspektion	470	467	413
Antal inkommande anmälningar av anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter	70	52	74
Antal övriga inkommande ansökningar och anmälningar	12	9	11
Antal remisser	54	72	63
Antal nya klagomål	311	262	273

- 1) På grund av covid-19 bedrevs tillsyn på nya sätt. Inspektionsbesök ersattes delvis av digitala möten eller genom inhämtande av information och dialog på telefon och e-post.

Sammanfattande bedömning

Tillsynen kom i gång bra under första delen av året med en hög takt av inspektioner. Personalförändringar medförde dock att avdelningen inte har kunnat genomföra tillsynsplanen för 2023 i dess helhet. Avdelningen har rekryterat och lärt upp flera nya inspektörer under året och var vid årets slut fullt bemannad. Sett till bemanningen för helåret har avdelningen varit en årsarbetskraft kort i förhållande till vad som skulle behövts för att genomföra tillsynsplanen i dess helhet. Trots det har avdelningen utfört 86 procent av den tillsyn som planerats på årlig avgift, 89 procent av den tillsyn som planerats på timavgift och all den tid som var planerad för tillsyn på tillsynsprojekt som finansierats med kommunbidrag. Den tillsyn som inte kunde genomföras under året planeras att genomföras kommande år.

Avdelningen för områdesskydd och enskilt vatten och avlopp

Nämnden utför tillsyn enligt miljöbalken över små avloppsanläggningar upp till 200 personekvivalenter (pe). Detta är ett led i att minska övergödning och uppnå god ekologisk status i sjöar och vattendrag men också för att förbättra kommunens dricksvattenkvalitet.

Enskilda vattentäkter omfattas inte av tillstånds- eller anmälningsplikt och vattenkvaliteten är den enskilde fastighetsägarens ansvar. Nämnden agerar då det är tydligt att en vattentäkt har förorenats av avloppsvatten och kan även ge råd i dricksvattenfrågor.

Nämnden har också tillsynsansvaret av skyddade områden som inom strandskydd och kommunala naturreservat. Tillsynen av strandskydd syftar till att trygga allmänhetens tillgänglighet till stränder och att bevara goda livsvillkor för djur och växter. Tillsynen av naturreservaten syftar till att kontrollera att reservatsföreskrifter följs.

Nämnden har också en viktig roll som remissinstans för bygglov på landsbygden och byggande inom detaljplan.

Övergripande prioriteringar 2023 var att:

- utöva tillsyn av enskilda avlopp med tillstånd före miljöbalken
- utöva tillsyn av minireningsverk upp till och med 200 personer
- utöva tillsyn av strandskydd och naturreservat
- handlägga inkommande ansökningar om tillstånd för enskilt avlopp och jobba aktivt för att korta ner väntetiderna
- samordna åtgärder för enskild VA-försörjning i linje med riktlinjer för VA-planering
- handlägga bygglovsremisser och planremisser
- handlägga inkommande ansökningar inom områdesskydd

Nationell strategi för tillsyn enligt miljöbalken

Små avlopp är ett av fokusområdena i den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken. Effektmålet är att tillsynen leder till att de små avloppsanläggningarna har liten påverkan på miljö och hälsa. Ett sätt att nå det är att tillsynen av små avloppsanläggningar blir bättre anpassad till avloppsanläggningens geografiska placering och tekniska lösning. HaV kommer att stödja och samordna kommunerna i ytterligare arbete med denna riskklassning som behöver göras. Den tillsyn som bedrivs

idag bygger ungefär på samma princip, så någon ytterligare ändring i tillsynen är just nu inte aktuell. En succesiv förberedelse behövs ändå för att möta de förändringar som den nya tillsynsvägledningen medför, till exempel inmatning av parametrar inför framtida riskklassning.

Tillsyn

Enskilt avlopp

Tillsynen av äldre markbaserade avlopp utfördes som planerat och intensifierades under hösten. Cirka 100 fastigheter fick brev om tillsyn utöver det som vid ingången av året var planerat. Ökningen motsvarar den minskning i tillsyn som gjordes året innan. Ökningen i tillsyn har lett till fler förbud. Ökningen i år var möjlig eftersom antalet ansökningar som kom in var mindre än förväntat. Tillsynen koncentrerades till Hågaåns avrinningsområde samt delar av Mälaren.

En ny tillsynsapplikation som togs fram i början av året började användas i fält. Syftet är att snabbare få in information från tillsynsbesök i ärendesystemet.

Nämnden har under ett par år varit återhållsam i den uppföljande tillsynen bland annat på grund av att man varit restriktiv med platsbesök under pandemin. Under året följde nämnden upp vitesförbud som trätt i kraft under året och även gamla förbud som trädde i kraft redan 2021–2022. För tio fastigheter ansökte nämnden om utdömande av vite. I samtliga fall dömdes vitet ut men det sänktes i några fall. 15 fastighetsägare fick förbud med vite och ett stort antal fick påminnelser om att ansöka om nytt avlopp eller lämna in utförandeintyg för att undvika vite.

Tillsynen av små och mellanstora reningsverk gick enligt plan. Nämnden har beviljats statliga projektmedel (LOVA) för att utveckla kunskap om och effektivisera tillsyn på små reningsverk. Projektet avslutades under året och tillsynen fortsätter nu inom ordinarie verksamhet. Projektet har lett till förväntat resultat och nämnden har föreläst på den nationella konferensen Vatten Avlopp Kretslopp för att stötta andra kommuner i att också börja bedriva tillsyn på små reningsverk. Projektet finns dokumenterat i en slutrapport.

Uppsala Vatten är ansvarig för VA-planarbetet i kommunen och miljöförvaltningen är en kugge i detta arbete. Under året togs det fram ett förslag på en ny vattentjänstplan. Förvaltningen var också representerade på ett informationsmöte om kommunalt VA i Hallkved och har också samverkat kring vissa områden där kommunalt VA planeras.

Områdesskydd

Tillsynen av strandskydd vid delar av sjön Trehörningen i augusti 2022 resulterade i ett 30-tal avvikelser som följdes upp under året. Nämnden påbörjade också strandskyddstillsyn mellan Vårdsätra och Flottsund. Tillsynen av denna sträcka fortsätter 2024.

Nämnden arbetade förebyggande inom naturreservatstillsynen genom att ordna en kommunikationsinsats gällande evenemang och tävlingar inom naturreservaten. Nämnden samverkade också kring exempelvis förslag på nytt naturreservat i Gamla Uppsala Åskullar och kring en eventuell mountainbikebana i Årike-Fyris.

Enskilt vatten och avlopp samt områdesskydd	Planerad tillsyn 2023	Genomförd tillsyn per 31 december 2023	
		timmar	Andel av planerat för helår
Tillsyn av avlopp med årlig avgift (reningsverk 25–200 pe)	60 timmar	76 timmar	127 %
Tillsynsprojekt med timavgift	1 340 timmar	1484 timmar	111 %
Tillsynsprojekt med kommunbidrag	2 015 timmar	1836 timmar	91 %
Inkommande ärenden med timavgift	4 290 timmar	3379 timmar	79 %

Inkommande ansökningar

Enskilt avlopp

Antalet inkommande ansökningar om tillstånd till enskilt avlopp var betydligt mindre än tidigare år. Det kom in 315 ansökningar, vilket är 144 färre ansökningar än förra året.

Ärendebalansen förändrades snabbt till det bättre och väntetiden för handläggning gick från cirka fyra månader till några veckor. Orsaken till att väntetiden minskade var framför allt mindre byggande på landsbygden och därmed kom det in färre ansökningar om tillstånd till nytt enskilt avlopp. Tillsynen drogs ner 25% förra året för att lägga resurser på att minska väntetiden på inkommande ärenden. Avdelningen effektiviserade också handläggningen genom att fördela ärenden på inspektörer som jobbade områdesvis.

Nämnden ordnade en gräventreprenörsträff i slutet av februari. Syftet var att berätta om tillsynen, nya e-tjänster och berätta vad en komplett ansökan ska innehålla eftersom entreprenörerna kan ha en viktig roll för att ansökningsprocessen ska gå smidigt.

Områdesskydd

Antalet inkommande ärenden inom områdesskydd var enligt prognos. Vissa ansökningar om dispens från strandskyddet var ett resultat av tillsynen. Vissa ansökningar kan avskrivas snabbt efter en initial bedömning eftersom de föreslagna åtgärderna inte kräver någon dispens eller tillstånd.

Inkommande remisser och klagomål

Antalet bygglovsremisser utanför detaljplan från plan- och byggnadsnämnden var betydligt färre än förra året. Miljöförvaltningen deltog på två minimässor inom ramen för landsbyggsarbetet på stadsbyggnadsförvaltningen.

Miljöförvaltningens arbete med granskning och samverkan i detaljplanearbetet gick enligt plan.

Endast sju klagomål på avlopp och dricksvatten kom in under året. Det är betydligt färre än tidigare år. Det kan vara en effekt av den omfattande tillsyn som bedrivits på äldre avlopp som nu har bytts ut. Antalet klagomål inom områdesskydd ökade något. Huvuddelen av klagomålen handlade om strandskydd och några om naturreservat.

Verksamhetsresultat

Enskilt vatten och avloppstillsyn	December 2021	December 2022	December 2023
Antal inspektioner/platsbesök	629	739	874
Antal inkommande ansökningar om enskilt avlopp	487	459	315
Antal utfärdade tillstånd för enskilt avlopp	336	424	365
Ärendebalans ² tillståndsansökningar	+151	+35	-50
Antal utdömda avlopp (utfärdade utsläppsförbud)	273	213	412
Antal bygglovsremisser	180	157	93
Antal klagomål	18	13	7

Områdesskydd	December 2021	December 2022	December 2023
Antal inspektioner /platsbesök	6	46	14
Antal utskick/kontaktade fastighetsägare inom strandskyddstillsyn	0	200	3
Antal ansökan om tillstånd och/eller naturreservat samt strandskyddsdispenser	62	65	65
Antal remisser	27	33	26
Antal nya klagomål	7	7	11

---

² Antal påbörjade ärenden under en period minus antalet avslutade ärenden under samma period.

Samhällsbyggnad (detaljplaner och program)	December 2021	December 2022	December 2023
Antal startmöten	17	11	11
Antal yttranden samråd	15	18	15
Antal yttranden granskning	18	10	10

Sammanfattande bedömning

Tillsyn och prövning av enskilda avlopp och områdesskydd gick sammantaget enligt plan.

Antalet inkommande ärenden gällande avlopp, remisser och ansökningar var färre än prognos och betydligt färre än förra året. Orsaken var framför allt minskat byggande på landsbygden. Väntetiden för handläggning av ansökan om tillstånd för enskilda avlopp minskade märkbart under året och är nu mycket kort. Under 2023 har nämnden genomfört den tillsyn av äldre avlopp som bortprioriterades under våren 2022.

Kommunala lantmäterimyndigheten

Den kommunala lantmäterimyndigheten är en fristående myndighet under miljö- och hälsoskyddsnämnden. Beslut fattas inte på delegation från nämnden utan av respektive förrättningslantmätare, vilket hanteras i Fastighetsbildningslagen.

Den kommunala lantmäterimyndigheten ansvarar för all fastighetsbildning inom Uppsala kommun och jobbar med allt från små avstyckningar till stora anläggningsförrättningar. Myndigheten ansvarar också för att uppdatera kommunens kartor vid bildande eller ombildande av fastigheter och för att bland annat lägga in rättigheter, såsom servitut för exempelvis väg och avlopp, i kommunens kartor. Lantmäterimyndigheten ansvarade fram till och med 12 juli 2023 också för att sätta belägenhetsadresser och för att hålla lägenhetsregistret uppdaterat. Från och med 13 juli 2023 ligger ansvaret för belägenhetsadresser och lägenhetsregistret på Plan- och byggnadsnämnden.

Fokus 2023

- Korta väntetiderna samt minska ärendebalansen.
- Fortsätta arbetet med att utveckla ett digitalt och flexibelt arbetssätt.
- Effektivisera handläggningen ytterligare, genom att uppdatera och justera samtliga rutiner.
- Förbättra kvaliteten på registerkartan, vilket är en del av ett större projekt som drivs av Lantmäteriet (den statliga myndigheten).

Förrättningar

Myndigheten fattade färre beslut än planerat under perioden vilket beror på fortsatt mycket arbete med de större förrättningar som legat vilande under pandemin. Mycket tid har också lagts på att revidera och uppdatera myndighetens samtliga rutiner, för att ytterligare effektivisera och förbättra handläggningen på sikt.

Under året har flera nya förrättningslantmätare börjat, vilket kommer bidra till kortare kötider och en lägre ärendebalans.

Myndigheten har haft en underbemanning på den administrativa sidan. Det har medfört att administrativa uppgifter har utförts av handläggare och därmed har timmarna för faktisk handläggning minskat något.

Inkommande ansökningar

Antalet inkomna ansökningar om lantmäteriförrättningar fortsätter att minska och var lägre än planerat. Tack vare att Uppsala både är en stad i tillväxt och en stor landsbygdskommun så har antalet ansökningar inte minskat så kraftigt som kunnat förväntas utifrån rådande konjunktur.

Inkommande remisser

De remisser som inkommer till myndigheten är remisser om detaljplaner från Plan- och byggnadsnämnden. Myndigheten svarade på samtliga remisser.

Uppdrag från Lantmäteriet

Arbetet med förbättringar i registerkartan har genomförts löpande enligt den plan som skickats in till Lantmäteriet. Arbetet följs upp löpande av Lantmäteriet.

Verksamhetsresultat

Kommunala lantmäterimyndigheten	December 2021	December 2022	December 2023
Förrättningar	Antal	Antal	Antal
Förväntat antal beslut	300	300	300
Antal fattade beslut	244	162	207
Förväntat antal ansökningar	300	300	300
Antal inkomna ansökningar	281	234	196
Ärendebalans³	Antal	Antal	Antal
Förväntad ärendebalans i slutet av respektive år	240	240	240
Aktuell ärendebalans	259	294	283

³ Samtliga ärenden som handläggs, eller är möjliga att handläggas.

Nyckeltal			
Handläggningstid (veckor) ⁴	48	61	70
Väntetid (veckor) ⁵	19	30	40
Äldre pågående ärenden ⁶	9	-	15

Sammanfattande bedömning

Antal fattade beslut ökade under 2023 jämfört med 2022. Handläggningstiderna för de ärenden som avslutades under året är dock långa jämfört med föregående år. Det beror till stor del på att väntetiden ökat, vilket dels beror på underbemanning på såväl administratörer som förrättningslantmätare, dels på att mycket tid har lagts på äldre ärenden som ännu inte kommit till avslut. Det ledde till att färre nya ärenden kunde påbörjas under året.

För att förstärka möjligheten att korta ner väntetiderna och minska ärendebalansen har fem nya förrättningslantmätare börjat och rekrytering av ytterligare en erfaren förrättningslantmätare och en ingenjör har slutförts. Under året har myndigheten även anställt ytterligare en administratör, samt gått igenom samtliga rutiner för att effektivisera arbetet.

För att utöka myndighetens kapacitet att mäta in koordinater för gränspunkter inleddes ett samarbete med kommunens GIS-avdelning. Genom att samordna mätningarna uppnås kommungemensamma tidsvinster.

Enheten för livsmedelskontroll

Nämnden ska genom regelbundna kontroller säkerställa att Uppsalas livsmedelsföretag uppfyller kraven i livsmedelslagstiftningen. Syftet är att konsumenten ska få säkra och korrekt märkta livsmedel. Kontrollen ska vara professionell, verkningsfull och ändamålsenlig för konsumenternas och företagets bästa. En bra kontroll bidrar till att konsumenterna får säkra livsmedel som de kan lita på, att företagen har tilltro till kontrollen, upplever den som meningsfull och att samverkan med andra berörda kontrollmyndigheter är god.

Fokus i kontrollen 2023

- Att planen för planerad kontroll genomförs
- Utföra kontroll av de operativa mål⁷ som berör Uppsala
- Utredda/upptäcka livsmedelsfusk och samverka mot illegal verksamhet
- Ta fram en gemensam provtagningsplan tillsammans med Mitt miljösamverkan

⁴ Avser tiden från det att ansökan om lantmäteriförrättning har inkommit till dess att beslut om avslutad förrättning har tagits. Överklagandetid samt tid för registrering av förrättningen innefattas inte.

⁵ Avser tiden från det att ansökan om lantmäteriförrättning har inkommit till dess att en handläggare utses.

⁶ Innefattar pågående ärenden som är äldre än fem år.

⁷ Operativa målen är en del av den nationella kontrollplanen för Sverige

- Genomföra provtagning gällande förekomst av antibiotikaresistenta bakterier i gris- respektive nötkött
- Delta i nationella arbetsgrupper inom kosttillskott och dricksvatten
- Implementera de nya dricksvattenföreskrifterna i kontrollen
- Utveckla livsmedelskontrollen så att den blir mer verkningsfull
- Att handlägga RASFF⁸, klagomål och misstänkta matförgiftningar
- Information och aktiv rådgivning till livsmedelsföretag som får tillsyn under sitt första verksamhetsår
- Inhämta underlag och besluta om ny riskklass/kontrollfrekvens för livsmedelsanläggningar
- Påbörja införande av efterhandsdebitering av livsmedelskontroll
- Införa rutiner för att kunna registrera och kontrollera kontaktmaterialanläggningar

Nationell strategi för kontroll i livsmedelskedjan

De gemensamma målen för den offentliga livsmedelskontrollen i Sverige finns i den nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP). Det finns fyra övergripande mål och till varje övergripande mål finns en önskad effekt.

Livsmedelsverket har fastställt 17 operativa mål för livsmedelskontrollen 2023–2025 som bryter ner och konkretiserar de övergripande målen inom områdena:

- Säkert dricksvatten
- Mikrobiologiska risker
- Kemiska risker
- Information i livsmedelskedjan

Nämnden utför kontroll av de operativa målen och bidrar på så sätt till en likvärdig och riskbaserad kontroll.

Införande av efterhandsdebitering och ny riskklassning

Två stora fokusområden för året var införande av efterhandsdebitering och nytt system för riskklassning inför 1 januari 2024. Avdelningen har under året lagt mycket resurser på att ta fram arbetssätt för efterhandsdebitering och under tertial 2 påbörjades efterhandsdebitering för nya anläggningar. Omfattande arbete har gjorts med justeringar av taxor och föreskrifter samt anpassning av verksamhetssystem.

Riskklassning styr hur ofta en viss typ av verksamhet ska ha livsmedelskontroll. Modell för riskklassning bestäms nationellt av Livsmedelsverket, ny förändrad modell gäller från och med 2024. Den föreskrift som styr har beslutats av Livsmedelsverket under våren. Nämnden har under tertial 3 fattat beslut om kontrollfrekvens för alla registrerade livsmedelsverksamheter i kommunen, vilket är drygt 1 700 verksamheter. Avdelningen har under året samlat in underlag från verksamheter, tagit fram arbetsbeskrivningar och mallar för beslut, samt utbildat personal i den nya riskklassningsmodellen.

---

⁸ RASFF är EU:s system för snabb varning om livsmedel som utgör eller kan antas utgöra en risk för människors hälsa

Kontroller

Livsmedelskontroll omfattar kontroll av bland annat storkök, restauranger, livsmedelsbutiker, dricksvattenanläggningar och försäljning av kosttillskott.

Under året låg mycket fokus på att göra planerade kontrollbesök vilket resulterade i att 95 % av kontrollplanen för året genomfördes. Orsaken till att 5 % inte gjordes var att fler anläggningar än beräknat upphörde eller inte drev sin verksamhet under året och att kontrollen därför inte kunde utföras. Till följd av att mycket planerad kontroll gjorts har även många uppföljande kontrollbesök genomförts. Enligt plan var det förväntat att 10 % av alla planerade kontroller skulle leda till uppföljande kontroll. Andelen planerade kontroller som ledde till uppföljande kontroll blev dock närmare 15 %.

Utöver planerad kontroll har även 63 händelsestyrda kontroller genomförts inom ramen för samverkan mot illegal verksamhet. Dels en områdesinventering, dels riktad tillsyn i samverkan med polisen.

Livsmedelskontroll	Mål för 2023 (helår)	Genomförd kontroll per 31 december 2023	
		Antal	Andel av planerat för helår
Planerade kontrollbesök	1 400 kontrollbesök	1335	95 %
Uppföljande kontrollbesök	154 kontrollbesök	197	128 %

Inkommande ansökningar och anmälningar

Prognosen på helår var att ca 250 livsmedelsanläggningar kommer att registreras under året. Under året inkom 228 registreringar vilket var något färre än förväntat.

Antalet kontrollbesök på nya livsmedelsanläggningar var i fas med planen på 200 besök under året. Förutom kontroll ingår vid förstaårskontroll också särskilda informationsinsatser som finansieras av kommunbidrag.

Nya livsmedelsanläggningar/ägarbyten	Antal januari-december		
	2021	2022	2023
Inkomna registreringar	262	213	228
Antal kontrollbesök på nya anläggningar	168	229	197

Inkommande remisser och klagomål

Under året inkom 331 matförgiftningsärenden vilket var fler än förväntat. Prognosen var att 250 matförgiftningsärenden skulle inkomma under året.

Antalet inkomna produktlarm (RASFF) har varit något fler än förra året. Produktlarm har under 2023 rört bland annat lammfiléer med salmonella, gluten i glutenfri öl, norovirus i ostron och listeria i kycklingkorv. Antalet övriga klagomålsärenden har även varit fler. Nämnden har också bidragit till RASFF genom att på Livsmedelsverkets inrådan anmäla upptäckt av ris med otillåtna halter bekämpningsmedel.

Med anledning av det ökade antalet klagomål och matförgiftningar har antalet kontrollbesök med anledning av dessa ökat. Under året genomfördes nästan dubbelt så många sådana kontroller som planerat.

Det inkommer normalt en handfull remisser per år. De berör uteslutande förändringar av lagstiftning eller dess tillämpning. Under året har 9 remisser besvarats, vilket är fler än vad som vanligtvis inkommer till nämnden.

Klagomål och remisser	Antal januari-december		
	2021	2022	2023
Inkomna matförgiftningsärenden	230	299	331
Inkomna RASFF och produktåterkallelser	66	36	47
Övriga inkomna klagomålsärenden	99	127	140
Kontrollbesök med anledning av klagomål	32	38	65
Inkommande remisser	2	3	9

Verksamhetsresultat

Arbetet med att utföra både planerade kontrollbesök och handläggning av klagomål och matförgiftningar har fungerat väl under året. I jämförelse med förra året gjordes det totalt sett något fler kontrollbesök under 2023.

Antalet förelägganden har ökat under 2023 och beror på övergången till ett nytt arbetssätt där avvikelser i större utsträckning följs upp genom förelägganden om åtgärd. Detta är i linje med Livsmedelsverkets kontrollprocess för att tydliggöra vad som är avvikelser som ska åtgärdas. Förelägganden ger verksamheterna möjlighet att överklaga. Tidigare år har fler förelägganden riktats mot dricksvattenanläggningar, men där ser vi nu att kontrollen haft effekt och färre beslut om åtgärd har behövts.

Antalet äldre ärenden har fortsatt minskat sedan förra året. En orsak till detta är att ärendena går igenom årligen i samband med uppföljning av förvaltningens internkontrollplan.

I årets början avregistrerades ovanligt många livsmedelsverksamheter. I några fall var det verksamheter som har upphört tidigare, men inte meddelat det till miljöförvaltningen förrän de fått en faktura med sin årliga avgift. Antalet verksamheter som upphört var fler än prognosen för året.

Övriga Verksamhetsresultat livsmedel	Januari till december		
	2021	2022	2023
Totala antalet kontrollbesök	1 701	1 779	1 794
-varav besök planerad kontroll	1 394	1 332	1 335
-varav första besök	168	229	197
-varav uppföljande kontroll	107	180	197

-varav kontrollbesök med anledning av klagomål	32	38	65
Antal föreläggande	8	21	27
Antal beslut om förbud	14	17	16
Antal beslut om livsmedelssanktionsavgift ⁹	5	15	7
Antal beslutade avregistreringar	-	256	272

Sammanfattande bedömning

Det har inkommit fler matförgiftningar och klagomål än förväntat. Antalet livsmedelsverksamheter som upphört blev fler än prognos, samtidigt som antalet nyregistreringar blev färre än prognos. Arbetet med att utföra både planerade kontrollbesök och handläggning av klagomål och matförgiftningar har fungerat väl. Det har även fungerat bra med handläggning av administrativa ärenden så som registreringar och avregistreringar. Tidigare år har fler förelägganden riktats mot dricksvattenanläggningar, men där syns det nu att kontrollen haft effekt och färre beslut om åtgärd har behövts.

De fokusområden som livsmedelskontrollen haft för året så som till exempel fuskkontroll, införande av efterhandsdebitering samt riskklassning har löpt på enligt plan. Riktad tillsyn har genomförts för att upptäcka livsmedelsfusk. Avdelningen har under perioden lagt mycket resurser på att ta fram arbetsätt för efterhandsdebitering och under tertial 2 påbörjades efterhandsdebitering för nya anläggningar. Omfattande arbete har gjorts med justeringar av taxor och föreskrifter samt anpassning av verksamhetssystem. Avdelningen har året samlat in underlag för och beslutat om riskklassning för ca 1700 verksamheter, samt utbildat personal i den nya riskklassningsmodellen.

Tillståndsenheten

Tillståndsenheten utövar prövning av ansökan om serveringstillstånd och tillstånd för tobaksförsäljning. Enheten ansvarar också för tillsyn enligt alkohollagen, lag om tobak och liknande produkter, lagen om receptfria läkemedel, lag om tobaksfria nikotinprodukter samt spellagen. Arbetet syftar till att säkerställa en ansvarsfull alkoholservice och ansvarsfull försäljning av tobak, e-cigaretter, tobaksfria nikotinprodukter, lotterier, folköl och receptfria läkemedel. Arbetet bedrivs genom tillståndsgivning samt inre och yttre tillsyn.

---

⁹ Livsmedelssanktionsavgifter infördes i lagstiftningen 1 januari 2019

Fokus 2023

- Verka för en ansvarsfull alkoholserving
  - Genomföra plan för inre tillsyn.
  - Handlägga ansökningar om serveringstillstånd skyndsamt och säkert
  - Genomföra plan för yttre tillsyn hos serveringsställen.
  - Erbjuder krogpersonal utbildning i ansvarsfull alkoholserving.

- Verka för en ansvarsfull tobaksförsäljning
  - Handlägga ansökningar om tobakstillstånd skyndsamt och säkert.
  - Genomföra plan för inre tillsyn på befintliga tobaksförsäljare.
  - Genomföra plan för yttre tillsyn hos tobaksförsäljare.

- Handläggning av registreringslotterier.

- Verka för ansvarsfull försäljning av receptfria läkemedel, tobaksfria nikotinprodukter, e-cigarettor och folköl.
  - Genomföra plan för yttre tillsyn inom butiksledet.

Tillsyn

Tillsyn av serveringstillstånd och tobakstillstånd består dels av inre tillsyn där bland annat ekonomiska förhållanden kontrolleras, dels av yttre tillsyn i form av tillsynsbesök.

Tillsyn av serveringstillstånd

Arbetet har löpt på enligt plan i samtliga led. Planen för helåret på 280 tillsynsbesök på serveringsställen bedöms som genomförd med 276 tillsynsbesök gjorda.

I den inre tillsynen har förfrågningar till Polismyndigheten skickats. Samverkan med Skatteverket har försvårats på grund av deras omorganisation och sekretessfrågor.

Tillsyn över tillståndshavarnas ekonomiska lämplighet sker dock löpande under året via öppna källor. Där kan nämnden exempelvis se restförda skatteskulder. Planen för den inre tillsynen har genomförts.

I oktober genomförde tillståndsenheten en gemensam tillsynsinsats tillsammans med flera olika enheter inom polismyndigheten och avdelningen för livsmedelskontroll. Sex serveringsställen besöktes och syftet med besöken var att kontrollera om verksamheterna efterföljer de krav som respektive myndighet ställer.

Under perioden januari-december har sju företag erhållit en erinran och tre en varning. Fyra tillstånd har återkallats under perioden.

Tillsyn av detaljhandel

Planen för inre och yttre tillsyn på tobaksförsäljare har genomförts. Likaså tillsynen inom butiksledet som avser receptfria läkemedel, tobaksfria nikotinprodukter, e-cigarettor och folköl. 252 tillsynsbesök har genomförts inom detaljhandel varav 147 kontrollköp under året. Kontrollköp går ut på att se om butiker frågar efter legitimation hos yngre köpare och sedan bara säljer varor med 18-årsgräns till den som kan visa legitimation. Tillsynen visade att en tredjedel av butikerna inte kontrollerade legitimation för den 18-åring som genomförde kontrollköpen.

I mars genomförde tillståndsenheten en gemensam tillsynsinsats tillsammans med polismyndigheten och avdelningen för livsmedelskontroll. Fem butiker besöktes där tillsyn gjordes enligt alkohollagen (folköl), lagen om tobak och liknande produkter samt lagen om tobaksfria nikotinprodukter. Syftet med besöken var att kontrollera att inga illegala produkter fanns i butikerna. Ett antal anmärkningar rapporterades på grund av mindre brister.

I februari följde en representant från Läkemedelsverket med en handläggare på tillsyn av receptfria läkemedel. Läkemedelsverket gör själva ingen tillsyn över detaljhandeln av receptfria läkemedel och ville därför lära och se hur vi genomför tillsyn i praktiken. Fyra ställen besöktes med olika inriktning för att visa olika typer av verksamheter som säljer receptfria läkemedel.

I den inre tillsynen har förfrågningar skickats till Polismyndigheten enligt plan. Ekonomiska kontroller av att tobaksförsäljarna inte förekommer med skatteskulder har gjorts löpande.

Tillståndsenheten	Planerad tillsyn 2023 (på helår)	Genomförd tillsyn per 31 december 2023	
		Antal	Andel av planerat för helår
Tillsynsbesök (yttre tillsyn) på serveringsställen	280 tillsynsbesök	276	99 %
-varav antal tillsynsbesök på serveringsställen i tillsynsklass 1 och 2 ¹⁰ .	150 tillsynsbesök	143	95 %
Tillsynsbesök inom detaljhandel (receptfria läkemedel, tobak, e-cigarettor och folköl)	80 tillsynsbesök	252 (varav 147 kontrollköp, 58 tobak & folköl, 47 receptfria läkemedel)	315 % (ink kontrollköp)

Inkommande ansökningar och anmälningar

Tillsynen ute på fältet är inte den huvudsakliga uppgiften för tillståndsenheten, utan den inre tillsynen och handläggning av inkommande ansökningar och anmälningsärenden är det som tar mest tid i anspråk. Anmälan om förändrade ägarförhållanden är ett exempel på en vanlig typ av ärende. Under perioden januari-december har 74 anmälningar om förändrade ägarförhållanden och 35 ansökningar om stadigvarande serveringstillstånd inkommit.

När nya ansökningar om alkoholtillstånd till allmänheten eller stadigvarande servering till slutna sällskap kommer in görs alltid en utredning. Bland annat görs en lämplighetsprövning av den eller de som söker serveringstillstånd (inklusive kunskapsprov).

¹⁰ Till tillsynsklass 1 och 2 hör nöjeskrogar och större pubar. De ska ha 2–4 tillsynsbesök per år enligt tillsynsplanen.

För att få sälja tobaksvaror måste en ansökan om tillstånd för försäljning göras. En lämplighetsprövning och utredning görs av de som söker tobakstillståndet. Arbetet har löpt på enligt plan.

Inkommande remisser och klagomål

Till tillståndsenheten inkommer normalt enbart ett par remisser per år. Dessa berör uteslutande förändringar av lagstiftning eller dess tillämpning. Det händer också att andra myndigheter ställer frågor om en verksamhet uppfyller några formella krav.

Enbart en handfull klagomål från allmänheten inkommer per år. Vanligaste typen av klagomål rör butiker som den klagande anser säljer folköl eller tobak till minderåriga.

Verksamhetsresultat

Tillståndsenheten	Januari till december 2021	Januari till december 2022	Januari till december 2023
Totala antalet gällande stadigvarande serveringstillstånd	306	328	336
Antal öppnade anmälningar om förändringar av PBI ¹¹	51	48	74
Antal öppnade tillsynsärenden serveringstillstånd	9	26	36
Antal inkommande ansökningar om stadigvarande serveringstillstånd (inkl. ändringar i stadigvarande)	43	57	62
Antal tillsynsbesök serveringstillstånd	171	261	276
Antal tillsynsbesök tobak och folköl	95 varav 68 kontrollköp	134 varav 88 kontrollköp	252 varav 147 kontrollköp
Antal tillsynsbesök receptfria läkemedel	22	41	47
Sanktioner serveringstillstånd ¹² Erinran/varning/återkallelse	7/2/0	7/2/1	7/4/4

¹¹ PBI står för Personer med Betydande Inflytande i bolaget. Det är de personer som har gått in med pengar (finansiärer), sitter i styrelsen, har firmateckningsrätt eller är ägare av företaget.

¹² Om en tillståndshavare inte följer regelverket kan de få antingen en erinran, det vill säga en mildare form av påpekande, eller en varning. Vid allvarigare förseelser kan serveringstillståndet återkallas.

Sanktioner tobakstillstånd ⁴	1/0	0/0	0/0
Varning/återkallelse			
Antal tillsynsärenden detaljhandel (tobak och folköl, receptfria läkemedel, tobaksfria nikotinprodukter)	2	2	5

Sammanfattande bedömning

Arbetet har fungerat bra under året. Uppställda mål för 2023 har uppnåtts. Kontrollköp var en viktig tillsynsinsats som visade på stora avvikelser.

Siffrorna för antalet öppnade anmälningar om förändringar av PBI, antalet öppnade tillsynsärenden serveringstillstånd och antalet inkommande ansökningar om stadigvarande serveringstillstånd skiljer sig på olika sätt tydligt från tidigare års siffror. Vad detta beror på är dock svårt att dra slutsatser om i dagsläget, men skulle kunna vara kopplat till det ekonomiska läget i samhället i stort i kombination med pandemirelaterade skulder för företagen.

---

⁴ Om en tillståndshavare inte följer regelverket kan de få en varning. Vid allvarigare förseelser kan tobakstillståndet återkallas.

Viktiga händelser på miljöförvaltningen

Arbete med digital utveckling

Miljöförvaltningen fortsatte arbetet i enlighet med sin digitala färdplan. Under året lades mycket fokus på att färdigställa och produktionsätta sju nya e-tjänster. Dessa e-tjänster är rapportering av köldmedia, omklassning livsmedelsanläggning, anmäla/ändra hälsoskyddsverksamhet, anmäla kompostering, skicka in utförandeintyg VA samt rapportera klagomål eller matförgiftning. Parallellt med det publicerades en enhetlig sida på Uppsala.se som ska förenkla för invånare och företagare att hitta till miljöförvaltningens blanketter och e-tjänster.

Genom bättre användning av data som resurs kan förvaltningen förbättra sitt beslutsfattande framför allt rörande uppföljningar av nedlagd tid och finansieringsgrad. Med anledning av det genomförde förvaltningens ledningsgrupp en workshop i mars med fokus att inspirera till bättre användande av rapportverktyget Qlik Sense. Dessutom avslutades arbetet med att utveckla fler rapporter i uppföljningsverktyget under året.

I slutet av mars fick samtliga användare av ärendehanteringssystemet Ecos tillgång till en portal som innehåller rapporter med data från Ecos. Rapporterna möjliggör för samtliga handläggare att själv följa upp sina pågående ärenden och nedlagd tid och på så vis ha bättre kontroll.

Ett bra samarbete med kommunens GIS¹³-enhet har lett till att flera kartor har skapats under året. Dessa kartor är till nytta för olika avdelningar inom förvaltningen. Till exempel har hälsoskydds- och miljöskyddsavdelningarna fått kartor som underlättar planeringen av tillsynsinsatser. VA-handläggarna har fått en karta som visar nya ärenden som kommer in, så att de kan fördela dem till den handläggare som redan arbetar i det aktuella området. Miljöskyddsavdelningen har fått flera kartor som visar olika objekt som oljeavskiljare, cisterner, Seveso-anläggningar och bergtäkter.

Under året har miljöförvaltningen börjat använda en ny applikation för att dokumentera tillsynsbesök digitalt. Applikationen gör det möjligt för inspektörer att dokumentera sina observationer direkt på plats i fält. Sedan kan de enkelt överföra dokumentationen till nämndens verksamhetssystem. Under våren startade handläggarna inom enskilt avlopp med den nya applikationen. Under hösten förberedde avdelningen för hälsoskydd för att införa applikationen för tillsyn på hygieniska verksamheter och strandbad från och med 2024. Effekten av den nya applikationen har inte utvärderats ännu, men handläggarna som använder den har sagt att de är nöjda och att det är lätt och smidigt att skapa kontrollrapporter i fält.

Beredskap och säkerhet

Nämnden arbetar sedan flera år tillbaka aktivt med beredskap för allvarliga störningar, baserat på nämndmål. I Mål och budget 2023–2025 tillkom ett uppdrag till alla nämnder att utveckla kommunens krisberedskap och stärka det civila försvaret i syfte att stärka samhällets motståndskraft. Nämndens tidigare arbete med beredskap fortsatte därför under det nya uppdraget.

---

¹³ GIS = Geografiska InformationsSystem

Arbetet har tidigare letts av en beredskapssamordnare. Under 2023 utökade förvaltningen till två beredskapssamordnare. Beredskapssamordnarnas kompetenser kompletterar varandra och kontinuiteten hos funktionen stärks med två samordnare.

Nämnden deltog i kommunens nätverk för beredskapsfrågor.

Förvaltningen genomförde en större övning med tema att arbeta analogt, för att säkerställa att verksamheten kan fortgå även om digitala system slås ut.

Inom ramen för nämndens ansvar vad gäller civilt försvar tog nämnden fram ett förslag på krigsorganisation för att upprätthålla samhällsviktig verksamhet under höjd beredskap.

Inom ramen för arbetet med höjd beredskap utbildades fler personer i säkerhetsskydd.

Genom regelbundna referensmätningar för gammastrålning upprätthöll nämnden en god beredskap för oförutsedda händelser med strålningspåverkan och minskar risken för att människor utsätts för hög strålning.

Nämnden var genom sin utökade beredskapsfunktion nåbar dygnet runt, alla dagar, för att bistå vid exempelvis olyckor med potentiell påverkan på miljö och hälsa. Under året har den utökade beredskapen hanterat 20 händelser, varav de vanligaste händelserna utgörs av dieselutsläpp och bränder.

Bemötande och service

Miljöförvaltningen arbetar kontinuerligt med att utveckla kundservice och bemötande.

NKI-resultat

Ett av kommunens näringspolitiska mål är att erbjuda en god grundläggande service för sina medborgare och verksamheter. God kvalitet och hög service i myndighetsutövning är särskilt centralt för att skapa goda relationer mellan verksamhetsutövare och kommuner. Därför genomför Uppsala kommun årliga undersökningar för att löpande följa upp hur kommunens service utvecklas genom ett Nöjd-Kund-Index (NKI), fånga upp synpunkter och identifiera möjliga förbättringsområden. Undersökningen omfattar sex områden (tillgänglighet, information, bemötande, kompetens, rättssäkerhet, effektivitet) som speglar de mest väsentliga delarna av kommunens service i myndighetsärenden.

Miljöförvaltningen har de senaste åren haft höga NKI-värden¹⁴ för de fyra verksamhetsområden som ingår i mätningarna: miljöskyddstillsyn, hälsoskyddstillsyn, livsmedelskontroll och serveringstillstånd.

Resultatet för helåret 2022 publicerades i april 2023. Snittet för företagsärenden inom samtliga myndighetsområden är 75 för Uppsala kommun vilket är detsamma som rikssnittet för Sveriges samtliga kommuner¹⁵.

¹⁴ NKI redovisas på en skala mellan 1–100, där 100 är högsta betyg. Betyget värderas sedan enligt följande; >80 Mycket högt, 70–80 Högt, 62–69 Godkänt, 50–61 Lågt, <50 Mycket lågt.

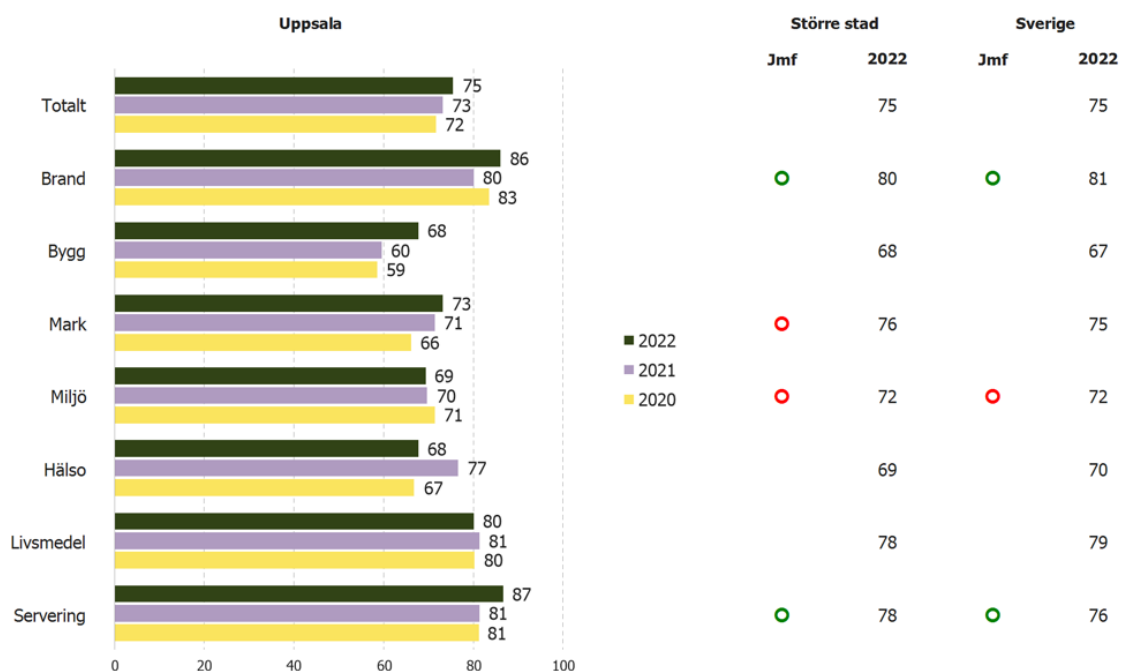
¹⁵ Källa: Sveriges kommuner och regioners sammanställning ”Öppna jämförelser: företagsklimat 2022”.

På miljöförvaltningen ökade det redan mycket höga värdet hos serveringstillstånd (NKI 87) och det låg högst i Uppsala kommun.

Livsmedelskontroll (NKI 80) uppvisade ett stabilt högt – mycket högt resultat de tre senaste åren.

Miljöskydd hade ett godkänt resultat som ligger mycket nära högt för företagsärenden (NKI 69). Bedömningen från offentliga verksamheter och privatpersoner låg mycket högt (NKI 84).

Hälsoskydd (NKI 68) låg också i det övre spannet av godkänt för företagsärenden och var i paritet med resultatet 2020. Även bedömningen från offentliga verksamheter och privatpersoner låg mycket nära ”högt” (NKI 69). Dock är resultaten från hälsoskydd svårtolkade eftersom resultaten även innehåller svar rörande enskilda avlopp.

Bilden visar kommunens resultat för företagsärenden och jämförelse med andra större städer och det nationella genomsnittet.

Lantmäterimyndigheten genomförde en mätning i slutet av 2023, där resultatet visar på att de flesta är väldigt nöjda med handläggning, bemötande och rättssäkerhet. De områden som får ett något lägre resultat är kostnaden och handläggningstiden. Myndigheten kommer att använda sig av resultatet för att prioritera vilka områden fokus behöver ligga på framöver.

Medarbetare och ledare

Arbetsmiljöansvar

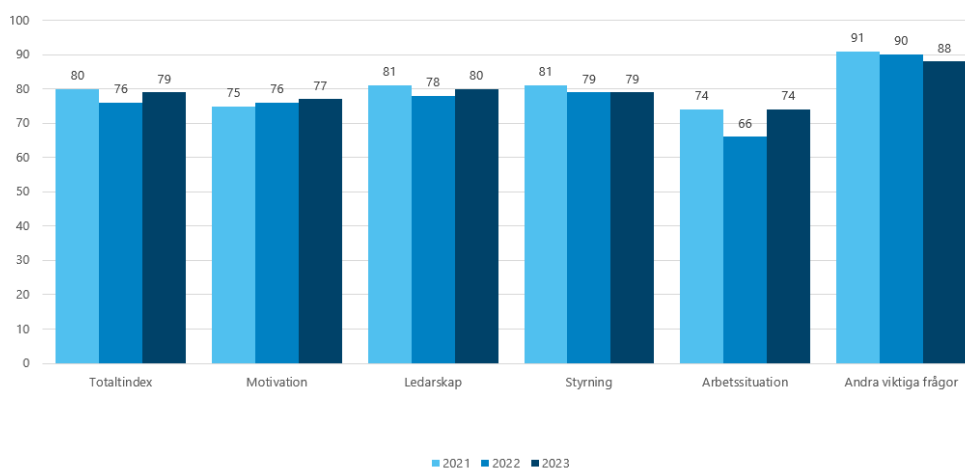
Det systematiska arbetsmiljöarbetet följs upp digitalt i ett av kommunens system. Förvaltningens uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet rapporterades in i slutet av 2023 av samtliga chefer.

Utöver ordinarie arbetsmiljöundersökning så har arbetsgivaren genomfört en enkät kopplat till digital arbetsmiljö. Resultatet analyseras av förvaltningen för fortsatt arbete under 2024.

För att följa upp medarbetares arbetsmiljö och skapa forum för dialog mellan medarbetare och chef arbetar förvaltningen med dialogmodeller för kontinuerliga samtal.

Medarbetarundersökningen

Årets medarbetarundersökning besvarades under mars 2023. Svarefrekvensen var fortsatt mycket hög (98 %) och totalindex ökade från 76 till 79. Arbetsgivaren har analyserat resultatet och gett återkoppling i skyddskommitté och samverkan. Medarbetare har fått resultatet presenterat till sig på förvaltningsövergripande nivå samt på avdelningsnivå och handlingsplan har upprättats. Arbetet med handlingsplanen har fortsatt under året.

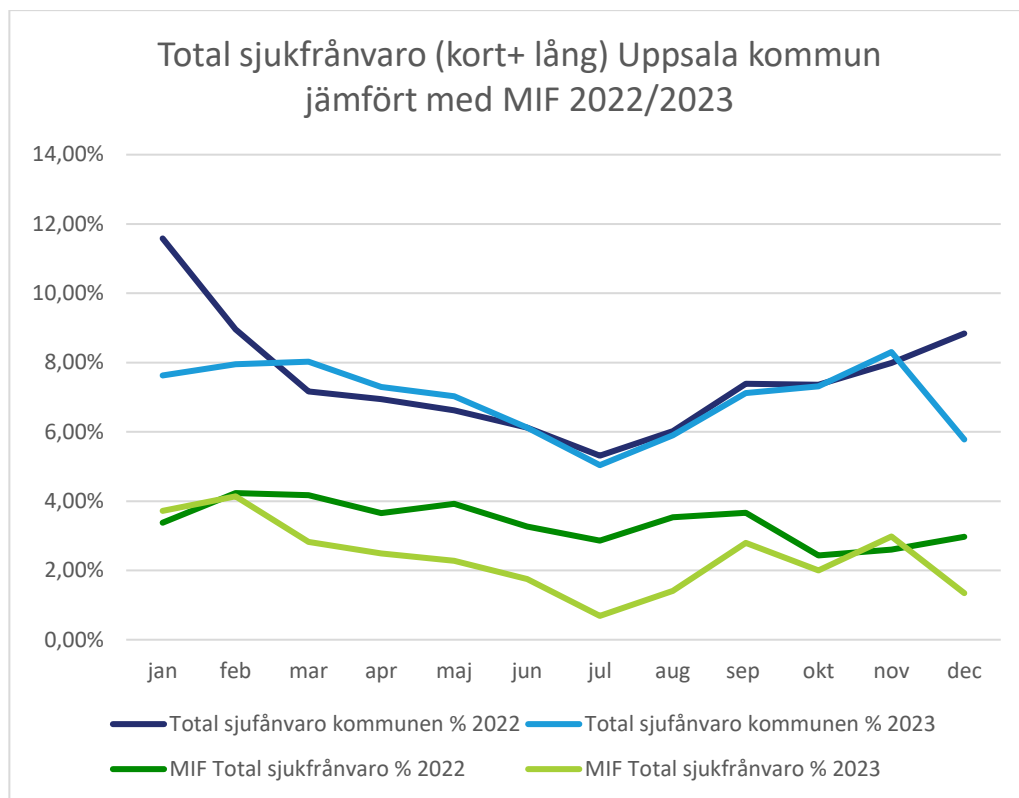

Arbetsskador och tillbud

Miljöförvaltningen har få arbetsskador och tillbud. Under 2023 har tre olycksfall, ett färdolycksfall, ett fall av arbetssjukdom samt fyra tillbud rapporterats. Arbetsgivaren följer upp arbetsskador och tillbud under löpande skyddskommitté inom förvaltningen. Miljöförvaltningen har under året genomfört informationsinsatser till medarbetare om vikten av att rapportera in arbetsskador och tillbud.

Sjukfrånvaro

Miljöförvaltningen har en låg procent i sjukfrånvaro, både kort och långtidssjukfrånvaro.

Chef- och ledarskap

Under våren har det genomförts ledarutveckling för två avdelningschefer och förvaltningsdirektören genom Lead forward som är en strukturerad metod för ledarutveckling. Metoden innebär utveckling i samarbete med varje chefs medarbetare. Samtliga chefer förväntas ha genomfört Lead forward i början av 2024.

En av förvaltningens medarbetare har under året genomgått den kommungemensamma utbildningen "Ledarlabbet". Denna medarbetare har under hösten gått in som vikarierande avdelningschef.

Fyra medarbetare inom förvaltningen har gått den kommungemensamma utbildningen "Nyfiken på ledarskap" (tidigare "Leda utan att vara chef").

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

Förvaltningen har tagit fram och beslutat en kompetensförsörjningsplan utifrån kommunens nya riktlinjer. Utifrån kompetensförsörjningsplanen kommer ett antal aktiviteter startas upp, bland annat arbete med ersättningsplanering. Förvaltningen kommer att fortsätta samarbete med högskolor och universitet, bland annat genom att föreläsa på universitetskurser. Universitet och högskolor efterfrågar förvaltningens kompetens och medarbetare från förvaltningen har varit och föreläst vid universitet och högskolor vid ett antal gånger under året. Förvaltningen kommer att fortsätta arbeta med aktiviteter för att vara en attraktiv arbetsgivare. Dialog förs om hur förvaltningen kan nå ut genom sociala media, hemsidan, examensjobb med mera. Under året har det genomförts en del förvaltningsgemensamma kompetensutvecklingsaktiviteter under bland annat förvaltningsdagar och arbetsplatsinformationsmöten. Innehållet har varit föreläsning om rättshaveristiskt beteende, mediautbildning med mera.

Personalomsättningen inom förvaltningen är låg eller i jämförbar nivå med andra förvaltningar. Dock har personalomsättningen ökat senaste två åren inom

förvaltningen, samtidigt som antalet medarbetare också ökat. Personalomsättning beräknas genom att siffran för extern avgång divideras med antalet anställda i snitt ackumulerat.

Under året inleddes ett arbete inom förvaltningen med syfte att samordna förvaltningens introduktion, arbetet fortsätter under kommande år. Målet är att ge nya medarbetare bra förutsättningar i starten av anställningen hos förvaltningen.

Kommunikation

Prioriteringar

Förvaltningsledningen arbetade med strategisk kommunikation. Förvaltningens mål är att med ett professionellt bemötande finnas till för kommunens invånare och företagare. Med tydlig kommunikation ska vi erbjuda service och kunskap inom våra kompetensområden.

Fyra prioriterade områden för kommunikation beslutades under våren:

- Internkommunikation
- Attraktiv arbetsgivare
- Taxor och kundkommunikation
- Media och proaktivitet.

Internkommunikation

Under året arbetade förvaltningen med insamlat material från förvaltningsdagarna 2022. Temat för dagarna var vår interna kommunikation och gemensamma arbetsmiljö. En sammanställning gjordes av material som förvaltningens medarbetare tog fram under dagarna och materialet innefattade tankar och förslag om dialog och kommunikation, digital arbetsmiljö och arbetsmiljön på våra arbetsplatser. Utifrån inkomna förslag prioriterade ledningsgruppen ett antal aktiviteter. Bland annat fysiska möten där hela förvaltningens medarbetare träffas (API), kanalplan och förväntningar.

Förvaltningen arbetade löpande med fortbildning inom klarspråk. Som myndighet är det ett lagkrav att skriva klarspråk. Under året fick två avdelningar utbildning i klarspråk. Kommunikationsstaben medverkade i att språkgranska ett antal myndighetsbeslut på förvaltningen.

Förvaltningsledningen tog under året fram kanalplaner för förvaltningens övergripande kommunikationskanaler, för ledningsgruppen och för varje enskild avdelning. Kanalplanerna tydliggör vilka kommunikationskanaler vi har och vilka förväntningar vi har på varandra.

Varje torsdag gav förvaltningsledningen information till alla förvaltningens medarbetare via teamsmöte. Mötena spelades in och publicerades på förvaltningens sidor på intranätet.

På kommunens intranät publicerades under året 66 nyheter på förvaltningens sidor. De flesta hade koppling till förvaltningens veckomöten (API), e-tjänster, kommunikationsaktiviteter och intervjuer av nya medarbetare.

Attraktiv arbetsgivare

Nämnden har flera medarbetare som under året föreläst på universitet och högskolor inom flera områden och har på så sätt bidragit till att synliggöra miljöförvaltningen och Uppsala kommun som en potentiell framtida arbetsgivare.

Medarbetare har medverkat i intervju i en tidning riktad till gymnasieungdomar i Uppsala kommun. För att synliggöra hur det är att arbeta på miljöförvaltningen togs ny information fram till karriärsidorna på uppsala.se och två intervjuer med medarbetare vid förvaltningen publicerades.

Kommunikationsansvarig och HR-ansvarig genomförde ett arbete om kompetensförsörjning med att specificera målgrupper, kanaler och förslag på aktiviteter för att säkra upp framtida behov.

Nämnden har använt tillgängliga annonseringskanaler inklusive sociala medier vid rekrytering, för att sprida annonseringen brett.

Extern kommunikation

För att hjälpa nämndens målgrupper att göra rätt och hitta information om miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhetsområden genomfördes flera kommunikationsinsatser.

Under året publicerades flera e-tjänster och för att förenkla för privatpersoner och företagare att hitta dessa togs även en samlingsida fram på uppsala.se

För att synliggöra nämndens arbete har ett antal informationskampanjer genomförts på uppsala.se och i sociala medier.

I januari genomförde förvaltningen en kampanj om att elda rätt i sin eldstad. Vykort skickades ut till samtliga hushåll i kommunen som har en eldstad installerad. Förvaltningen hade även inlägg i sociala medier och information på uppsala.se.

I samband med den stora biltvättarhelgen 22–23 april genomfördes en kampanj om att undvika att tvätta bilen på gatan eller sin uppfart och i stället välja en biltvätt.

Under sommaren hade förvaltningen även en kampanj om hur man känner igen algbloomning, vad man ska tänka på och var man kan se aktuella avrådan för bad. Kampanjen genomfördes i sociala medier och på uppsala.se. Kampanjen gav fint resultat och fick ett bra genomslag i form av räckvidd, länkklick och delningar.

Övrigt kommunikationsmaterial som är framtaget är information om rökning på gymnasieskolor, radon, naturreservat, städning i skolor och förskolor, tillsyn av enskilda avlopp och köldmedia. I samarbete med utbildningsförvaltningen (UBF) fick förvaltningen ut informationen om städning i skolor, förskolor och fritidshem i UBF:s kanaler.

En särskild kommunikationsinsats genomfördes för att informera alla kommunens livsmedelsverksamheter om de stora förändringar som sker från och med 2024. Verksamheterna fick informationsutskick om ny riskklassning och om att kontrollavgifter kommer tas ut i efterhand i stället för som tidigare med en årlig kontrollavgift.

Förvaltningen fortsatte också det löpande arbetet med att utveckla och förbättra förvaltningens sidor på uppsala.se. Exempel på nya och reviderade sidor är Starta, ta över, ändra eller avsluta livsmedelsverksamhet, Ansök om enskilt avlopp, Enskilt

avlopp – tillsyn av minireningsverk och andra förtillverkade avloppslösningar, Algblooming och bad, Luftkvalitet i Uppsala kommun och Inomhusmiljö i öppen förskola, förskola, fritidshem och skola.

På uppsala.se publicerades 18 nyheter och ett pressmeddelande. Av nyheterna är 13 relaterade till information under sommarmånaderna. Pressmeddelandet var tillsättandet av ny förvaltningsdirektör.

Media

Förvaltningen uppmärksammades både lokalt och nationellt. Media kontaktade miljöförvaltningen för att få svar och expertutlåtande i olika frågor. Vanligtvis var det samhällsaktuella frågor där nämnden i rollen som expertmyndighet kan klargöra och ge svar på både allmänna frågeställningar och frågor i aktuella ärenden. Förvaltningen lämnade kontinuerligt ut handlingar i pågående ärenden, vilket i vissa fall resulterade i nyheter i media.

Upptäckt av en ny källa för legionellsmitta och livsmedelsfusk med stulet kött var riksenheter under våren. Inspektörer fick då tillfälle att berätta om nämndens arbete. Under året har förvaltningen gjort cirka 20 uttalanden i media.

Nämnden arbetade även aktivt med att sprida information som är viktig för kommunens invånare. Kontakten med media var god. För att medarbetare ska kunna bistå media och alla externa kontakter på bästa sätt fick alla medarbetare en utbildning om både nyhetsmedia och sociala media. Chefer och utvalda medarbetare fick sedan en fördjupad medieutbildning.

Inför sommaren planerade och förberedde förvaltningsledningen och flera medarbetare för eventuella kommunikativa händelser och insatser som skulle kunna uppstå, som till exempel frågor kring algblooming.

Avdelningscheferna hade tillgång till bevakning av miljöförvaltningens frågor i media.

Nätverk och spridande av nämndens kompetens

Förvaltningens personal har spetskompetens i många frågor och anlitas därför att tala i flera sammanhang. Förvaltningens medarbetare har föreläst på nationella konferenser bland annat om ångeldar som spridningskälla till legionella, tillsyn av småreningsverk respektive uppföljningsverktyget Qlik. Vid länsträffar har medarbetare hållit föredrag om bland annat tillsyn på avfallstransporter och tillsyn av lantbruk. Medarbetare har också föreläst i kurser som hålls av Uppsala universitet och SLU, både om nämndens sakfrågor och om hur det är att arbeta som inspektör och förrättningslantmätare.

Nämnden deltog aktivt i ett stort antal nätverk och samarbeten med andra kommuner och myndigheter. Utöver "Mitt Miljösamverkan" hade miljöförvaltningen utbyte med andra miljöförvaltningar i nio storstadskommuner. Även i kommunala samverkansforum har förvaltningens medarbetare anlitas som föreläsare, bland annat om platspecifika riktvärden för förorenad mark och om nämndens tidigare insats om kemikaliesmart skola och förskola för att visa vilka oönskade ämnen som kan förekomma i barns skol- och förskolemiljö.

Nämnden hade nära samarbete med bland andra polisen och länsstyrelsen samt deltog i arbetsgrupper i regi av Livsmedelsverket, Naturvårdsverket och SKR. Nämnden har samverkan med bland annat SLU, när det gäller bedömningar av badvattenkvalitet och med forskningsinstitutet RISE angående manipulering av effekten på ljusrörsstyrka på solarier.

Förvaltningen har medverkat i nationellt projekt om antibiotikaresistens, genom att utföra provtagningar i Uppsala, vilka sedan sammanställts av SVA.

Resultat för miljöförvaltningens verksamheter

I tabellen nedan redovisas några nyckeltal för miljöförvaltningens avdelningar 2023 med 2022 och 2021 som jämförelse. Under avsnittet *Ekonomiskt resultat miljö- och hälsoskyddsnämnden* återfinns förklaringar till hur intäkter och kostnader fördelas över året för alla avdelningarna samt en redovisning av nämndens totala resultat för perioden. Totala taxeintäkterna uppgick till 52 miljoner kronor och kommunbidraget till 32,4 miljoner kronor. Avgiftsfinansieringsgraden förändras över året allteftersom intäkter och kostnader blir bokförda. En rättvisande bild av avgiftsfinansieringsgraden kan därför ges först vid årsbokslutet.

TOTALT	21- dec	22- dec	23- dec
Taxeintäkter, mnkr	41,4	42,7	52
Kommunbidrag, mnkr	25,5	30,5	32,4
Kostnader, mnkr	-69,6	-75,4	-86,6
-varav lönekostnader (exklusive PO), mnkr	-35,6	-38,4	-43
Avgiftsfinansieringsgrad*	59%	57%	60%
Miljöskyddstillsyn	21- dec	22- dec	23- dec
Taxeintäkter, mnkr	5,5	5,0	7,2
Kommunbidrag, mnkr	5,9	7	6,9
Kostnader, mnkr	-10,9	-10,8	-14,1
-varav lönekostnader (exklusive PO), mnkr	-5,1	-5,2	-6,6
Avgiftsfinansieringsgrad*	50%	46%	51%
Enskilt vatten och avlopp, områdesskydd samt samhällsbyggnad och miljöövervakning	21- dec	22- dec	23- dec
Taxeintäkter, mnkr	4,5	5,5	6,4
Kommunbidrag, mnkr	5,7	7,0	7,1
Kostnader, mnkr	-10,8	-12,5	-13,7
-varav lönekostnader (exklusive PO), mnkr	-5,0	-5,7	-6,2
Avgiftsfinansieringsgrad*	42%	44%	47%
Hälsoskydd	21- dec	22- dec	23- dec
Taxeintäkter, mnkr	4,7	6,0	5,8
Kommunbidrag, mnkr	5,2	5,6	6,2
Kostnader, mnkr	-10,1	-11,2	-12
-varav lönekostnader (exklusive PO), mnkr	-4,4	-5,3	-5,4
Avgiftsfinansieringsgrad*	47%	54%	48%
Kommunala lantmäterimyndigheten	21- dec	22- dec	23- dec
Taxeintäkter, mnkr	13,5	13,3	16,5
Kommunbidrag, mnkr	3,1	3,1	3,2
Kostnader, mnkr	-17,5	-17,7	-22,4
-varav lönekostnader (exklusive PO), mnkr	-7,7	-8,0	-9,5
Avgiftsfinansieringsgrad*	77%	75%	74%

Livsmedelskontroll	21- dec	22- dec	23- dec
Taxeintäkter, mnkr	7,9	8,9	9
Kommunbidrag, mnkr	3,9	3,8	6,2
Kostnader, mnkr	-14,0	-14,0	-15,2
-varav lönekostnader (exklusive PO), mnkr	-6,5	-6,9	-7,1
Avgiftsfinansieringsgrad*	56%	64%	59%
Tillståndsenheten	21- dec	22- dec	23- dec
Taxeintäkter, mnkr	5,3	4,0	7,1
Kommunbidrag, mnkr	0,4	0,9	0,3
Kostnader, mnkr	-4,9	-5,6	-6,3
-varav lönekostnader (exklusive PO), mnkr	-2,2	-2,7	-2,8
Avgiftsfinansieringsgrad*	108%	71%	127%**

* Avgiftsfinansieringsgraden utgörs av avgifter dividerat med verksamhetens kostnader.

** Beror av periodiseringseffekt i förhållande till föregående år.

Uppföljning av indikatorer

IM 3: Uppsalas stad och landsbygd ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande								
Indikator	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Mål	
Luftkvalitet i centrala Uppsala								
Antal dygn som mätningar överskrider normvärde för partiklar PM10 (avser mätpunkt i centrala staden)*	11	19	6	4	12	11	0	
Antal dygn som mätningar överskrider normvärde för kvävedioxid (avser mätpunkt i centrala staden)*	31	24	2	2	2	0	0	
Indikator				2020	2021	2022	2023 (jan-sep)	Mål
Fordon								
Andel av förvaltningens egna fordon som kan drivas fossilfritt				100%	100%	100%	100%	100%
Använd förnybar energi, andel				92%	96%	94%	98%	100%

*För att klara miljö kvalitetsnormen under året får antalet dygn med överskridanden inte överstiga 35 för PM10 och 7 för NO₂. Mätpunkt: Kungsgatan.

Källor

Luftkvalitet: Stockholm Luft- och Bulleranalys (SLB). Nuvärde avser jan-april 2022. Mätstationen är flyttad och därmed inte är jämförbar med mätningar före 2017.

Fordon: Hållbarhetsportalen.

IM8: I Uppsala ska ingen lämnas utanför och invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället						
Indikator	Nuvärde			Jämförvärde	Målsättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
Företagarnas uppfattning om kommunens service (NKI) – miljöskydd	69			72	>Jämförvärde Sverige	↘
Företagarnas uppfattning om kommunens service (NKI) – hälsoskydd	68			70	>Jämförvärde Sverige	↘
Företagarnas uppfattning om kommunens service (NKI) – livsmedelskontroll	80			79	>Jämförvärde Sverige	→
Företagarnas uppfattning om kommunens service (NKI) – serveringstillstånd	87			76	>Jämförvärde Sverige	↗
Antal registrerade inkomna synpunkter under verksamhetsåret	5			Okänt värde		
NKI 2021 – Miljöskydd; Möjligheterna att framföra klagomål och lämna synpunkter	73			73	>Jämförvärde Sverige	↗
NKI 2021 – Hälsoskydd; Möjligheterna att framföra klagomål och lämna synpunkter	73			71	>Jämförvärde Sverige	↘
NKI 2021 – Livsmedelskontroll; Möjligheterna att framföra klagomål och lämna synpunkter	81			79	>Jämförvärde Sverige	↗
NKI 2021 – Serveringstillstånd; Möjligheterna att framföra klagomål och lämna synpunkter	87			75	>Jämförvärde Sverige	↗

Källor:

NKI 2022 företagsärenden. Jämförvärde avser nationellt genomsnitt.

Egen uppföljning av antal hanterade synpunkter/felanmälningar, genomförda förbättringar under verksamhetsåret.

IM9: Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala

Indikator	Nuvärde			Jämförvärde (2022)	Målsättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
Totalindex i medarbetarundersökningen	79	80	75	76	80 eller högre	↗
Delindex arbetssituation i medarbetarundersökningen	74	74	74	66	80 eller högre	↗
Delindex ledarskap i medarbetarundersökningen.	80	83	73	78	80 eller högre	↗
Delindex motivation i medarbetarundersökningen	77	81	68	76	80 eller högre	↗
Upplevelsen av miljöförvaltningen som en god arbetsgivare som man rekommenderar (Skala 1–5 i medarbetarundersökningen)	3,9			4,1	4 eller högre	

Källor:
Medarbetarundersökning 2023

Kommunfullmäktiges fokusmål och uppdrag

Nämnden bedömer att planerade nämndmål, åtgärder och aktiviteter med koppling till fokusmål 1 uppfylldes helt på helår och att planerade nämndmål, åtgärder och aktiviteter med koppling till fokusmål 2, 3, och 4 uppfylldes i hög grad. Se vidare i rapport *Uppföljning av verksamhetsplan 2023*. Nämnden har haft viss personalomsättning, vilket lett till något lägre bemanning än planerat på helår samt att tid behövt läggas på att lära upp nyanställd personal. Därför kunde inte all planerad tillsyn genomföras under 2023 och väntetiden för handläggning av lantmäteriförrättningar ökade. Under hösten genomfördes rekryteringar för att under kommande år kunna genomföra tillsyn som inte kunde genomföras 2023 och för att minska väntetiderna för lantmäteriförrättningar.

Ekonomiskt resultat miljö- och hälsoskyddsnämnden

Nämnden redovisar ett överskott om 0,1 miljoner kronor för året.

Årets intäkter uppgick till 54,3 miljoner kronor vilket är 3,2 miljoner kronor lägre än budget. Avvikelsen gentemot budget beror främst på att antalet anställda var lägre än planerat och att all tillsyn därmed inte kunde genomföras. Antalet inkommande ansökningar för VA-tillstånd var betydligt lägre jämfört med föregående år, vilket påverkade intäkterna negativt.

Kostnaderna för helåret uppgick till 86,6 miljoner kronor vilket är 3,3 miljoner kronor lägre än budget. Avvikelsen utgörs främst av lägre personalkostnader om 4,3 miljoner kronor och ökade kostnader för övriga tjänster med 0,6 miljoner kronor.

Nämndens tillsynsskuld har minskat från 2,1 miljoner kronor till 1,6 miljoner kronor. Avdelningarna för hälsoskydd och miljöskydd har inte kunnat genomföra hela tillsynsplanen för 2023 och därför byggt en ny skuld som förs över till 2024 (ingår i de 1,6 miljoner kronor som nämns ovan).

Politisk verksamhet

Nämnden redovisar ett resultat i balans för helåret vilket är i linje med budget och prognos.

Administrativa enheten

Enheten redovisar ett resultat i balans för helåret vilket är i linje med budget och prognos.

Avdelningen för miljöskydd

Avdelningen redovisar ett negativt resultat om 0,1 miljoner kronor för året vilket är 0,1 miljoner kronor lägre än budget men i linje med helårsprognosen.

Intäkterna är 0,8 miljoner kronor lägre än budget. Avdelningens tillsynsskuld för årsavgifter från tidigare år kunde genomföras helt under 2023. Dock uppkom en ny skuld för 2023 och som förväntas genomföras under 2024. Tillsynsskulden som förs över till 2024 uppgår till 0,3 miljoner kronor.

Verksamhetens kostnader är 0,7 miljoner kronor lägre än budget. Avvikelsen förklaras av minskade kostnader för arbetskraft.

Avdelningen för områdesskydd och enskilt vatten och avlopp

Avdelningen redovisar ett resultat i balans.

Årets intäkter uppgår till 6,7 miljoner kronor och är 0,7 miljoner kronor lägre än budget. Antalet inkomna ansökningar om tillstånd till enskilt avlopp minskade betydligt under året. Avdelningen ställde därför om och ökade mängden tillsyn under hösten 2023.

Verksamhetens kostnader uppgick till 13,7 miljoner kronor vilket är 0,7 miljoner lägre än budget. Den positiva avvikelsen förklaras av minskade kostnader för personal och ökade kostnader för övriga tjänster.

Avdelningen för hälsoskydd

Avdelningen redovisar ett positivt resultat om 0,1 miljoner kronor för året.

Verksamhetens intäkter uppgick till 5,9 miljoner kronor och är 1,4 miljoner kronor lägre än budget.

Verksamhetens kostnader uppgick till 12 miljoner kronor och är 1,5 miljoner kronor lägre än budget. Den positiva avvikelsen återfinns i personalkostnader och övriga tjänster.

Avdelningen arbetade av delar av den äldre tillsynsskulden men byggde också ny tillsynsskuld under året. Avdelningens totala tillsynsskuld uppgår till 1,3 miljoner kronor, vilket är i nivå med samma tid föregående år.

Kommunala lantmäterimyndigheten

Myndigheten redovisar ett negativt resultat om 1 miljoner kronor.

Verksamhetens intäkter avviker med 1 miljon kronor mot budget. Det beror bland annat på underbemanning av såväl administratörer som förrättningslantmätare.

Verksamhetskostnader uppgår till 22,4 miljoner kronor vilket i linje med budget. Personalkostnaderna är 1,2 miljoner kronor lägre än budget och övriga kostnader såsom internt fördelade kostnader och övriga tjänster är högre med 1,2 miljoner kronor.

Enheten för livsmedelskontroll

Enheten redovisar ett resultat i balans.

Årets intäkter uppgick till 9 miljoner kronor och är 0,3 miljoner kronor lägre än budget.

Verksamhetskostnader uppgick till 15,2 miljoner kronor och är 0,3 miljoner kronor lägre än budget. Den positiva avvikelsen återfinns i personalkostnader. Enheten förbereder för ny riskklassningsmodell 2024 och har infört efterhandsdebitering för nyregistrerade företag. From 1 januari 2024 blir det efterhandsdebitering för alla företag.

Tillståndsenheten

Enheten redovisar ett positivt resultat om 1,1 miljoner kronor för året. Den positiva avvikelser förklaras av en periodiseringseffekt.

Intäkterna uppgick till 7,1 miljoner kronor och är 0,9 miljoner högre än budget. Verksamhetens kostnader uppgick till 6,3 miljoner kronor och är lägre med 0,2 miljoner kronor.

Tabell ekonomiskt resultat och prognos (miljoner kronor)

	Utfall 231231	Budget 231231	Avvikelse	Helårs- prognos	Helårs- budget
Taxor och avgifter	52	56,7	-4,7	52,8	56,7
Försäljning verksamhet och entreprenader	1,7	0,8	0,9	1,2	0,8
Kommunbidrag	32,4	32,4	0	32,4	32,4
Bidrag	0,6	0	0,6	0,7	0
Summa intäkter	86,7	89,9	3,2	87,1	89,9
Köp av verksamhet	0	0	0	0	-0
Lön och PO	-61,5	-65,8	4,3	-61,9	-65,8
Övr. pers. kostnader	0	0	0	0	0
Lokalkostnader	-0,3	-0,2	-0,1	-0,2	-0,2
Övr. verksamhetskostnader	-24,8	-23,9	-0,9	-24,8	-23,9
Transf, avskrivningar och finansiella kostnader	0	0	0	0	0
Summa kostnader	-86,6	-89,9	3,3	-87,1	-89,9
Periodens resultat	0,1	0	0,1	0,0	0

Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Rapport

Nämndbehandlas:
2024-03-06

Diarienummer:
MHN-2023-00064

Handläggare:
Sara Johansson

Uppföljning av verksamhetsplan 2023

Innehåll

Bedömningskriterier	4
Fokusmål 1: Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden	5
Uppdrag 1: Frigöra tid och resurser till kommunens kärnverksamheter genom att effektivisera administrationen och minska den administrativa belastningen.....	6
Uppdrag 3: Utveckla digitala välfärdstjänster för ökad samhällsnytta och ett mer effektivt resursutnyttjande	8
Uppdrag 4: Stärka kompetensförsörjningen och säkerställa ett hållbart arbetsliv och hälsofrämjande arbetssätt inom kommunkoncernen.....	9
Kommungemensamt nämndmål 1.1. Kommunen ska ha ett hållbart och hälsofrämjande arbetsliv	11
Kommungemensamt nämndmål 1.2. Kommunen ska ha ett kulturbärande ledar- och medarbetarskap, som säkrar leveranser av hög kvalitet, verksamhetsutveckling, kontinuerligt lärande och medledarskap	12
Nämndmål: Nämnden ska ha en jämställd och hållbar ekonomi.	13
Nämndmål: Nämndens verksamhet utvecklas i dialog med de vi möter i tillsyn, kontroller och förrättningar.....	14
Fokusmål 2: Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb	16
Uppdrag 10: Förenkla företagets vardag genom att utveckla en nytänkande, effektiv och rättssäker företagsservice med hög kvalitet.	17
Uppdrag 12: Stärka Uppsalas position som internationell aktör och driva utveckling i och tillsammans med omvärlden	19
Nämndmål: Nämndens verksamhet utvecklas i dialog med de vi möter i tillsyn, kontroller och förrättningar.....	20
Nämndmål: Vi har ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala kommun.	21
Fokusmål 3: Uppsala ska leda klimatomställningen	23
Uppdrag 15: Öka takten i klimatomställningen för att minska växthusgasutsläppen och nå målet om ett klimatneutralt Uppsala 2030 och klimatpositivt Uppsala senast 2050	24
Nämndmål: Vi har en god livsmiljö i Uppsala kommun.	26
Nämndmål: Vi förbättrar våra vattenmiljöer och skyddar grundvattnet.	27
Nämndmål: Vi har giftfria och slutna kretslopp.	30
Nämndmål: Vi har ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala kommun.	33
Fokusmål 4: Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor	34
Uppdrag 20: Utveckla kommunens förmåga att förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet och kriminalitet.	35
Uppdrag 23: Påskynda integrationen för en snabbare etablering av nyanlända	36
Uppdrag 24: Stärka arbetet med att främja psykisk hälsa och förebygga och hantera ökad psykisk ohälsa.....	37
Uppdrag 27: Utveckla kommunens krisberedskap och det civila försvaret i syfte att stärka samhällets motståndskraft.....	38

Tillkommande uppdrag KS-BESLUT: Uppmana samtliga nämnder att höja beredskap och genomföra övningar i syfte att de verksamheter de ansvarar för ska stå väl rustade att arbeta analogt i händelse av att digitala funktioner slås ut.....	39
Tillkommande uppdrag KS-BESLUT: I dialog inom kommunen vidta nödvändiga åtgärder för att på kort sikt stärka kommunens robusthet, resiliens och redundans mot allvarliga störningar inom relevanta områden med anledningen av kriget i Ukraina.....	39
Nämndmål: Vi har en god och jämlik hälsa i Uppsala kommun.....	40

Bedömningskriterier

Nedan redovisas förklaringstexter till de bedömningskriterier som presenteras i denna rapport.

Bedömning av fokusmål

Målet är helt uppfyllt innebär att nämndens verksamhet tycks leda till de resultat den vill se inom målet.

Målet är i hög grad uppfyllt innebär att nämndens verksamhet till övervägande del tycks leda till de resultat den vill se inom målet.

Målet är delvis uppfyllt innebär att nämndens verksamhet tycks bara till viss del leda till de resultat den vill se inom målet.

Målet är ej uppfyllt innebär att nämnden inte har någon verksamhet som bidrar till måloppfyllelse.

Bedömning av uppdrag, nämndmål och åtgärder

För uppdrag och kommungemensamma nämndmål görs bedömningen relativt att nämnden kommer att arbeta med uppdraget/det kommungemensamma nämndmålet under hela planperioden 2023–2025.

För nämndmål och åtgärder görs bedömningen relativt vad som är planerat att genomföras under 2023.

Klar innebär att uppdraget/nämndmålet/åtgärden är färdig. Det gäller även när det som började som ett uppdrag fortsättningsvis hanteras i ordinarie verksamhet.

Påbörjad innebär att uppdraget/nämndmålet/åtgärden är påbörjad och flyter på enligt plan.

Väntar innebär att uppdraget/nämndmålet/åtgärden inte är påbörjad och att det är i enlighet med plan.

Ej startad innebär att uppdraget/nämndmålet/åtgärden inte är påbörjad trots att den borde vara påbörjad.

Försenad innebär att uppdraget/nämndmålet/åtgärden är påbörjad, men flyter inte på enligt plan.

Stoppad innebär att uppdraget/nämndmålet/åtgärden inte kommer att genomföras.

Fokusmål 1: Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden

Bedömning
Helt uppfyllt

Nämnden arbetade aktivt för att effektivisera administrativa uppgifter genom digitalisering. Under året har sju e-tjänster (rapportering av köldmedia, omklassning livsmedelsanläggning, anmäla/ändra hälsoskyddsverksamhet, anmäla kompostering, skicka in utförandeintyg VA samt rapportera klagomål eller matförgiftning) lanserats. Nämnden börja använda av en applikation för att i fält dokumentera tillsynsbesök digitalt. I april började applikationen användas vid tillsyn av enskilda avlopp, under hösten genomfördes arbete för att förbereda applikationen för ytterligare ett tillsynsområde.

Nämnden deltog i ett stort antal nätverk samt regionala och nationella samverkansforum både för att utveckla och sprida nämndens kompetens. Nämnden har flera medarbetare som under året föreläst på universitet och högskolor inom flera områden och på så sätt bidragit till att synliggöra miljöförvaltningen och Uppsala kommun som en potentiell framtida arbetsgivare.

För att främja en hållbar arbetssituation och motivation prioriterade förvaltningen regelbundna samtal mellan chef och medarbetare. Förvaltningen arbetade också aktivt med att öka erfarenhetsutbytet mellan avdelningarna för att främja samarbete och lärande. Även inom avdelningarna skedde aktivt arbete för att stärka samarbete och samsyn i bedömningar, då arbetet i fält till stor del utförs självständigt.

Uppdrag 1: Frigöra tid och resurser till kommunens kärnverksamheter genom att effektivisera administrationen och minska den administrativa belastningen.

Status
Påbörjad

Åtgärd: Se över möjligheten att överföra arbetsuppgifter till förvaltningens administrativa personal för att frigöra resurser till nämndens tillsyn, kontroll och förrättningar.

Status
Färdig

1. Beskriv vad ni har gjort och ert pågående arbete (inte det ni planerar att göra framöver). Inkludera vad ni har gjort och ert pågående arbete med era resultatförstärkande åtgärder.

Nämnden omhändertar uppdraget genom att se över möjligheten att överföra administrativa arbetsuppgifter från handläggare och inspektörer till förvaltningens administrativa personal, för att frigöra resurser till nämndens tillsyn, kontroll och förrättningar.

Genom ökad digitalisering frigörs tid hos förvaltningens administrativa personal. Genom införande av e-tjänster skapas vissa ärenden automatiskt i ärendehanteringssystemet i stället för att administrativ personal upprättar dem manuellt. Under året har utvecklingsarbete och driftsättning genomförts för sju nya e-tjänster (rapportering köldmedia, omklassning livsmedelsanläggning, anmäla/ändra hälsoskyddsverksamhet, anmäla kompostering, skicka in utförandeintyg VA samt rapportera klagomål eller matförgiftning). Under året har en enhetlig sida publicerats på Uppsala.se som ska förenkla för alla att hitta till miljöförvaltningens blanketter och e-tjänster.

Administrativa arbetsuppgifter som till exempel registrering av uppgifter, registervård och delar av granskningen av köldmediarapporter har under året överförts från inspektörer till administrativa enheten för att på så sätt möjliggöra för inspektörerna att genomföra mer tillsyn.

Nämnden arbetar också med att effektivisera tidigare manuella processer genom att använda ärendehanteringssystemets funktioner och GIS-system på nya sätt.

Nämnden har påbörjat införande av en applikation för tillsyn i fält. Applikation för tillsyn i fält innebär att handläggare kan dokumentera tillsynsbesök digitalt på plats i fält. Dokumentationen förs sedan enkelt över till nämndens ärendehanteringssystem. Idag dokumenteras tillsyn och kontroll till stor del med papper och penna i fält. När handläggaren återkommit till kontoret behöver informationen manuellt skrivas in i ärendehanteringssystemet. Applikationen förenklar också diarieföring av fotografier som tas i samband med tillsyn och kontroll, vilket annars är ett tidskrävande moment. Under våren började applikationen användas vid tillsyn av enskilda avlopp. Under hösten gjordes förberedelsearbete för att från och med 2024 kunna använda applikationen vid tillsyn av hygieniska verksamheter och strandbad.

Kommunala lantmäterimyndigheten har gått igenom samtliga sina rutiner för att säkerställa effektiv handläggning. En ny typ av tjänst, förrättningsassistent, har även inrättats för att effektivisera handläggningen och avlasta förrättningslantmätare till att fokusera på genomförande av förrättning.

2. Har åtgärden/-rna gett förväntat resultat/förväntad effekt?

Ärenden kommer in via e-tjänsteportalen och avlastar på så sätt förvaltningens personal från administrativa uppgifter. Nämnden ser att det framför allt är de e-tjänster som lanserades år 2022 som använts, medan de som infördes under 2023 ännu inte hunnit bli lika använda. Nämnden förväntar sig att användningen av e-tjänsterna kommer att öka under 2024, både av de som infördes 2022 och 2023. Målet är att minst 70% av ärendena ska starta via e-tjänst om det finns en sådan på plats.

Det är för tidigt att mäta effekten av införandet av applikationen för tillsyn i fält, men handläggarna som använder den har uttryckt att de överlag är nöjda och tycker det är smidigt och enkelt att skapa kontrollrapporter ute i fält.

3. Beskriv hur ni mäter effekterna.

Nämnden har mätt hur många ärenden som inkommit via e-tjänsteportal och hur stor andel de utgör av antalet nya ärenden av den typen.

Inkomna ärenden via e-tjänster som lanserades 2022:

- Enskild avloppsanläggning – ansökan/anmälan: 36%
- Installation av värmepump – ansökan/anmälan: 29%
- Livsmedelsanläggning – registrera eller ändra: 38%

Inkomna ärenden via e-tjänster som lanserades 2023:

- Lämna in köldmedierapport: 14% (togs i bruk 15 februari 2023)
- E-tjänst för hälsoskyddsverksamhet: 9% (togs i bruk 15 juni 2023)
- E-tjänst för att lämna in klagomål: 7% (togs i bruk juli 2023)
- E-tjänst för att anmäla misstänkt matförgiftning: 72% (togs i bruk september 2023)

För övriga e-tjänster har nämnden ännu inte mätt flödet.

När det gäller e-tjänst för omklassning av livsmedelsanläggning så togs specifikationer för den fram av centrala myndigheter. Den visade sig vara svår för användarna och nämnden har därför valt att inte använda tjänsten utan kontaktade livsmedelsföretagen direkt på olika sätt för att få in rätt uppgifter, då det underlättade för både företagen och nämnden.

För de e-tjänster där inflödet mäts, exklusive anmäla misstänkt matförgiftning, har det totalt inkommit 469 ärenden under 2023. Nämnden uppskattar att varje ärende som startas via e-tjänst sparar 15 minuter administrativt arbete jämfört med om det skulle ha registrerats manuellt. E-tjänsterna har därmed frigjort cirka 120 arbetstimmar under 2023.

Uppdrag 3: Utveckla digitala välfärdstjänster för ökad samhällsnytta och ett mer effektivt resursutnyttjande

Status
Påbörjad

Åtgärd: Utveckla digitala tjänster som förenklar för näringsliv och kommuninvånare samt effektiviserar nämndens arbete.

Status
Färdig

Nämnden har följt planen för året. Under året har utvecklingsarbete och produktionssättning genomförts kring sju nya e-tjänster. Dessa e-tjänster är rapportering av köldmedia, omklassning livsmedelsanläggning, anmäla/ändra hälsoskyddsverksamhet, anmäla kompostering, skicka in utförandeintyg VA samt rapportera klagomål eller matförgiftning. Nämnden kan se att ärenden kommer in via e-tjänsteportalen men det är för tidigt att mäta effekten av införandena som är gjorda under året.

Uppdrag 4: Stärka kompetensförsörjningen och säkerställa ett hållbart arbetsliv och hälsofrämjande arbetsätt inom kommunkoncernen

Status
Påbörjad

Åtgärd: Säkra strategisk och långsiktigt hållbar kompetensförsörjning

Status
Färdig

Nämnden har flera medarbetare som under året föreläst på universitet och högskolor inom flera områden och på så sätt bidragit till att synliggöra miljöförvaltningen och Uppsala kommun som en potentiell framtida arbetsgivare. Medarbetare har medverkat i intervju i en tidning riktad till gymnasieungdomar i Uppsala kommun. På uppsala.se har det publicerats information om hur det är att arbeta på miljöförvaltningen inklusive intervjuer med två medarbetare. Nämnden ser över och utvecklar rekryteringsprocesser och introduktionsprogram. Nämnden har använt tillgängliga annonseringskanaler inklusive sociala medier vid rekrytering, för att sprida annonseringen brett. Miljödirektören har aktivt medverkat i nationella arbetsgrupper om kompetensförsörjning för miljö- och hälsoskyddstillsyn.

Nämnden deltar i ett stort antal nätverk samt regionala och nationella samverkansforum för att utveckla och sprida nämndens kompetens.

Under året genomfördes erfarenhetsutbyte inom miljöförvaltningen mellan olika avdelningar. Handläggare följde med en kollega från en annan avdelning en dag eller halvdag i dennes arbete. Efteråt har medarbetarna på respektive avdelning diskuterat och delat med sig av de erfarenheter man gjort, för att på så sätt främja verksamhets- och kompetensutveckling. Handläggare har också deltagit i fortbildningar inom olika områden som är relevanta för respektive person.

Åtgärd: Säkerställa ett hållbart arbetsliv och hälsofrämjande arbetsätt.

Status
Färdig

Nämnden har informerats om resultatet från medarbetarundersökningen. Resultatet analyserades och handlingsplaner togs fram för förvaltningen som helhet och för avdelningar. Handlingsplanernas aktiviteter pågick löpande under året.

Nämnden har arbetat med att fånga upp medarbetares frågor om det nya arbetstidsavtalet och förtydliga sådant som uppfattats som otydligt.

För att främja en hållbar arbetssituation och motivation prioriterar förvaltningen regelbundna samtal mellan chef och medarbetare. Förvaltningen arbetar också aktivt med att öka erfarenhetsutbytet mellan avdelningarna för att främja samarbete och lärande. Även inom avdelningarna sker aktivt arbete för att stärka samarbete och samsyn i bedömningar, då arbetet i fält till stor del utförs självständigt. Exempelvis har en dag avsatts där livsmedelsinspektörer utförde kontroll gemensamt och en ny grupp för mindre erfarna lantmätare har skapats för att öka möjligheterna att komma in i såväl yrket som i gruppen. Rutiner har gått genom för att effektivisera arbetet. Under

hösten genomfördes en enkät för att kartlägga hur medarbetarna upplever sin digitala arbetsmiljö.

Förvaltningsgemensam kompetensutveckling har genomförts, bland annat om att bemöta människor med rättshaveristiskt beteende.

För att få en god arbetsituation i dagens till stor del digitala arbetsmiljö har förvaltningen arbetat med att tydliggöra förväntningar på varandra när det gäller olika kommunikationskanaler.

Åtgärd: Säkerställa att medarbetare och chefer har kompetens för att driva antidiskrimineringsarbetet framåt.

Status
Påbörjad

Nämnden har inväntat kommungemensam utbildning kring mångfald och likabehandling. Utbildningsinsats av ledningsgruppen är bokad att genomföras under våren 2024.

Kommungemensamt nämndmål 1.1. Kommunen ska ha ett hållbart och hälsofrämjande arbetsliv

Status
Påbörjad

Åtgärd: Säkerställa ett hållbart arbetsliv och hälsofrämjande arbetssätt.

Status
Färdig

Nämnden har informerats om resultatet från medarbetarundersökningen. Resultatet analyserades och handlingsplaner togs fram för förvaltningen som helhet och för avdelningar. Handlingsplanernas aktiviteter pågick löpande under året.

Nämnden har arbetat med att fånga upp medarbetares frågor om det nya arbetstidsavtalet och förtydliga sådant som uppfattats som otydligt.

För att främja en hållbar arbetssituation och motivation prioriterar förvaltningen regelbundna samtal mellan chef och medarbetare. Förvaltningen arbetar också aktivt med att öka erfarenhetsutbytet mellan avdelningarna för att främja samarbete och lärande. Även inom avdelningarna sker aktivt arbete för att stärka samarbete och samsyn i bedömningar, då arbetet i fält till stor del utförs självständigt. Exempelvis har en dag avsatts där livsmedelsinspektörer utförde kontroll gemensamt och en ny grupp för mindre erfarna lantmätare har skapats för att öka möjligheterna att komma in i såväl yrket som i gruppen. En trygghet i bedömningar kan leda till minskad stress hos handläggarna. Rutiner har gått igenom för att effektivisera arbetet. Under hösten genomfördes en enkät för att kartlägga hur medarbetarna upplever sin digitala arbetsmiljö.

Förvaltningsgemensam kompetensutveckling har genomförts, bland annat om att bemöta människor med rättshaveristiskt beteende.

För att få en god arbetssituation i dagens till stor del digitala arbetsmiljö har förvaltningen arbetat med att tydliggöra förväntningar på varandra när det gäller olika kommunikationskanaler.

Kommungemensamt nämndmål 1.2. Kommunen ska ha ett kulturbärande ledar- och medarbetarskap, som säkrar leveranser av hög kvalitet, verksamhetsutveckling, kontinuerligt lärande och medledarskap

Status
Påbörjad

Åtgärd: Utveckla ledarskap

Status
Färdig

Förvaltningschef och flera avdelningschefer har genomgått ledarutvecklingsverktyget "Lead Forward". Utveckling av förvaltningens ledningsgrupp och genomgång av avdelningschefernas förutsättningar har skett vid två heldagssammankomster för ledningsgruppen.

Åtgärd: Utveckla medarbetarskap

Status
Färdig

Alla medarbetare har en individuell utvecklingsplan, som tas upp i samtal mellan chef och medarbetare.

Nämndmål: Nämnden ska ha en jämställd och hållbar ekonomi.

Status
Färdig

Åtgärd: Åtgärder för effektivare tillsyn, kontroll och förrättningar.

Status
Färdig

Nämnden har arbetat med att bättre tillgängliggöra uppföljningsdata inom förvaltningen. Under året har samtliga användare av ärendehanteringssystemet Ecos fått tillgång till en portal som innehåller rapporter med data över exempelvis utförd mängd tillsyn och kontroll. Dessutom har arbete slutförts med att vidareutveckla fler rapporter i uppföljningsverktyget Qlik Sense. I mars genomfördes en workshop med fokus att inspirera till hur förvaltningens ledningsgrupp bättre kan använda verktyget.

Åtgärd: Livsmedelskontroll: Införa efterhandsdebitering och genomföra ny riskklassning av livsmedelsverksamheter.

Status
Färdig

Nämnden har under året samlat in underlag från livsmedelsverksamheterna och riskklassat dem enligt ny lagstiftning. Under hösten gjordes ett informationsutskick, följt av beslut om ny kontrollfrekvens för alla livsmedelsverksamheter. Arbetsbeskrivningar för att efterhandsdebitera kontroll har tagits fram under året och börjat tillämpas. En ny taxa och taxeföreskrift för 2024 har tagits fram och beslutats av KF under slutet av året.

Åtgärd: Synliggöra nyttan med nämndens miljö- och hälsoskyddsarbete.

Status
Färdig

För att underlätta för förvaltningens målgrupper att hitta och göra rätt pågick arbete löpande med att synliggöra nämndens arbete på uppsala.se och i sociala medier.

Nämndmål: Nämndens verksamhet utvecklas i dialog med de vi möter i tillsyn, kontroller och förrättningar.

Status
Färdig

Åtgärd: Utforma grundläggande analog och digital samhällsservice och tjänster enligt principer för universell utformning så att de ska kunna användas av alla i största möjliga utsträckning utan behov av anpassning eller specialutformning.

Status
Färdig

Texter och struktur för förvaltningens information på uppsala.se gicks igenom och förändrades vid behov för att underlätta för användaren. Flera e-tjänster publicerades på uppsala.se. En enhetlig sida har publicerats på Uppsala.se som ska förenkla för alla att hitta till miljöförvaltningens blanketter och e-tjänster. Dessutom har utvecklingsarbete genomförts kring sju nya e-tjänster. Dessa e-tjänster är rapportering av köldmedia, omklassning livsmedelsanläggning, anmäla/ändra hälsoskyddsverksamhet, anmäla kompostering, skicka in utförandeintyg VA samt rapportera klagomål eller matförgiftning. Nämnden kan se att ärenden kommer in via e-tjänsteportalen men det är för tidigt att mäta effekten av införandena som är gjorda under året.

Åtgärd: Nämnden ska ligga i framkant genom tillitsskapande dialog och kommunikation. All kommunikation ska vara tillgänglig, begriplig och användbar för alla. Vårt bemötande utgår från respekt för alla människors lika värde.

Status
Färdig

Arbete pågick löpande med att synliggöra nämndens arbete på uppsala.se och i sociala medier. Flera texter har gått igenom och nytt material är framtaget utifrån behov.

Nämnden har gjort större informationsinsatser som riktar sig till privatpersoner, dels om att elda rätt i eldstad i bostad, dels om att tvätta sin bil i en biltvättanläggning som har rening av avloppsvattnet istället för att tvätta den på gatan. Nämnden har också medverkat i media, bland annat om tillsyn av alkoholserving och tobaksförsäljning.

Löpande coachning av chefer och medarbetare om vikten och effekten av planerad kommunikation. Förvaltningsledningen har haft diskussioner om budskap och mål.

När det gäller internkommunikation har förvaltningen arbetat med att tydliggöra förväntningar på varandra i olika kommunikationskanaler.

Åtgärd: Fortsätta utvecklingen av digitala lösningar inom nämndens verksamheter.

Status
Färdig

Under året har nämnden börjat använda en ny applikation för att dokumentera tillsynsbesök digitalt. Applikationen gör det möjligt för inspektörer att registrera sina observationer och åtgärder direkt på plats i fält. Sedan kan de enkelt överföra dokumentationen till nämndens verksamhetssystem. Under våren startade inspektörerna inom enskilt avlopp med den nya applikationen. Under hösten förberedde avdelningen för hälsoskydd sig för att införa applikationen för tillsyn på hygieniska verksamheter och strandbad från och med 2024. Effekten av den nya applikationen har inte utvärderats ännu, men inspektörerna som använder den har sagt att de är nöjda och att det är lätt och smidigt att skapa kontrollrapporter i fält.

Ett bra samarbete med kommunens GIS-enhet har lett till att flera kartor har skapats under året. Dessa kartor är till nytta för olika avdelningar inom förvaltningen. Till exempel har hälsoskydds- och miljöskyddsavdelningarna fått kartor som underlättar planeringen av tillsynsinsatser. VA-handläggarna har fått en karta som visar nya ärenden som kommer in, så att de kan fördela dem till den handläggare som redan arbetar i det aktuella området. Miljöskyddsavdelningen har fått flera kartor som visar olika objekt som oljeavskiljare, cisterner, Seveso-anläggningar och bergtäkter. Dessutom har förvaltningen identifierat nya behov som har skickats vidare till GIS-enheten för åtgärd. Nämnden kan konstatera att användningen av olika kartlager är ett stöd för verksamheten, men det är för tidigt att utvärdera effekten av de införanden som har gjorts under året.

Kommunala lantmäterimyndigheten har arbetat med kvalitetshöjande åtgärder i registerkartan, enligt uppdrag från Lantmäteriet.

Åtgärd: Nämnden arbetar för att modernisera sina digitala ärendehanteringssystem

Status
Färdig

Nämnden har följt planen för året. Under perioden har utvecklingsarbete och produktionssättning genomförts kring sju nya e-tjänster. Dessa e-tjänster är rapportering av köldmedia, omklassning livsmedelsanläggning, anmäla/ändra hälsoskyddsverksamhet, anmäla kompostering, skicka in utförandeintyg VA samt rapportera klagomål eller matförgiftning. Nämnden kan se att ärenden kommer in via e-tjänsteportalen men det är för tidigt att mäta effekten av införandena som är gjorda under året.

Fokusmål 2: Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb

Bedömning
I hög grad uppfyllt

Nämnden grunduppdrag innebär dels tillsyn och kontroll som bidrar till en hållbart näringsliv med sund konkurrens, dels arbetar nämnden för ett hållbart samhällsbyggande som i sin tur ger en attraktiv kommun.

Nämnden arbetade aktivt för att använda klarspråk, ge information som möter behoven hos nämndens målgrupper samt kommunicera proaktivt. Nämnden har infört sju nya e-tjänster som ska förenkla för användarna och tagit fram en enhetlig sida på Uppsala.se som ska förenkla för alla att hitta till miljöförvaltningens blanketter och e-tjänster. Nämnden genomförde löpande NKI-mätningar inom områdena miljö- och hälsoskyddstillsyn, livsmedelskontroll och serveringstillstånd och analyserade resultat från tidigare mätningar. Nämnden har deltagit i näringslivsforumet ”Uppsala möts” och medarbetare har deltagit i utbildning anordnad av näringslivsenheten.

Nämnden deltog aktivt i ett stort antal nätverk och samarbeten med andra kommuner och myndigheter. På så sätt har nämnden både utvecklat och synliggjort sin kompetens.

Nämnden genomförde lantmäteriförrättningar, bidrog i framtagande av detaljplaner och besvarade bygglovsremisser. På så sätt bidrog nämnden till kommunens utveckling med kompetens inom lantmäteri samt miljö- och hälsoskydd.

Fokusmålet bedöms som i hög grad uppfyllt. Väntetiderna för lantmäteriförrättningar är långa. Lantmäterimyndigheten genomförde rekrytering av både förrättningslantmätare och ingenjör för att så snart som möjligt korta ner väntetiden. Under året har myndigheten fördubblat antalet förrättningslantmätare, jämfört med för två år sedan. För att frigöra tid för lantmätarna att genomföra förrättningar har även en administratör rekryterats. Under slutet av året rekryterades också en person för en ny tjänst, förrättningsassistent, som kommer bidra till att effektivisera handläggningen ännu mer och därmed minska ner kötiderna ytterligare. Ett stort arbete med att gå igenom alla rutiner för att effektivisera arbetssätt har också genomförts. Detta kommer att leda till snabbare handläggning, vilket i sin tur leder till kortare kötider och en ännu mer kostnadseffektiv handläggning.

Uppdrag 10: Förenkla företagets vardag genom att utveckla en nytänkande, effektiv och rättssäker företagservice med hög kvalitet.

Status
Påbörjad

Åtgärd: Nämnden ska ge en rådgivande, rättssäker och effektiv företagservice med ett gott bemötande. Information och kommunikation ska ske utifrån företagarnas och invånarnas behov och med en helhetssyn.

Status
Färdig

Nämnden genomför löpande NKI-mätningar inom områdena miljö- och hälsoskyddstillsyn, livsmedelskontroll och serveringstillstånd. Kommunala lantmäterimyndigheten genomför en årlig mätning av kundnöjdhet. Resultaten av mätningarna analyseras och aktiviteter genomförs utifrån resultaten. Nämnden har sänt flera medarbetare att delta i utbildning som näringslivsavdelningen anordnat. Nämnden kommunicerar bland annat i kommunens e-postlista och nyhetsbrev för näringslivet. Vid planeringen av förvaltningens kommunikationsinsatser tas kanaler som samarbetsforum, nätverk och dialogforum alltid med eftersom att dialogen är en viktig del i arbetet och utvecklingen.

Miljöförvaltningen har en servicetelefon som är öppen varje vardag kl. 9-12. Företagen och invånarna får där direkt prata med en kunnig inspektör eller handläggare.

Nämnden har sett över och vid behov förtydligat information på uppsala.se. Nämnden har infört sju nya e-tjänster (rapportering av köldmedia, omklassning livsmedelsanläggning, anmäla/ändra hälsoskyddsverksamhet, anmäla kompostering, skicka in utförandeintyg VA samt rapportera klagomål eller matförgiftning). Nämnden har tagit fram en sida på uppsala.se där man kan nå alla e-tjänster och blanketter. Nämnden arbetar med klarspråk och att kontinuerligt se över informationsmaterial och mallar för skrivelser.

Nämnden har haft dialog med näringslivsenheten och informerat livsmedelsverksamheter om de förändringar som kommer ske i livsmedelskontrollen 2024. Informationen sändes dels i brev till berörda verksamheter, dels fanns den att tillgå på uppsala.se. Förvaltningen informerade också kommunens Kontaktcenter så att dess personal kunde svara på frågor från livsmedelsföretagare.

Avdelningen för enskilt avlopp har genomfört en informationsträff med ett trettiotal gräventreprenörer som anlägger enskilda avlopp. Syftet var att entreprenörerna bättre ska kunna hjälpa sin kund och att ansökningar sedan ska kunna handläggas effektivare av miljöförvaltningen.

Åtgärd: Bidra till utvecklingen av innovationer och digitala tjänster som förenklar för näringslivet utifrån företagens behov.

Status
Färdig

En enhetlig sida har publicerats på Uppsala.se som ska förenkla för alla att hitta till miljöförvaltningens blanketter och e-tjänster. Dessutom har utvecklingsarbete genomförts kring sju nya e-tjänster. Dessa e-tjänster är rapportering av köldmedia, omklassning livsmedelsanläggning, anmäla/ändra hälsoskyddsverksamhet, anmäla kompostering, skicka in utförandeintyg VA samt rapportera klagomål eller matförgiftning. Nämnden kan se att ärenden kommer in via e-tjänsteportalen men det är för tidigt att mäta effekten av införandena som är gjorda under året.

Åtgärd: Bidra till samarbetsforum, mötesplatser, nätverk och annat som ökar dialogen och lyfter fram företagare och företagande i Uppsala.

Status
Färdig

Nämnden har deltagit i näringslivsforumet "Uppsala möts" när ämnet är relevant för nämnden. Nämnden har sänt flera medarbetare att delta i utbildning som näringslivsavdelningen anordnat. Nämnden kommunicerar bland annat i kommunens nyhetsbrev för näringslivet. Vid planeringen av förvaltningens kommunikationsinsatser tas kanaler som samarbetsforum, nätverk och dialogforum alltid med eftersom att dialogen är en viktig del i arbetet och utvecklingen.

Uppdrag 12: Stärka Uppsalas position som internationell aktör och driva utveckling i och tillsammans med omvärlden

Status
Påbörjad

Åtgärd: Delta i internationella, nationella och regionala nätverk inom nämndens sakområden.

Status
Färdig

Nämnden deltar aktivt i ett stort antal nätverk och samarbeten med andra kommuner och myndigheter.

"Mitt Miljösamverkan" är ett forum för miljö- och hälsoskyddsförvaltningar inom Uppsala, Dalarna och Västmanlands län och syftar till en ökad samsyn och en mer enhetlig myndighetsutövning. Nämnden är del av styrgruppen och medverkar i flera av de tillsynsprojekt som pågår och utbildningsinsatser som genomförs, både som deltagare och genom att hålla utbildningar. Under 2024 har ett projekt handlat om tillsyn av köldmediaanläggningar och nämnden har där utbildat kollegor från andra kommuner. Ett annat projekt som nämnden medverkade i handlade om artbestämning av kött, för att upptäcka eventuella livsmedelsfusk, och ett tredje om städning av förskolor och skolor.

Miljöförvaltningen har också utbyte med andra miljöförvaltningen i nio storstadskommuner. Nämnden har nära samarbete med bland andra polisen och länsstyrelsen samt deltar i arbetsgrupper i regi av Livsmedelsverket, Naturvårdsverket och SKR. Nämnden har på samverkansträffar anordnade av länsstyrelsen hållit föredrag om sitt arbete med tillsyn på avfallstransporter och på lantbruk. Nämnden har föreläst om ångeldar som spridningskälla till legionella på en dag anordnad av branschföreningen "Svenskt vatten" och på den nationella konferensen "Vatten Avlopp Kretslopp" har nämnden hållit föredrag om tillsyn av små reningsverk. Nämnden har även samverkan med bland annat SLU, när det gäller bedömningar av badvattenkvalitet.

Internationellt är nämnden en del av det europeiska larmsystemet för livsmedel, vilket innebär att vi varnar andra om farliga livsmedel som vi upptäcker och vi ser till att livsmedelfaror som andra upptäcker tas bort från försäljning i Uppsala kommun.

Nämndmål: Nämndens verksamhet utvecklas i dialog med de vi möter i tillsyn, kontroller och förrättningar.

Status
Färdig

Åtgärd: Nämnden ska ge en rådgivande, rättssäker och effektiv företagservice med ett gott bemötande. Information och kommunikation ska ske utifrån företagarnas och invånarnas behov och med en helhetssyn.

Status
Färdig

Nämnden genomför löpande NKI-mätningar inom områdena miljö- och hälsoskyddstillsyn, livsmedelskontroll och serveringstillstånd. Kommunala lantmäterimyndigheten genomför en årlig mätning av kundnöjdhet. Resultaten av mätningarna analyseras och aktiviteter genomförs utifrån resultaten. Nämnden har sänt flera medarbetare att delta i utbildning som näringslivsavdelningen anordnat. Nämnden kommunicerar bland annat i kommunens e-postlista och nyhetsbrev för näringslivet. Vid planeringen av förvaltningens kommunikationsinsatser tas kanaler som samarbetsforum, nätverk och dialogforum alltid med eftersom att dialogen är en viktig del i arbetet och utvecklingen.

Miljöförvaltningen har en servicetelefon som är öppen varje vardag kl. 9-12. Företagen och invånarna får där direkt prata med en kunnig inspektör eller handläggare.

Nämnden har sett över och vid behov förtydligat information på uppsala.se. Nämnden har infört sju nya e-tjänster (rapportering av köldmedia, omklassning livsmedelsanläggning, anmäla/ändra hälsoskyddsverksamhet, anmäla kompostering, skicka in utförandeintyg VA samt rapportera klagomål eller matförgiftning). Nämnden har tagit fram en sida på uppsala.se där man kan nå alla e-tjänster och blanketter. Nämnden arbetar med klarspråk och att kontinuerligt se över informationsmaterial och mallar för skrivelser.

Nämnden har haft dialog med näringslivsenheten och informerat livsmedelsverksamheter om de förändringar som kommer ske i livsmedelskontrollen 2024. Informationen sändes dels i brev till berörda verksamheter, dels fanns den att tillgå på uppsala.se. Förvaltningen informerade också kommunens Kontaktcenter så att dess personal kunde svara på frågor från livsmedelsföretagare.

Avdelningen för enskilt avlopp har genomfört en informationsträff med ett trettiotal gräventreprenörer som anlägger enskilda avlopp. Syftet var att entreprenörerna bättre ska kunna hjälpa sin kund och att ansökningar sedan ska kunna handläggas effektivare av miljöförvaltningen.

Nämndmål: Vi har ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala kommun.

Status
Försenad

Åtgärd: Kommunala lantmäterimyndigheten: Inom myndighetsuppdraget, lantmåteriförrättningar

Status
Försenad

Under året har myndigheten genomfört en omfattande rekrytering av både förrättningslantmätare och ingenjör för att så snart som möjligt korta ner den långa väntetid som myndigheten har idag. Under året har myndigheten fördubblat antalet förrättningslantmätare, jämfört med för två år sedan. För att frigöra tid för lantmätarna att genomföra förrättningar har även en administratör rekryterats. Under slutet av året rekryterades också en person för en ny tjänst, förrättningsassistent, som kommer bidra till att effektivisera handläggningen ännu mer och därmed minska ner kötiderna ytterligare.

Ett stort arbete med att effektivisera arbetssätt har också genomförts, vilket också kommer att leda till snabbare handläggning, vilket i sin tur leder till kortare kötider och en ännu mer kostnadseffektiv handläggning.

Åtgärd: Kommunala lantmäterimyndigheten: Bidra vid framtagande av detaljplaner.

Status
Färdig

Myndigheten deltar i det kommungemensamma granskningsrådet och bidrar på så sätt i arbetet med nya detaljplaner.

Åtgärd: Kommunala lantmäterimyndigheten: Svara på bygglovsremisser

Status
Färdig

Myndigheten besvarar samtliga remisser löpande.

Åtgärd: Kommunala lantmäterimyndigheten: Fortsätta och förbättra samarbetet med stadsbyggnadsförvaltningen

Status
Färdig

Myndigheten har deltagit i Bygglovsinfo och Bygglov på väg vid flera olika tillfällen under året, samt vid en minimässa i Bälinge. Myndigheten ser att Bygglov på väg är den aktivitet som varit mest värdefull.

Åtgärd: Samhällsbyggnad och miljöövervakning: Bidra med miljö- och hälsoskyddskompetens i stadsbyggnadsprocessen, bygglov, planer och program.

Status
Färdig

Uppsala kommun behöver växa hållbart. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en viktig roll i stadsbyggnadsprocessen genom miljö- och hälsoskyddsgranskning av detaljplaner, program och förhandsbesked inför bygglov utanför detaljplan. Nämnden har yttrat sig löpande på inkommande remisser angående detaljplaner, program, bygglov och lokaliseringsprövning. Det kom in färre remisser jämfört med de senaste två till tre åren, framförallt remisser gällande byggande på landsbygden. Nämnden har också deltagit på samråd med bygglovs- och planenheten. På så sätt bidrar nämnden till en hållbar stadsutveckling och kommunens Vattenprogram samt Handlingsplan för trafikbuller samt till att frågor kring miljö och klimat belyses i bygglov, planer och program.

Fokusmål 3: Uppsala ska leda klimatomställningen

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Nämnden arbetade för en god livsmiljö i Uppsala kommun, för att förbättra våra vattenmiljöer och skydda grundvattnet, för giftfria och slutna kretslopp, för ett hållbart samhällsbyggande samt för att minska växthusgasutsläpp. Detta gjorde nämnden genom att bedriva tillsyn och prövning enligt miljöbalken bland annat gällande miljöfarliga verksamheter, förorenade områden, PFAS, fluorerade växthusgaser, luftkvalitet, strandskydd, naturreservat samt enskilda avlopp. Nämnden har bidragit i framtagande av kommunens nya vattentjänstplan.

Fokusmålet bedöms som i hög grad uppfyllt. Nämnden genomförde till övervägande den tillsyn som planterats för året men på grund av personalomsättning har mindre delar förts över till kommande år.

Uppdrag 15: Öka takten i klimatomställningen för att minska växthusgasutsläppen och nå målet om ett klimatneutralt Uppsala 2030 och klimatpositivt Uppsala senast 2050

Status
Påbörjad

Åtgärd: Miljöskydd: Inom myndighetsuppdraget tillsyn på miljöfarliga verksamheter med fokus på minskad klimatpåverkan

Status
Färdig

Nämnden bidrar genom sin tillsyn bland annat till kommunens Energiprogram samt Miljö- och klimatprogram.

Övergripande energitillsyn genomförs som en del av den planerade tillsynen och har gått enligt plan. Nämndens energitillsyn har inspirerat och motiverat verksamhetsutövare att börja se över sin energiförbrukning, genomföra åtgärder och därmed minska sina elkostnader. Det är framförallt i tillsynen av medelstora miljöfarliga verksamheter eller energikrävande verksamheter där nämnden som tillsynsmyndighet kan bidra mest till att öka kunskapen om möjligheterna med energieffektivisering energibesparande åtgärder. Nämnden har under 2023 utfört energitillsyn vid 107 verksamheter, bland annat laboratorier, fordonsvårdsverksamheter och lantbruk. Av dessa arbetade 67 med energibesparande åtgärder och 12 har en energikartläggning. Nämnden har samarbetat med Energi- och klimatrådgivarna i Uppsala län och med Energikontoret i Mälardalen. Dessa har medverkat vid tillsynsbesök hos verksamheter och bidragit med expertis inom energianvändning.

Åtgärd: Verka för mindre klimatpåverkan och energianvändning på förvaltningen.

Status
Färdig

Nämnden har låg energianvändning. Den viktigaste posten är resor. Nämnden tillämpar kommunens resepolicy och väljer när möjligt gång, cykel eller kollektivtrafik. Nämnden har också behov av att köra bil för att kunna genomföra sin verksamhet. Till stor del nyttjas stadshusets bilpool. Nämnden har egna fordon för VA-tillsyn och lantmåteri. Av dessa är det enbart ett som inte drivs av 100% fossilfritt drivmedel (hybrid gas/bensin). Nämnden arbetar för att planera tillsynsbesök på landsbygden så att flera inspektioner i samma område kan genomföras samma dag och att körsträckorna därmed minimeras.

Miljöförvaltningens miljöombud har påmint förvaltningen om energibesparande åtgärder under hösten. Frågan diskuteras även i det nybildade miljönätverket för Stadshuset som miljöförvaltningens miljöombud deltar i.

Åtgärd: Miljöskydd: Tillsyn av fluorerade växthusgaser (f-gaser)

Status
Färdig

Nämnden bidrar genom sin tillsyn bland annat till kommunens Miljö- och klimatprogram.

Fluorerade växthusgaser (f-gaser) kan påverka klimatet och finns ofta i köldmedier som finns i kylar, frysar, luftkonditioneringar och värmepumpar. Den som bedriver yrkesmässig verksamhet och har en köldmedianläggning måste följa ett antal bestämmelser när det gäller installation, kontroll och rapportering av anläggningen. Tillsynen innebär bland annat granskning av uppgifter i inlämnade årliga köldmediarapporter för att kontrollera att det inte läcker klimatpåverkande gaser från en anläggning.

Ett stort arbete har gjorts under året med genomgång av aggregatförteckningar och rättande av uppgifter i diariehanteringssystemet. Detta arbete kommer underlätta de kommande årens ärendehantering.

Nämndmål: Vi har en god livsmiljö i Uppsala kommun.

Status
Färdig

Åtgärd: Områdesskydd: Inom myndighetsuppdraget, prövning och tillsyn naturreservat

Status
Färdig

Syftet med naturreservaten är att bevara goda livsvillkor för djur- och växtliv men också att tillgodose ett rikt friluftsliv.

I början av året gjordes en informationsinsats gällande arrangemang riktat till klubbar och arrangörer i naturreservat eftersom antalet naturreservat har ökat i kommunen och arrangemangen är tillbaka efter pandemin. Syftet var att öka medvetenheten om att kontakta miljöförvaltningen och ansöka om dispens i god tid. Informationen hade effekt. Flera klubbar och arrangörer hörde av sig under året. Miljö- och hälsoskyddsnämnden samverkade och samordnade frågor inför och efter tävlingar, arrangemang och planerade åtgärder till exempel tillsammans med destination Uppsala men även med andra inom kommunen.

Nämnden beslutade i drygt 20 ärenden gällande tillstånd eller dispens inom naturreservaten under året utan längre dröjsmål.

Åtgärd: Områdesskydd: Inom myndighetsuppdraget, prövning och tillsyn strandskydd.

Status
Färdig

Strandskyddet ska långsiktigt skydda människors tillgång till strandområden genom allemansrätten men även bevara goda livsvillkor för djur- och växtliv. Mötet mellan land och vatten har stor betydelse för såväl djur- och växtliv som för människors upplevelsevärden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har fattat beslut i de drygt 50 ansökningsärenden som kommit in. Flera ansökningar gäller åtgärder som uppmärksammats vid tidigare tillsyn.

Genom att ha tillsyn av strandskydd och vara noggrann vid beslut i prövningar, bidrog förvaltningen med att upprätthålla rättssäkerheten vid våra stränder, öka fastighetsägarnas kunskaper om strandskydd och bidra till kommunens vattenprogram.

Nämndmål: Vi förbättrar våra vattenmiljöer och skyddar grundvattnet.

Status
Färdig

Åtgärd: Enskilt vatten och avlopp: Bidra till plan för hållbar vatten- och avloppsförsörjning i hela kommunen.

Status
Färdig

Alla landets kommuner ska ha vattentjänstplan senast 1 januari 2024. En del av Uppsalas VA-plan är utbyggnadsplanen som ska ersättas med vattentjänstplan med tillhörande handlingsplan. Miljö- och hälsoskyddsnämnden medverkade i framtagandet av den.

Vid tillsynen av enskilda avlopp behöver områden där kommunalt VA planeras inom rimlig framtid tas i beaktande. Det innebär ett samspel med Uppsala Vatten. Vid flera tillfällen samverkade nämnden med Uppsala vatten kring vilka krav som nämnden skulle ställa i enstaka fall och i vissa områden. Nämnden utredde och lämnade ut information om enskilda avlopp där kommunalt VA planeras. Nämnden medverkade också vid en informationsträff i Hallkved som Uppsala Vatten bjöd in till.

Genom att nämnden samverkade med Uppsala Vatten och medverkade vid framtagande av vattentjänstplan för kommunen, bidrog förvaltningen till vattenprogrammet och handlingsplanen för VA-utbyggnaden.

Åtgärd: Enskilt vatten och avlopp: Tillsyn och prövning av små avlopp

Status
Färdig

Det kom in betydligt färre ansökningar om tillstånd till enskilt avlopp än förväntat och det är framförallt en stor skillnad mot förra året. Det är en följd av minskad tillsyn förra året men också på grund av minskat byggande på landsbygden. Väntetiden för handläggning av en ansökan har markant minskat.

Tillsynen av äldre enskilda avloppsanläggningar skalades upp inför hösten för att kompensera för den minskade tillsynen året innan. Tillsyn av små reningsverk - delvis finansierat LOVA-bidrag - avslutades under året. Tillsynen fortsatte utan bidrag. Totalt fick cirka 550 fastigheter ett tillsynsbesök och ungefär 400 fick krav att byta ut sin anläggning.

Genom att nämnden hade omfattande tillsyn av enskilda avlopp och gjorde en noggrann prövning av nya avlopp bidrog nämnden till kommunens vattenprogram.

Åtgärd: Miljöskydd: Bidra till kommungemensamt vattenarbete.

Status
Färdig

Miljöförvaltningen har löpande under året deltagit i det kommungemensamma vattenarbetet, bland annat med att bidra vid framtagande av lokalt åtgärdsprogram för Vendelån och vid revidering av åtgärdsprogram för Fyrisån.

Åtgärd: Miljöskydd: Inom myndighetsuppdraget tillsyn av tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter (A- och B-verksamheter).

Status
Färdig

Nämnden har utfört tillsyn på miljöfarliga verksamheter med fokus på tillsynsobjekt med störst risker för människors hälsa och miljön. Nämnden bidrar genom sin tillsyn bland annat till kommunens Vattenprogram, Energiprogram samt Miljö- och klimatprogram.

Arbetet är genomfört enligt plan.

Åtgärd: Miljöskydd: Inom myndighetsuppdraget tillsyn av anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter (C-verksamheter).

Status
Försenad

Nämnden har utfört tillsyn på miljöfarliga verksamheter med fokus på tillsynsobjekt med störst risker för människors hälsa och miljön. Nämnden bidrar genom sin tillsyn bland annat till kommunens Vattenprogram, Energiprogram samt Miljö- och klimatprogram.

Arbetet är försenat. Mindre tillsyn på C/U-verksamheter än planerat har genomförts bland annat på grund av personalförändringar och att tillsyn på tillståndspliktiga verksamheter (A/B) har prioriterats. En del av den planerade tillsynen kommer därför att flyttas till kommande år.

Åtgärd: Miljöskydd: Inom myndighetsuppdraget tillsyn av miljöfarliga verksamheter som inte är anmälningspliktiga (U-verksamheter).

Status
Försenad

Nämnden har utfört tillsyn på miljöfarliga verksamheter med fokus på tillsynsobjekt med störst risker för människors hälsa och miljön. Nämnden bidrar genom sin tillsyn bland annat till kommunens Vattenprogram, Energiprogram samt Miljö- och klimatprogram.

Arbetet är försenat. Mindre tillsyn på C/U-verksamheter än planerat har genomförts bland annat på grund av personalförändringar och att tillsyn på tillståndspliktiga verksamheter (A/B) har prioriterats. En del av den planerade tillsynen kommer därför att flyttas till kommande år.

Åtgärd: Miljöskydd: Utföra kontroll av hantering av växtskyddsmedel.

Status
Färdig

Nämnden har utfört kontroll på bland annat hantering av växtskyddsmedel hos till exempel lantbruksverksamheter och hur växtskyddsmedelanvändningen dokumenteras.

Nämnden bidrar genom sin tillsyn till att nå målen i Livsmedelsverkets nationella kontrollplan för livsmedelskedjan.

Nämndmål: Vi har giftfria och slutna kretslopp.

Status
Försenad

Åtgärd: Miljöskydd: Inom myndighetsuppdraget tillsyn av tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter (A- och B-verksamheter).

Status
Färdig

Nämnden har utfört tillsyn på miljöfarliga verksamheter med fokus på tillsynsobjekt med störst risker för människors hälsa och miljön. Nämnden bidrar genom sin tillsyn bland annat till kommunens Vattenprogram, Energiprogram samt Miljö- och klimatprogram.

Arbetet är genomfört enligt plan.

Åtgärd: Miljöskydd: Inom myndighetsuppdraget tillsyn av anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter (C-verksamheter).

Status
Försenad

Nämnden har utfört tillsyn på miljöfarliga verksamheter med fokus på tillsynsobjekt med störst risker för människors hälsa och miljön. Nämnden bidrar genom sin tillsyn bland annat till kommunens Vattenprogram, Energiprogram samt Miljö- och klimatprogram.

Arbetet är försenat. Mindre tillsyn på C/U-verksamheter än planerat har genomförts bland annat på grund av personalförändringar och att tillsyn på tillståndspliktiga verksamheter (A/B) har prioriterats. En del av den planerade tillsynen kommer därför att flyttas till kommande år.

Åtgärd: Miljöskydd: Inom myndighetsuppdraget tillsyn av miljöfarliga verksamheter som inte är anmälningspliktiga (U-verksamheter).

Status
Försenad

Nämnden har utfört tillsyn på miljöfarliga verksamheter med fokus på tillsynsobjekt med störst risker för människors hälsa och miljön. Nämnden bidrar genom sin tillsyn bland annat till kommunens Vattenprogram, Energiprogram samt Miljö- och klimatprogram.

Arbetet är försenat. Mindre tillsyn på C/U-verksamheter än planerat har genomförts bland annat på grund av personalförändringar och att tillsyn på tillståndspliktiga verksamheter (A/B) har prioriterats. En del av den planerade tillsynen kommer därför att flyttas till kommande år.

Åtgärd: Miljöskydd: Tillsyn högfluorerade ämnen (PFAS).

Status
Färdig

Nämnden har under 2023 fortsatt med omvärldsbevakning inom området och tillsyn av PFAS-förorenade områden som till exempel brandövningsplatser. Nämnden har även deltagit i konferenser och nätverksmöten kring PFAS och träffat Försvarsinspektören för hälsa och miljö för att utbyta erfarenheter kring tillsyn av PFAS-föroreningar. Nämnden har genomfört provfiske i Fyrisån för att analysera förekomst av PFAS i fisk. Analysen blev dock försenad på grund av externa omständigheter.

Åtgärd: Miljöskydd: Tillsyn förorenade områden.

Status
Färdig

Nämnden bidrar genom sin tillsyn bland annat till kommunens Vattenprogram.

Nämnden har utfört tillsyn av förorenade områden enligt plan. Arbetet under året innehöll bland annat att genomföra ansvarsutredningar, granskning av markundersökningar vid handelsträdgårdar, en översyn av riskklassen för cirka 60 nedlagda deponier samt vidare arbete med några utvalda riskklass 2 objekt och nedklassning av en deponi.

Åtgärd: Miljöskydd: Förbereda kontroll av animaliska biprodukter och handlägga inkommande ärenden

Status
Färdig

Nämnden har arbetat med att ta fram en riskanalys och kontrollplan för tillsyn av animaliska biprodukter.

Nämnden bidrar genom sin tillsyn till att nå målen i Livsmedelsverkets nationella kontrollplan.

Åtgärd: Bidra till en hållbar avfallshantering.

Status
Färdig

Nämnden hanterade ett flertal avfallsärenden under året. Dessutom bedriver nämnden tillsyn på verksamheter där bland annat hantering av farligt avfall kontrolleras. Nämnden har som stöd till främst småföretagare tagit fram informationsmaterial om hur företag kan hantera små mängder farligt avfall. Genom tillsynen bidrar nämnden till en hållbar avfallshantering. Nämnden bidrar genom sitt arbete som tillsynsmyndighet till kommunens avfallsplan.

Åtgärd: Miljöskydd: Förbereda kontroll enligt marknadskontrollförordningen.

Status
Färdig

Nämnden har arbetat med att ta fram en tillsynsplan för kontroll enligt marknadskontrollförordningen och tagit fram taxeföreskrifter för att kunna genomföra kontrollen.

Nämndmål: Vi har ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala kommun.

Status
Färdig

Åtgärd: Samhällsbyggnad och miljöövervakning: Tillsyn luftkvalitet och arbete med åtgärdsprogram för luft

Status
Färdig

Luftföroreningar påverkar både hälsa och miljön. De kan göra människor sjuka och förkorta den förväntade livslängden. Genom tillsyn, medverkan vid utbildning och luftmätningar bidrar nämnden till bättre luftkvalitet i kommunen. Nämnden är i rollen som tillsynsmyndighet delaktig i arbetet med handlingsplanen för bättre luftkvalitet. Nämnden bidrar genom sitt arbete som tillsynsmyndighet till kommunens åtgärdsprogram för bättre luftkvalitet.

Fokusmål 4: Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor

Bedömning
I hög grad uppfyllt

Nämnden arbetade för en god och jämlik hälsa i Uppsala kommun bland annat genom att bedriva tillsyn enligt miljöbalken och strålskyddslagen. Tillsynen syftar till att förhindra att människor blir besvärade eller sjuka av inomhusmiljön eller bristfällig hygien. Tillsynen är riskbaserad och fokuserar på vardagsmiljön för känsliga grupper, som barn, unga och äldre samt verksamheter med ökad risk på grund av till exempel stickande eller skärande inslag. Det innebär bland annat tillsyn av förskolor, skolor, vårdlokaler, bassängbad och tatueringar.

Nämnden bedrev även livsmedelskontroll, med syfte att konsumenterna ska få säkra och korrekt märkta livsmedel. Nämnden ska genom regelbundna kontroller säkerställa att Uppsalas livsmedelsföretag uppfyller kraven i livsmedelslagstiftningen.

Nämnden verkade genom tillsyn och prövning för ansvarsfull alkoholservering, ansvarsfull tobaksförsäljning samt ansvarsfull försäljning av tobaksfria nikotinprodukter, receptfria läkemedel, e-cigarettor och folköl.

Nämnden arbetade för att bibehålla och stärka sin beredskap för allvarliga störningar samt höjd beredskap. Nämnden var nåbar dygnet runt, alla dagar, för att bistå vid olyckor eller utsläpp med risk för påverkan på människors hälsa eller miljö.

Genom stärkt samverkan med andra myndigheter arbetade nämnden för ökad upptäckt av illegal verksamhet.

Fokusmålet bedöms som i hög grad uppfyllt. Nämnden har till övervägande del genomfört den tillsyn som planerats för året men på grund av personalomsättning har mindre delar förts över till kommande år.

Uppdrag 20: Utveckla kommunens förmåga att förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet och kriminalitet.

Status
Påbörjad

Åtgärd: Stärkt tillsyn mot misstänkt illegal verksamhet genom myndighetssamverkan

Status
Färdig

Nämnden arbetar med att etablera stärkt tillsyn mot misstänkt illegal verksamhet genom myndighetssamverkan med bland andra polisen, brandförsvaret, länsstyrelsen och arbetsmiljöverket. Samverkan sker både inom miljö- och hälsoskyddstillsyn och livsmedelskontroll.

Bland annat genomfördes tillsyn på avfallstransporter vid två tillfällen. Lastbilar stoppades och nämnden kontrollerade att de hade rätt tillstånd och dokumentation. Vid tillfälle nummer två kunde nämnden se att bristerna minskat. Nämnden har också deltagit i tillsynsinsatser mot livsmedelsverksamheter. Nämnden arbetar med att upptäcka och få bort osäkra livsmedel från marknaden. Till exempel har importerade livsmedel analyserats för att kontrollera att de inte innehöll otillåtna ingredienser. Analys visade inga otillåtna ingredienser, men visade att produkterna var märkta med felaktig information om innehåll vilket kan vilseleda konsumenten. Analys har även gjorts av bekämpningsmedel i ris och där upptäcktes otillåtet bekämpningsmedel och produkten stoppades.

Under våren genomförde avdelningarna för miljöskydd, hälsoskydd och livsmedelskontroll områdesinventeringar i Boländerna och Kungsängen. Nämnden hittade flera verksamheter som skulle ha anmälts eller registrerats hos nämnden, men som inte var det.

Miljöförvaltningen har medverkat vid flera tillfällen i olika nätverk samt regeringsuppdrag. A-krim höll en föredrag för miljöförvaltningen under året. Miljöförvaltningen har informerat andra kommuner om sitt arbete med tillsyn på avfallstransporter på Länsstyrelsens vägledningsdag.

Åtgärd: Miljöskydd: Tillsyn försäljning av kemiska produkter med prekursorer

Status
Försenad

Tillsynen av försäljning av kemiska produkter med prekursorer behövde nedprioriteras under hösten 2023 till förmån för tillsyn på miljöförfarliga verksamheter.

Uppdrag 23: Påskynda integrationen för en snabbare etablering av nyanlända

Status
Påbörjad

Åtgärd: Fortsätta att erbjuda provanställningar/anställningar genom olika typer av arbetsmarknadsåtgärder.

Status
Färdig

Nämnden arbetar löpande med att erbjuda detta när så är möjligt.

Uppdrag 24: Stärka arbetet med att främja psykisk hälsa och förebygga och hantera ökad psykisk ohälsa.

Status
Färdig

Åtgärd: Som arbetsgivare verka för en god psykosocialarbetsmiljö.

Status
Påbörjad

Nämnden genomför under hösten en undersökning av medarbetarnas upplevelse av den digitala arbetsmiljön.

Uppdrag 27: Utveckla kommunens krisberedskap och det civila försvaret i syfte att stärka samhällets motståndskraft.

Status
Påbörjad

Åtgärd: Stärkt beredskap för allvarliga störningar

Status
Färdig

Arbete med förvaltningens krisberedskap genomfördes enligt plan och nämnden deltar i kommunens nätverk för beredskapsfrågor.

Bemanning vid allvarlig störning har setts över. Beredskapssamordnarfunktionen har stärkts med en till beredskapssamordnare som introducerades under våren 2023. Detta stärker kontinuiteten hos funktionen. Förvaltningen har hållit i utbildningar och en större övning för att förankra kunskapen och krisledningsplanen hos förvaltningens personal.

Genom regelbundna referensmätningar för gammastrålning upprätthåller nämnden en god beredskap för oförutsedda händelser med strålningspåverkan och minskar risken för att människor utsätts för hög strålning.

Nämnden är genom sin utökade beredskapsfunktion nåbar dygnet runt, alla dagar, för att bistå vid exempelvis olyckor med potentiell påverkan på miljö och hälsa.

Genom ovanstående bidrar nämnden till kommunens program för krisberedskap.

Åtgärd: Stärkt beredskap för höjd beredskap

Status
Färdig

Arbetet med framtagning av förvaltningens krigsorganisation genomfördes enligt plan. Förslag på förvaltningens krigsorganisation redovisades för Enheten för Krisberedskap och Civilt försvar och personal har informerats om att arbetet med framtagning av krigsorganisationen sker. Inom ramen för arbetet med höjd beredskap utbildades fler personer i säkerhetsskydd.

Tillkommande uppdrag KS-BESLUT: Uppmana samtliga nämnder att höja beredskap och genomföra övningar i syfte att de verksamheter de ansvarar för ska stå väl rustade att arbeta analogt i händelse av att digitala funktioner slås ut

Status
Färdig

Åtgärd: Höja beredskap och genomföra övningar i syfte att de verksamheter de ansvarar för ska stå väl rustade att arbeta analogt i händelse av att digitala funktioner slås ut

Status
Färdig

Personal utsedd att arbeta vid allvarlig störning genomförde en övning i att arbeta analogt för att säkerställa att nämndens verksamhet kan fortsätta även om datorer och telefoner slagits ut.

Tillkommande uppdrag KS-BESLUT: I dialog inom kommunen vidta nödvändiga åtgärder för att på kort sikt stärka kommunens robusthet, resiliens och redundans mot allvarliga störningar inom relevanta områden med anledningen av kriget i Ukraina.

Status
Färdig

Uppdraget bedömdes vara klart under 2022. Nämnden arbetar sedan flera år med beredskap för allvarliga störningar. Nämnden fortsätter nu arbetet under uppdrag 27 med beredskap både för allvarliga störningar och för höjd beredskap. Nämnden deltar i kommunens nätverk för beredskapsfrågor. Nämndens beredskapssamordnarfunktion är stärkt från och med år 2023, genom utökad tid avsatt för arbetet som nu delas av två personer. Detta stärker kontinuiteten hos funktionen.

Nämndmål: Vi har en god och jämlik hälsa i Uppsala kommun.

Status
Färdig

Åtgärd: Hälsoskydd: Projekt för bättre inomhusmiljö i utsatta områden

Status
Färdig

Under hösten utförde hälsoskyddsavdelningen uppsökande bostadstillsyn i Valsätra, Sävja, Stenhagen och Sala Backe. Genom att aktivt arbeta för att nå ut med information om rätten till en god inomhusmiljö till de delar av kommunens invånare där kunskap om nämndens verksamhet kan vara lägre kan nämnden bidra till att skapa förutsättningar för en jämlik hälsa i Uppsala kommun.

Åtgärd: Hälsoskydd: Inom myndighetsuppdraget, förebyggande hälsoskyddstillsyn förskolor, skolor och fritidshem

Status
Försenad

Nämnden genomför tillsyn enligt miljöbalken på förskolor, skolor och fritidshem. Målet med tillsynen är att alla förskolor, skolor och fritidshem ska ha en god miljö för barn. I tillsynen kontrollerar nämnden att miljöbalken och dess följdbestämmelser efterlevs och att verksamheterna har en fungerande egenkontroll. I årets tillsyn fokuserar nämnden på städning enligt den nationella tillsynsstrategin.

Nämnden ser att samarbetet mellan alla kommunens parter kring inomhusmiljö och fastighetsfrågor har utvecklats och behöver fortsätta utvecklas så att brister åtgärdas. Förvaltningen deltar i ett kommungemensamt samverkansarbete för att utveckla samarbetet och bidra till hälsosamma inomhusmiljöer för alla barn i skola och förskola.

Flera verksamheter har haft problem med höga temperaturer i sina lokaler under somrarna, vilket påverkar barnens miljö i skola och förskola negativt. Eftersom värmeböljorna förutspås öka behöver ökad hänsyn tas till ett förändrat klimat vid underhåll och nybyggnationer av skolor, förskolor och fritidshem.

Förseningen beror på personalomsättning i början av året. Ersättningsrekryteringar genomfördes och 85 procent av den planerade tillsynen för året är genomförd.

Genom tillsyn på skolor, förskolor och fritidshem bidrar nämnden till att kontrollera att verksamhetsutövaren tar sitt ansvar för bland annat inomhusmiljön i lokalerna, så att barnens hälsa inte påverkas negativt.

Åtgärd: Hälsoskydd: Stödja tobakspreventivt arbete i skolan

Status
Färdig

Nämnden har bedrivit tillsyn på skolornas tobakspreventiva arbete genom ett tillsynsprojekt. I samband med det har nämnden genomfört ett informationsutskick till skolorna, vilket har lett till att en del brister har åtgärdats. Nämnden utförde även oanmälda inspektioner på samtliga gymnasieskolor i kommunen för att kontrollera om det förekommer rökning inomhus eller utomhus vid skolorna och om det finns tydlig skyltning om det rådande rökförbudet.

Åtgärd: Hälsoskydd: Medverka i arbetet med att ta fram en konceptförskola

Status
Färdig

Förvaltningen medverkar i ett kommungemensamt projekt om att ta fram en konceptförskola i samverkan med skolfastigheter, fastighetsstaben, utbildningsförvaltningen, stadsbyggnadsförvaltningen med flera.

Åtgärd: Hälsoskydd: Inom myndighetsuppdraget, förebyggande hälsoskyddstillsyn vård- och omsorgslokaler

Status
Försenad

Fokus vid tillsyn av vård- och omsorgslokaler är att kontrollera att verksamheten har fungerande egenkontrollrutiner för att säkerställa att de boende har en god inomhusmiljö med fokus på frågor om legionella, ventilation, buller, fukt, radon, temperatur och städning.

Nämnden ser att det är problem med inomhustemperaturen på många boenden. Det är för kallt vintertid och för varmt på sommaren. Det krävs ytterligare åtgärder för att säkerställa temperaturen i lokaler där de boende vistas, så väl allmänna utrymmen som boenderummen. Nämnden ser också fortfarande brister kopplade till det förebyggande arbetet mot legionella. Till exempel kontroll av vattentemperaturer som inte genomförs och avsaknad av spolning av tappställen som inte används.

På grund av personalomsättning prioriterades resurser om från tillsyn på vård- och omsorgsboenden till förskola och skola i början av året. Därför genomfördes drygt 30 procent mindre tillsyn på vård- och omsorgsboenden än ursprunglig plan.

Genom tillsyn på vård- och omsorgslokaler bidrar nämnden till en jämlik hälsa. Genom sitt arbete som tillsynsmyndighet bidrar nämnden till kommunens program för äldrevänlig kommun.

Åtgärd: Hälsoskydd: Inom myndighetsuppdraget, tillsyn på hygieniska m.fl. anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter

Status
Färdig

Nämnden genomförde tillsyn på strandbad, bassängbad och så kallade hygieniska verksamheter med risk för blodsmitta (t.ex. tatuering, fotvård, piercing mm) och annan smitta i stort enligt plan.

Inom strandbad genomförde nämnden tillsyn, granskade analysrapporter och rapporterade till Havs- och vattenmyndigheten. Utöver det hanterades händelser som innebär en hälsorisk för badande, bland annat ett flertal avrådan på grund av otjänligt vatten och flera avrådan på grund av algblomningar. Sommaren präglades av mycket nederbörd och skyfall. Markavrinningen efter regn påverkade badvattenkvaliteten negativt i år.

I tillsynen av bassängbad har nämnden bland annat följt upp brister som noterades i tillsynen, bland annat genom föreläggande om åtgärdskrav. Utöver det har nämnden hanterat flera driftstörningsärenden där störningarna medförde risk för människors hälsa. Bristen på tillgång till badanläggningar i kommunen i kombination med att befintliga anläggningar är äldre och slitna medför ett stort tillsynsbehov. För att förhindra att ett högt besöksstryck på äldre badanläggningar medför risk för att badande blir sjuka efter bad, har förvaltningen lagt mer resurser än planerat på tillsyn på bassängbad. Bland annat utreddes höga trikloraminalter, vilka kan påverka hälsan negativt.

Nämnden genomförde förebyggande tillsyn på verksamheter som medför risk för (blod)smitta (tatuering, piercing m.m.) samt solarier. Med anledning av en tidigare lagändring har nämnden fått in fler anmälningar av hygieniska verksamheter och hanterat skärpta regler för tatueringfärger. Något mindre tillsyn än planerat för året genomfördes till följd av personalomsättning i arbetsgruppen.

Nämnden bidrar genom sitt arbete till att förebygga och åtgärda hälsorisker.

Åtgärd: Hälsoskydd: Inom myndighetsuppdraget, tillsyn på hälsoskyddsverksamheter som inte är anmälningspliktiga

Status
Färdig

Nämnden genomförde tillsyn på gym och idrottsanläggningar enligt plan. Utöver nya inspektioner följde nämnden även upp avsaknaden av helgstäd av idrottshallar som används på helger. Verksamhetsutövaren har meddelat att helgstädning för 13 idrottshallar som används mest kommer införas från årsskiftet 2024, med avsikt att på sikt utöka detta till att inkludera samtliga idrottshallar som används under helger.

Nämnden har handlagt inkommande klagomål på inomhusmiljö i fastigheter och bostäder. Nämnden genomförde även förebyggande tillsyn på fastigheter, bostäder och tillfälliga boenden för att förebygga risk för olägenheter som leder till klagomål. Nämnden bidrar på det sätt till mer jämlika förutsättningar i boendemiljöerna.

Nämnden genomförde tillsyn på lekland och hanterade två klagomål rörande bristfällig hygien på lekland. På lekland samlas många människor på en begränsad yta

och vidrör många föremål. Nämnden bidrar med sin tillsyn till att minska risken för smittspridning.

Nämnden genomförde förebyggande ljudmätningar. Förvaltningen hanterar dessutom frågan om höga ljudnivåer i klagomål.

Nämnden bidrar genom sitt arbete till att förebygga och åtgärda hälsorisker.

Åtgärd: Hälsoskydd: Projekt för minskad skadlig påverkan från radon i inomhusmiljön i flerbostadshus.

Status
Färdig

Nämnden genomförde tillsyn av radonmätningar i flerbostadshus. Genom tillsynen bidrar nämnden till att minska risken för att människor utsätts för höga radonhalter i sina bostäder och bidrar till att åstadkomma likvärdiga förutsättningar i bostäder med avseende på strålmiljön.

Tillsynen kommer att pågå i flera år framåt då 1 200 flerbostadshus ska granskas. Ett resultat av arbetet är att fastighetsägare har börjat mäta radonhalter i sina byggnader sedan den förstärkta tillsynen påbörjades. Under 2023 har nämnden genomfört 1 170 timmar tillsyn av radonmätningar på flerbostadshus, varav den största delen är avgiftsfinansierad. 340 radonärenden har avslutats under 2023 vilket innebär att fastigheterna i ärendet är mätta utifrån Strålsäkerhetsmyndighetens metodbeskrivning och har halter under riktvärdet. Totalt har nästan 800 ärenden (792) slutförts.

Åtgärd: Hälsoskydd: Beredskap för smittspårning av objektburen smitta.

Status
Färdig

Förvaltningen arbetar för att upprätthålla en god beredskap för smittspårning, både gällande material, resurser och kompetens. Under året har fler inspektörer utbildats i handläggning av smittspårningsärenden och kunskapshöjande åtgärder har genomförts.

Nämnden har hanterat ett misstänkt utbrott av pontiacfeber och hanterade smittspårningsärenden enligt plan. Under perioden har nämnden haft färre inkommande smittspårningsärenden än föregående år.

Nämnden har stärkt sitt samarbete med andra myndigheter.

Åtgärd: Livsmedelskontroll: Inom myndighetsuppdraget, genomföra årsplanen för planerad livsmedelskontroll

Status
Färdig

Livsmedelskontrollen bidrar till säkra livsmedel och sund konkurrens i Uppsala kommun. Kontrollplanen för året genomfördes enligt plan och planering av kontrollens inriktning 2024 har påbörjats.

Åtgärd: Livsmedelskontroll: Inom myndighetsuppdraget, utreda oförutsedda händelser.

Status
Färdig

Antalet klagomål och misstänkta matförgiftningar har varit fler än förväntat under året. Detta har lett till att mer tid än planerat lagts på händelsestyrda kontroller för att utreda de inkomna ärendena. Två utredningar berörde flera klaganden och kunde konstateras bero på virusmitta.

Åtgärd: Livsmedelskontroll: Bidra till provtagning inom ramen för den svenska veterinära antibiotikaresistenskontrollen.

Status
Färdig

Nämnden har bidragit till Sveriges övervakning av antibiotikaresistens i djur och livsmedel genom att ta ut prover på griskött och nötkött från butiker i Uppsala.

Åtgärd: Livsmedelskontroll: Utveckla livsmedelskontrollen så den blir mer verkningsfull.

Status
Färdig

Förvaltningen har arbetat med att skapa samsyn bland inspektörerna och implementera Livsmedelsverkets arbetssätt för att bibehålla kontrollen verkningsfull, rättssäker och riskbaserad. Förvaltningen finns representerade i den nationella arbetsgruppen för kosttillskott som leds av Livsmedelsverket för att göra Sveriges och Uppsalas kosttillskotts kontroll bättre och mer effektiv. Utbildningsinsats har skett inom området kontaktmaterialanläggningar.

Åtgärd: Livsmedelskontroll: Utveckla dricksvattenkontrollen

Status
Färdig

Uppsala kommun är en av de kommuner i landet som har störst antal vattenverk. Både för vår egen skull och för att stötta andra kommuner driver nämnden ett omfattande arbete för att utveckla dricksvattenkontrollen. Förvaltningen deltar i den nationella dricksvattenkontrollgruppen som leds av Livsmedelsverket för att göra Sveriges och Uppsalas dricksvattenkontroll bättre och mer effektiv. Förvaltningen deltar även i samarbeten med andra kommuner och bistår även andra kommuner med material och stöd.

Åtgärd: Livsmedelskontroll: Information och rådgivning till de nya livsmedelsföretag som får tillsyn under första verksamhetsåret

Status
Färdig

Nämnden arbetar aktivt med att ge extra information och stöd till nya livsmedelsföretag så att de känner till vilka regelverk de behöver följa och vilket stöd de kan få av förvaltningen. Arbetet har genomförts enligt plan.

Åtgärd: Livsmedelskontroll: Förbereda kontroll av hantering av animaliska biprodukter.

Status
Färdig

Förvaltningen har tagit fram en riskanalys och kontrollplan för ABP.

Åtgärd: Tillståndsenheten: Verka för en ansvarsfull alkoholserving

Status
Färdig

Nämnden verkar för en ansvarsfull alkoholserving genom tillståndsprövning, yttre och inre tillsyn samt genom kunskapsstöd till krögare och utbildning i ansvarsfull alkoholserving till serveringspersonal. Arbetet har genomförts i enlighet med tillsynsplanen.

Åtgärd: Tillståndsenheten: Verka för en ansvarsfull tobaksförsäljning.

Status
Färdig

Genom tillståndsprövning, yttre tillsyn och ett kontrollköpsprojekt har nämnden verkat för en ansvarsfull tobaksförsäljning. Arbetet har genomförts i enlighet med tillsynsplanen.

Åtgärd: Tillståndsenheten: Verka för ansvarfull försäljning av tobaksfria nikotinprodukter, receptfria läkemedel, e-cigarettor och folköl.

Status
Färdig

Genom bland annat yttre tillsyn verkar nämnden för en ansvarsfull försäljning. Den yttre tillsynen bedrivs genom besök på försäljningsstället. Arbetet har genomförts i enlighet med tillsynsplanen.

Åtgärd: Tillståndsenheten: Verkar för en sund och säker spelmarknad

Status
Färdig

Nämnden bistår med rådgivning och kunskapsstöd vid förfrågningar samt genomför lotteridragningar i samarbete med lotterikontrollanter. Hittills under året har två registreringar inkommit.

Nämnd
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Datum:
2024-01-30

Nämndbehandlas:
2024-03-06

Handläggare:
Evin Anik

Bokslut 2023

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2023	Årets resultat 2023	Årets resultat 2022	Helårsprognos resultat 202308
Politisk verksamhet	2	0	0	0
Infrastruktur, skydd m.m.	31	0	0	0
Övriga verksamheter	0	0	0	0
Nämnden totalt	32	0	0	0

Nämndens analys – sammanfattning

Miljö- och hälsoskyddsnämndens resultat 2023 är ett överskott på 0,1 miljoner kronor för räkenskapsåret 2023. Årets intäkter uppgår till 54,2 miljoner kronor vilket är 0,3 miljoner kronor lägre än prognos och 3,2 miljoner kronor lägre än budget.

Nämndens kostnader uppgår till 86,6 miljoner kronor vilket är 0,4 miljoner kronor lägre än prognos och 3,3 miljoner kronor lägre än budget. Avvikelsen mot budget förklaras av lägre personalkostnader till följd av vakanser samt ökade kostnader för övriga tjänster.

Eftersom den tillsyn som fakturerats under året genom årliga avgifter inte har kunnat utföras fullt ut, så har en ny tillsynsskuld uppstått. Nämndens tillsynsskuld har dock minskat från 2,1 miljoner kronor till 1,6 miljoner under räkenskapsåret 2023. Tillsynen kom i gång bra under första delen av året med en hög takt av utförda inspektioner. Personalförändringar medförde dock att avdelningarna för hälsoskydd och miljöskydd inte har kunnat genomföra tillsynsplanen för 2023 i dess helhet.

Antalet inkommande ansökningar om tillstånd till enskilt avlopp var betydligt färre än tidigare år. Det kom in 315 ansökningar, vilket är 144 färre än förra året. Orsaken var framför allt minskat byggande på landsbygden. Denna minskning kompenseras under 2023 genom att mer tillsyn utfördes.

Resultat per verksamhet

Politisk verksamhet

Den politiska verksamheten redovisar ett nollresultat för helåret vilket är i linje med budget och prognos.

Infrastruktur, skydd mm

Årets resultat för verksamheten infrastruktur, skydd m.m. är ett överskott om 0,1 miljoner kronor.

Lantmäterimyndighetens förrättningsavgifter är 2 miljoner kronor lägre än budget. Det beror bland annat på underbemanning av såväl administratörer som förrättningslantmätare.

Den avstannande byggkonjunkturen påverkade intäkterna för VA-tillstånd. Antalet ansökningar har minskat betydligt jämfört med föregående år. Avdelningen för enskilt vatten och områdesskydd ställde därför om till att bedriva mer tillsyn än planerat.

Avdelningarna för miljöskydd och hälsoskydd erhöll inte den bemanningsnivå som det har budgeterats för, vilket innebär totalt lägre intäkter och även lägre personalkostnader. Det ger i sin tur upphov till att en del planerad tillsyn skjuts fram till kommande år.

Resultaträkning MHN				
Belopp i miljoner kronor	Utfall 2023	Budget 2023	Prognos 2023	Utfall 2022
Förrättningsavgifter	15,7	17,7	17,3	12,2
Tillståndsavgifter	8,3	9,0	7,5	9,4
Tillsynsavgifter	27,2	29,3	27,2	20,0
Övriga intäkter	3,1	1,5	2,6	3,3
Summa intäkter	54,3	57,5	54,6	44,9
Personalkostnader	-61,5	-65,8	-62,0	-52,8
Konsultkostnader	-1,2	-0,5	-1,4	-0,6
Kommungemensamma fördelade kostnader	-18,6	-18,4	-18,5	-16,8
Övriga kostnader	-5,3	-5,2	-5,1	-5,1
Summa kostnader	-86,6	-89,9	-87,0	-75,3
Kommunbidrag				
Politisk verksamhet	1,6	1,6	1,6	1,2
Infrastruktur, skydd m.m.	30,8	30,8	30,8	29,2
Summa kommunbidrag	32,4	32,4	32,4	30,4
Resultat	0,1	0,0	0,0	0,0

Investeringar

Nämnden har inte genomfört några investeringar under 2023.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Rapport

Nämndbehandlas:
2024-03-06

Diarienummer:
MHN-2023-00064

Handläggare:
Sara Johansson, Evin Anik

Miljö- och hälsoskyddsnämndens sammanställda analys inför Uppsala kommuns årsredovisning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag är att skapa en god livsmiljö och hållbar samhällsutveckling i Uppsala kommun. Det gör nämnden genom tillståndsgivning, tillsyn, kontroll och förrättningar inom nämndens olika verksamhetsområden. Nämnden arbetar också förebyggande genom att sprida information, ge råd och anvisningar.

Nämnden svarar för provning och tillsyn enligt miljöbalken, strålskyddslagen, livsmedelslagen, alkohollagen, spellagen, lagen om tobak och liknande produkter, lagen om tobaksfria nikotinprodukter, lagen om handel med vissa receptfria läkemedel, lagen om sprängämnesprekursorer, lagen om åtgärder mot föroreningar från fartyg samt för den kommunala lantmäterimyndigheten.

Viktiga händelser under året

På grund av förändrad lagstiftning genomförde nämndens livsmedelskontroll omställning av grunden för hur arbetet bedrivs. Nämnden beslutade om ny riskklass för mer än 1 700 verksamheter. Riskklassen avgör hur ofta en verksamhet ska ha kontroll. Nämnden påbörjade också införande av efterhandsdebitering av livsmedelskontroll. Från och med 2024 kommer all livsmedelskontroll att debiteras i efterhand, i stället för att verksamheterna betalar en årlig avgift.

Nämnden fortsatte att utveckla sin beredskap för allvarlig störning och höjd beredskap. Nämnden tog fram förslag på krigsorganisation, beslutade kontinuitetsplaner för verksamhetssystemen och övade på att använda dem samt genomförde mögnadsdialog om informationssäkerhet.

Vissa delar av nämndens verksamhet påverkades av konjunkturen. Antalet inkomna ansökningar om enskilt avlopp minskade markant, liksom antalet bygglovsremisser. Däremot har nämnden kunnat genomföra tillsyn och kontroll, och tillsynen av små avlopp har kunnat öka när det inte kommit in lika många ansökningar att handlägga. Antalet ärenden om installation av bergvärme var högt, vilket kan kopplas till höga energipriser.

Måluppfyllelse under året

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2023	Årets resultat 2023	Årets resultat 2022	Helårsprognos resultat 202308
Politisk verksamhet	2	0	0	0
Infrastruktur, skydd m.m.	31	0	0	0
Övriga verksamheter	0	0	0	0
Nämnden totalt	32	0	0	0

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Miljö- och hälsoskyddsnämndens resultat 2023 är ett överskott på 0,1 miljoner kronor för räkenskapsåret 2023. Årets intäkter uppgår till 54,2 miljoner kronor vilket är 0,3 miljoner kronor lägre än prognos och 3,2 miljoner kronor lägre än budget.

Nämndens kostnader uppgår till 86,6 miljoner kronor vilket är 0,4 miljoner kronor lägre än prognos och 3,3 miljoner kronor lägre än budget. Avvikelsen mot budget förklaras av lägre personalkostnader till följd av vakanser samt ökade kostnader för övriga tjänster.

Eftersom den tillsyn som fakturerats under året genom årliga avgifter inte har kunnat utföras fullt ut, så har en ny tillsynsskuld uppstått. Nämndens tillsynsskuld har dock minskat från 2,1 miljoner kronor till 1,6 miljoner under räkenskapsåret 2023. Tillsynen kom i gång bra under första delen av året med en hög takt av utförda inspektioner. Personalförändringar medförde dock att avdelningarna för hälsoskydd och miljöskydd inte har kunnat genomföra tillsynsplanen för 2023 i dess helhet.

Antalet inkommande ansökningar om tillstånd till enskilt avlopp var betydligt färre än tidigare år. Det kom in 315 ansökningar, vilket är 144 färre än förra året. Orsaken var framför allt minskat byggande på landsbygden. Denna minskning kompenseras under 2023 genom att mer tillsyn utfördes.

Resultat per verksamhet

Politisk verksamhet

Den politiska verksamheten redovisar ett nollresultat för helåret vilket är i linje med budget och prognos.

Infrastruktur, skydd mm

Årets resultat för verksamheten infrastruktur, skydd m.m. är ett överskott om 0,1 miljoner kronor.

Lantmäterimyndighetens förrättningsavgifter är 2 miljoner kronor lägre än budget. Det beror bland annat på underbemanning av såväl administratörer som förrättningslantmätare.

Den avstannande byggkonjunkturen påverkade intäkterna för VA-tillstånd. Antalet ansökningar har minskat betydligt jämfört med föregående år. Avdelningen för enskilt vatten och områdesskydd ställde därför om till att bedriva mer tillsyn än planerat.

Avdelningarna för miljöskydd och hälsoskydd erhöll inte den bemanningsnivå som det har budgeterats för, vilket innebär totalt lägre intäkter och även lägre

personalkostnader. Det ger i sin tur upphov till att en del planerad tillsyn skjuts fram till kommande år.

Resultaträkning MHN				
Belopp i miljoner kronor	Utfall 2023	Budget 2023	Prognos 2023	Utfall 2022
Förrättningsavgifter	15,7	17,7	17,3	12,2
Tillståndsavgifter	8,3	9,0	7,5	9,4
Tillsynsavgifter	27,2	29,3	27,2	20,0
Övriga intäkter	3,1	1,5	2,6	3,3
Summa intäkter	54,3	57,5	54,6	44,9
Personalkostnader	-61,5	-65,8	-62,0	-52,8
Konsultkostnader	-1,2	-0,5	-1,4	-0,6
Kommungemensamma fördelade kostnader	-18,6	-18,4	-18,5	-16,8
Övriga kostnader	-5,3	-5,2	-5,1	-5,1
Summa kostnader	-86,6	-89,9	-87,0	-75,3
Kommunbidrag				
Politisk verksamhet	1,6	1,6	1,6	1,2
Infrastruktur, skydd m.m.	30,8	30,8	30,8	29,2
Summa kommunbidrag	32,4	32,4	32,4	30,4
Resultat	0,1	0,0	0,0	0,0

Investeringar

Nämnden har inte genomfört några investeringar under 2023.

Måluppfyllelse

Nämnden uppfyllde fokusmål 1 helt och fokusmål 2, 3 och 4 i hög grad. Nämnden hade viss personalomsättning vilket ledde till något lägre bemanning än planerat på helår samt att tid behövde läggas på att lära upp nyanställd personal. Därför kunde inte all planerad tillsyn genomföras under 2023 och väntetiden för handläggning av lantmåteriförrättningar ökade. Under hösten genomfördes rekryteringar för att kunna genomföra tillsyn som inte kunde genomföras 2023 och för att minska väntetiderna för lantmåteriförrättningar under kommande år.

Nedan följer en sammanfattning av hur nämnden arbetar med respektive fokusmål samt några exempel på vad nämnden gjort:

Fokusmål 1: Ekonomin

För att genomföra kommunfullmäktiges uppdrag i mål och budget arbetade nämnden med att effektivisera nämndens administration, bland annat genom digitalisering. Nämnden arbetade också med att stärka kompetensförsörjningen och att främja ett hållbart arbetsliv.

- Sju nya e-tjänster publicerades (rapportering köldmedia, omklassning livsmedelsanläggning, anmäla/ändra hälsoskyddsverksamhet, anmäla kompostering, skicka in utförandeintyg VA samt rapportera klagomål eller matförgiftning).

- Nämnden började använda en tillsynsapplikation för att kunna dokumentera tillsyn digitalt i fält.
- Alla anställda vid miljöförvaltningen samlades under två dagar för fortbildning och samtal dels om hur man kan arbeta på ett hållbart sätt i en digital arbetsmiljö, dels om bemötande och reaktioner hos människor.

Fokusmål 2: Jobben

Inom grunduppdraget arbetade kommunala lantmäterimyndigheten med att genomföra lantmäteriförrättningar. Korrekt fastighetsbildning är bland annat en förutsättning bland annat för utveckling av staden. Nämnden bidrog även med sin kompetens inom lantmäteri samt miljö- och hälsoskydd i stadsbyggnadsprocessen, vid bygglovsansökningar samt vid framtagande av kommunala planer och program.

För att genomföra kommunfullmäktiges uppdrag i mål och budget arbetade nämnden med att ge en rådgivande, rättssäker och effektiv företagservice och med digitala tjänster, klarspråk och information anpassad utifrån målgrupperna. Nämnden deltog i ett stort antal nätverk och samarbeten, både regionalt och nationellt.

- Lantmäterimyndigheten arbetade i ett nationellt projekt med digitalisering av befintliga detaljplaner, vilket bland annat kan leda till effektivare handläggning av bygglov.
- Förvaltningens personal har spetskompetens i många frågor och anlätades därför att tala i flera sammanhang, bland annat vid nationella konferenser om legionella, små avlopp respektive uppföljningsverktyget Qlik, vid länsträffar och kommunala samarbetsforum samt i kurser som hålls av Uppsala universitet och SLU.
- Nämnden ordnade en träff för gräventreprenörer som anlägger små avlopp. Syftet var att berätta om nya e-tjänster och vad en komplett ansökan ska innehålla så att gräventreprenörerna kan ge sina kunder god service.

Fokusmål 3: Klimatet

Inom grunduppdraget arbetade nämnden med tillsyn och prövning av bland annat små avlopp, naturreservat, strandskydd, miljöfarliga verksamheter, PFAS, kemikalier, förorenade områden, avfallshantering och luftkvalitet. Nämnden bidrar på så sätt till minskade utsläpp till mark, luft och vatten.

För att genomföra kommunfullmäktiges uppdrag i mål och budget arbetade nämnden med att bedriva tillsyn av miljöfarliga verksamheters energianvändning och energibesparande åtgärder. Nämnden fortsatte även att hålla nere sin egen energianvändning.

- Energitillsyn utfördes vid 107 verksamheter, bland annat laboratorier, fordonsvårdsverksamheter och lantbruk. Av dessa arbetade 67 med energibesparande åtgärder och 12 hade en energikartläggning.
- Tillsyn av PFAS-förorenade områden genomfördes med fokus på spridning av PFAS i mark och vatten från bland annat brandövningsplatser,
- Nämnden påbörjade strandskyddstillsyn längs strandpromenaden i Vårdsätra och vid Skarholmen.
- För att hjälpa privatpersoner att minska spridning av miljö- och hälsoskadliga ämnen genomfördes två större informationsinsatser – ”Elda rätt i din eldstad” och ”Tvätta inte bilen på gatan”.

Fokusråd 4: Tryggheten

Inom grunduppdraget arbetade nämnden med att främja en god och jämlik hälsa genom livsmedelskontroll och tillsyn av bland annat inomhusmiljöer, verksamheter med risk för spridning av smittor, offentliga bad, alkoholservering och tobaksförsäljning. Nämndens tillsyn och kontroll har särskilt fokus på känsliga grupper som barn och äldre.

- Nämnden genomförde uppsökande för första gången igen efter pandemin. Områden valdes utifrån kommunens sociala kompass. Vid besöken kontrollerades ventilation, temperatur, fukt och mögel. Besöken syftar till att bidra till en god och jämlik hälsa och uppskattades av de boende.

För att genomföra kommunfullmäktiges uppdrag i mål och budget arbetade nämnden bland annat med att stärka sin beredskap samt myndighetssamverkan mot misstänkt illegal verksamhet.

- Nämnden genomförde 147 kontrollköp av tobaks- och nikotinprodukter, för att se att legitimation kontrolleras hos yngre köpare. Tillsynen visade att en tredjedel av butikerna inte kontrollerade legitimation.
- I samverkan med andra kommuner tog miljöförvaltningen fram en gemensam provtagningsplan för att artbestämma kött på serveringsställen och genomförde sedan provtagning. Provtagningen visade inte på några avvikelser i Uppsala kommun.
- Personal utsedd att arbeta vid allvarlig störning övade på att arbeta analogt för att säkerställa att nämndens verksamhet kan fortsätta även om datorer och telefoner slagits ut.
- I samverkan med andra myndigheter genomförde nämnden en ny sorts tillsyn som innebar att avfallstransporter stoppades och kontrollerades. Vid första tillsynstillfället hade 82 procent av transportererna brister i sin dokumentation, vid tredje tillsynstillfället hade andelen avvikelser sjunkit till 30 procent. Genom korrekt dokumentation motverkas att avfall används som inkomstkälla inom kriminell verksamhet.

Utvecklingen av grunduppdraget över tid

Under 2023 hanterade nämnden för första gången mer än 10 000 ärenden sammantaget inom livsmedelskontroll och tillsyn enligt miljöbalken. Ett normalår ligger antalet ärenden inom dess områden runt 8 000.

Omfattningen av nämndens uppdrag har ökat under flera år. Under 2023 övertog nämnden ansvar från Transportstyrelsen för tillsyn enligt lagen om åtgärd mot förorening från fartyg. Tidigare år har bland annat ansvar för kontroll enligt marknadskontrollförordningen tillkommit. Nya ansvarsområden innebär dels att nämnden behöver sätta sig in i vad som gäller enligt den aktuella lagstiftningen, dels att nämnden behöver ta fram formalia som nya taxor och reviderad delegationsordning för att kunna bedriva tillsynen.

Nämnden kunde under 2023 ersättningsrekrytera för den personal som slutat, även om det uppstått kortare vakanser som gett ett personalunderskott på helår. En utmaning för nämnden är att det nationellt råder brist på utbildade miljö- och hälsoskyddsinspektörer samt erfarna förrättningslantmätare.

Nämnden samverkade aktivt med andra kommuner och myndigheter. Samverkan är en viktig del både i inspektörers kompetensutveckling, effektivisering av tillsyn och kontroll samt för rättssäkra bedömningar oberoende av kommun.

Nämnden har god kostnadskontroll och redovisade ett litet överskott. Ungefär två tredjedelar av verksamheten är avgiftsfinansierad och är därmed basen i verksamheten.

Huvuddelen av nämndens grunduppdrag är direkt riktat till företag och organisationer och en mindre del till privatpersoner. Proportionerna ser olika ut för nämndens olika avdelningar. I slutänden syftar dock huvuddelen till att skydda och värna miljö, människor och särskilt känsliga grupper som barn och äldre. Av nämndens verksamhetsområden sker framför allt tillsyn av strandskydd och naturreservat, arbetet med enskilda avlopp och lantmäteriförrättningar på landsbygden.

Nämndens verksamhet är till stor del förebyggande och det är därför svårt att kvantifiera effekten och mätetalen blir ofta i stället indirekta över utförd mängd arbete.

Delar av nämndens grunduppdrag i siffror 2023:

- 1 900 inspektioner utifrån miljöbalken av miljöfarliga verksamheter, hälsoskydd och enskilda avlopp
- 365 tillstånd för enskilt avlopp
- granskning av 624 analysresultat inom ramen för tillsyn på strandbad och bassängbad samt inom smittspårning
- granskning av 604 radon- och fastighetsuppgifter i radonärenden
- granskning av nära 400 rapporter om läckagekontroll på köldmediaanläggningar
- 1 530 livsmedelskontroller
- riskklassning av mer än 1 700 livsmedelsverksamheter
- tillsyn av samtliga 477 tillståndshavare (serveringstillstånd och tobak)
- 276 tillsynsbesök gällande serveringstillstånd
- 105 tillsynsbesök på detaljhandel (tobak, folköl och receptfria läkemedel) och 147 kontrollköp
- 207 lantmäteriförrättningar

Framtida utmaningar

Prioriterade strategiska områden

Förvaltningen har sex identifierade strategiska utvecklingsområden:

- **Kompetensförsörjning:** Nämndens arbetsområde blir mer och mer komplext i form av ny lagstiftning som kräver specialistkompetens samtidigt som det inom flera av nämndens ansvarsområden utbildas för få personer. Att fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare som lyckas rekrytera och behålla medarbetare är därför mycket viktigt.
- **Samarbete och samverkan:** Samarbete och samverkan är nödvändigt för att nämnden ska få genomslag i sina frågor. För att nå mer effekt i tillsynen och arbeta mer proaktivt vill förvaltningen öka sitt samarbete med andra

förvaltningar i kommunen men också samverkan med andra myndigheter och miljösamverkan.

- **Service och bemötande:** Förvaltningen ska ha en hög tillgänglighet och väl fungerande digitala tjänster som möter invånare och företagares behov, också när staden och landsbygden växer och demografin förändras. Nämnden arbetar opartiskt, enhetligt och rättssäkert men är samtidigt flexibel och anpassar sin service utifrån den vi möter.
- **Hållbara och effektiva arbetsätt:** Förvaltningen fortsätter arbetet med att se över och utveckla planeringsmodellen för den avgiftsfinansierade tillsynen och kontrollen. Förvaltningens medarbetare ska ha en hållbar arbetssituation med en god organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö. Förvaltningen behöver fortsätta utvecklingen av sin styrning och uppföljning för att kunna möta de ökade kraven på effektivisering. Förvaltningen arbetar systematiskt för att säkerställa att verksamheten bedrivs enligt fastställda riktlinjer och för att skapa ordning och reda bland styrdokument och rutiner.
- **Effektiv och verkningsfull tillsyn, kontroll och förrättningar:** Förvaltningen fortsätter arbetet med att prioritera tillsyn och kontroll utifrån var den gör mest nytta och skillnad. Tillsynen och kontrollen utvecklas ständigt för att öka effekten av nämndens arbete.
- **Beredskap i en föränderlig omvärld:** Nämnden behöver vara redo att möta förändrade behov och ha såväl kapacitet och arbetsätt som möjliggör för nämnden att ta sig an nya ansvarsområden i en föränderlig omvärld. För att ytterligare förstärka förvaltningens beredskap inför eventuella kommande kriser med till exempel värme, torka, utsläpp och översvämningar kommer förvaltningen upprätthålla den operativa beredskapsorganisationen och fortsätta arbeta med krisövningar. Nämnden arbetar också med att ta fram en organisation för höjd beredskap.

Lagändringar

Exempel på ständiga utmaningar för nämndens tillsynsverksamhet är ny lagstiftning, väntan på ny lagstiftning och annonsering av lagändringar som försenas (föreskrifter och EU-direktiv). Ofta finns inte heller tillsynsvägledning från tillsynsvägledande myndigheter att tillgå när ny lagstiftning träder i kraft. Nämnden behöver vara redo att hantera förändringar och ha så väl kapacitet och arbetsätt som möjliggör för nämnden att genomföra sitt uppdrag i en föränderlig omvärld.

Exempel på aktuella lagstiftningsförändringar är efterhandsdebitering och ny riskklassning av livsmedelsverksamheter, regelverk för material i kontakt med livsmedel, avfallshantering i fritidsbåtshamnar och marknadskontroll av kemiska produkter och varor.

Särskilt utmanande sakfrågor

Uppsalas tillväxt och nyttjande av natur och miljö

Uppsala växer och det finns ett stort behov av nya bostäder och lokaler. Samtidigt behöver kommunen möta utmaningar kring luftkvalitet och buller och stärka och bevara hälsosamma och attraktiva livsmiljöer. Dessutom ska klimatutsläpp och annan miljöpåverkan minska. Att stärka ekosystemtjänster, anpassa oss till ett förändrat klimat och värna utemiljöns kvaliteter samtidigt som staden förtätas är nyckelfrågor.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en viktig roll i stadsbyggnadsprocessen genom miljögranskning av detaljplaner och program. En väl fungerande samverkan i planprocessen är central när Uppsala växer. För att uppnå ambitionerna i kommunens klimat- och miljöarbete är det viktigt att nämndens kunskap och synpunkter tas tillvara tidigt i stadsbyggnadsprocessen.

Förorenade områden

För att uppnå nationella miljömål, stödja samhällsplaneringen och en hållbar samhällsutveckling behöver arbetet med förorenade områden stärkas. Tillsynsområdet är ett fokusområde i den nationella strategin för miljöbalkstillsynen 2022–2025. Nämnden bedriver ett viktigt arbete genom att identifiera ansvariga för förorenade områden, förelägga om markundersökningar och slutligen efterbehandling.

Högfluorerande ämnen (PFAS) i mark och grundvatten

Uppsala har problem med högfluorerade ämnen (PFAS) i grundvatten, dricksvatten, ytvatten och mark. PFAS är en grupp svårnedbrytbara och miljöfarliga ämnen som finns i bland annat impregneringsmedel och brandskum och som tidigare hittats i relativt höga halter i det kommunala dricksvattnet. Problemet med PFAS-föroreningar ställer höga krav på att nämnden följer med i kunskapsutvecklingen och bedömningar över hur föroreningarna kan hanteras.

Dricksvattnet behöver säkerställas

Uppsala- och Vattholmaåsaorna utgör en av Sveriges viktigaste grundvattenförekomster. Den förser stora delar av befolkningen i kommunen med dricksvatten. Utmaningen i Uppsala är att den grundvattenförande åsen passerar rakt igenom staden med miljöstörande verksamheter som påverkar grundvattenkvaliteten. Att säkerställa nuvarande och framtida dricksvattentäkter är överordnat i stort sett all annan planering och riskbedömningar utifrån riktlinjer som rör dricksvatten kommer att styra mycket av nämndens tillsyn framöver. Stora delar av Uppsala stad är vattenskyddsområde och därför krävs dispens från vattenskyddsföreskrifterna vid byggnationer. Här gör nämnden ett viktigt arbete som remissinstans för länsstyrelsen som fattar besluten.

Behov av arbete mot social oro och illegal verksamhet för ökad trygghet

Trygghet och tillit är viktiga grundförutsättningar för samhället. Det är viktigt att nämnden samverkar med andra aktörer i kommunen, andra kommuner och andra myndigheter för att bidra till att Uppsala ska vara en trygg kommun att verka och leva i. Nämnden ser behov av ökad samverkan med andra myndigheter genom till exempel myndighetsgemensam tillsyn mot misstänkt illegal verksamhet samt genom att kunna dela information med andra kommuner och myndigheter. Genom samverkan kan nämnden bidra till rättvisa villkor för företagande och motverka illegal verksamhet. Arbetet genomförs i samband med nämndens ordinarie tillsyn och kontroll.

Energitillsyn för att minska verksamheters klimatpåverkan

Nämnden träffar många olika verksamheter inom ramen för sin tillsyn enligt miljöbalken och kan genom sin energitillsyn bidra till minskad klimatpåverkan.

Nämnden kommer att fortsätta utveckla sitt arbete med att bidra till minskad klimatpåverkan genom tillsyn av energihushållning och energieffektivisering enligt Naturvårdsverkets strategi för miljöbalktillsyn för fokusområdet energihushållning.

Skyddade områden

Antalet naturreservat har snabbt ökat i kommunen. Nämndens uppdrag är att bedriva tillsyn och pröva olika åtgärder och arrangemang som bedrivs i dessa reservat. Behovet av samverkan med andra inom kommunen och rådgivning till arrangörer och invånare har ökat och förväntas öka med ökat antal naturreservat.

De stränder som finns vid Uppsalas sjöar och vattendrag är viktiga för allmänheten och för att växt- och djurliv inte ska påverkas negativt på grund av ökad exploatering. Det är ytterst viktigt ur ett rättssäkerhetsperspektiv att tillsyn av strandskydd utövas, men det är få kommuner som bedriver planerad strandskyddtillsyn. Tack vare riktade kommunala medel kan nämnden nu bedriva planerad tillsyn.

Många enskilda avlopp – arbete mot övergödning

Kommunen har ett betydande antal enskilda avlopp, cirka 12 000, vilket är mycket jämfört med andra svenska kommuner. Dessa avlopp kan bidra till övergödning och utsläpp av olika smittämnen.

Havs- och vattenmyndigheten har publicerat ny vägledning som beskriver hur tillsyn på enskilda avlopp bör utföras och hur avloppen ska registreras. Nämnden planerar för att börja med riskbaserad tillsyn enligt den aktuella vägledningen under de kommande åren. Det kommer att krävas omfattande arbete med att omorganisera tillsynen och hitta effektiva metoder för att genomföra den. Den nya vägledningen innebär en markant ökning av tillsyn på enskilda avlopp. Tills vidare arbetar nämnden enligt sin tidigare tillsynsplan, eftersom den nuvarande tillsynen bedöms som långsiktig och effektiv.

När det gäller tillväxt och nybyggnation på landsbygden har nämnden en viktig roll i att ge en inriktning i framför allt avlopps- och dricksvattenfrågor, varför en väl fungerande samverkan i bygglovsprocessen är viktig.

Svar på särskilda frågor om synpunktshantering

Har verksamheten gått in i eller har för avsikt att gå in i det kommungemensamma verktyget Digitalt stöd för medborgarärenden (synpunktshantering)? Om inte, finns annan digital lösning och i så fall vilken? Om det finns en digital lösning, hur stor grad täcker/ används det digitala verktyget av hela er verksamhet?

Nämnden avvaktar hittills att gå med i det kommungemensamma verktyget Digitalt stöd för medborgarärenden (synpunktshantering). Utifrån erfarenheter från andra förvaltningar kommer nämnden bedöma om det är lämpligt att framöver ansluta sig.

Nämnden har en digital lösning för synpunktshantering. Det är ett formulär på Insidan som ska användas av alla nämndens medarbetare. Medarbetarna ansvarar för att rapportera de synpunkter de får in från externa parter, liksom avvikelser som man själv upptäcker. Varje avdelningschef ansvarar för att årligen informera medarbetarna om rutinen för synpunktshantering och att följa upp att synpunkter inom det egna verksamhetsområdet hanteras enligt beslutad rutin. Det är ett fåtal synpunkter som inkommer via formuläret.

Nämndens verksamhet består till största delen av myndighetsutövning. Som komplement till synpunktshandlingen sammanställer nämnden systematiskt vilka beslut som överklagats, vad utfallet blev vid överprövning och om överprövning av nämndens beslut visar att det finns verksamhetsområden som behöver utvecklas.

Följer ni upp totalt antal inkomna synpunkter och hur många som leder förändring/förbättring av verksamheten?

Ja.

Hur har verksamheten förbättrats genom att ta emot synpunkter från invånare och intressenter? Beskriv 1-2 områden där inkomna synpunkter lett till förändring/förbättring.

Förvaltningen har utvecklat rutinen för handläggning av ärenden om installation av bergvärme. Anmälan/ansökan görs av fastighetsägare och besvaras med ett beslut från nämnden. Fastighetsägaren uppger vilket borrföretag som kommer att anlitas. Förbättringen är att nämnden skickar en kopia på beslutet till borrföretaget. Detta förebygger att någon felaktigt nyttjar borrföretagets namn och certifikatnummer.